

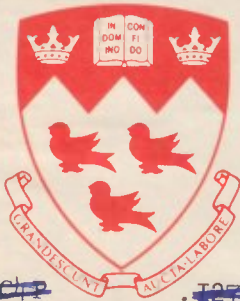
McGill University Library

3 102 621 413 0

ISLAMIC
DR481
I43
1918

T2175

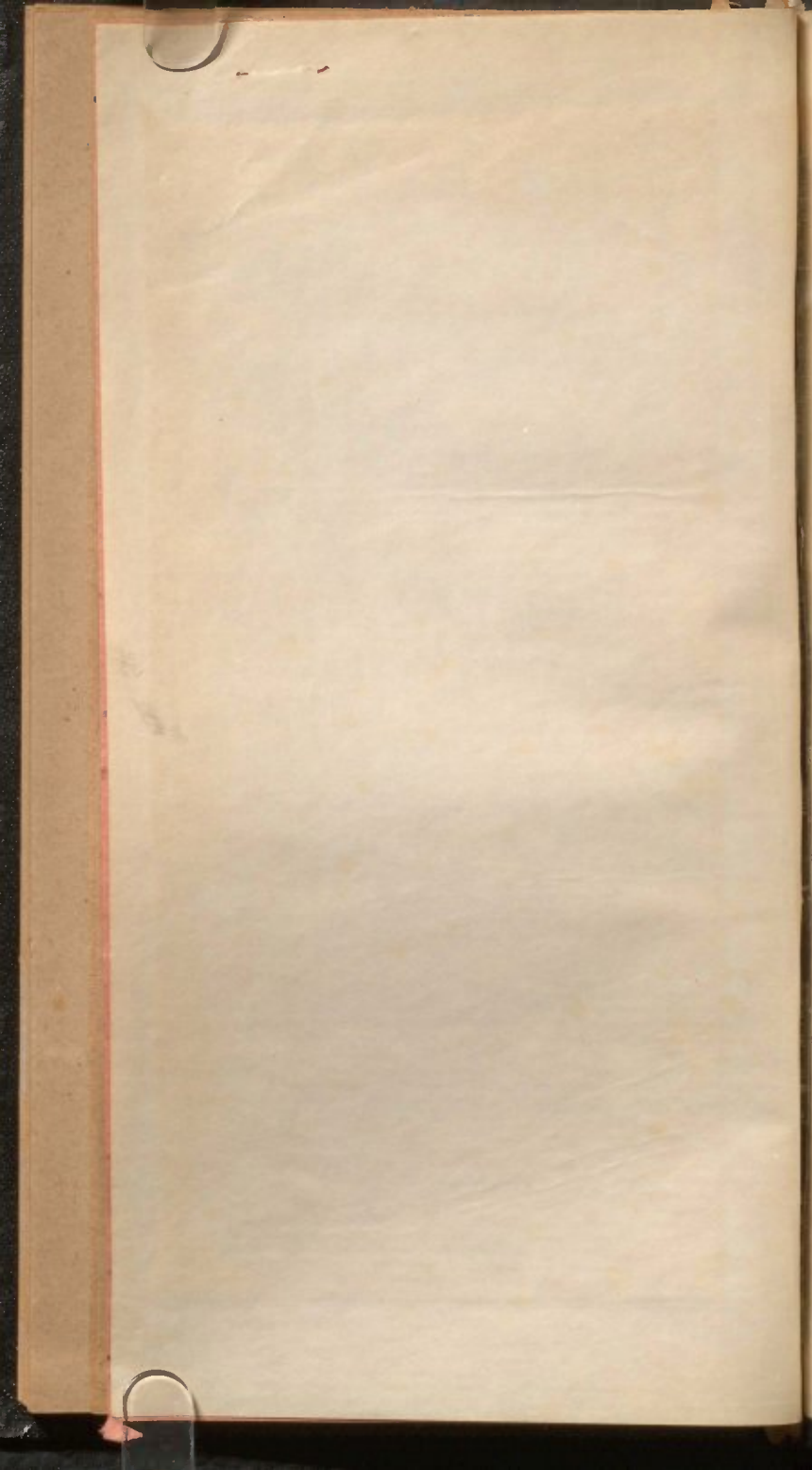

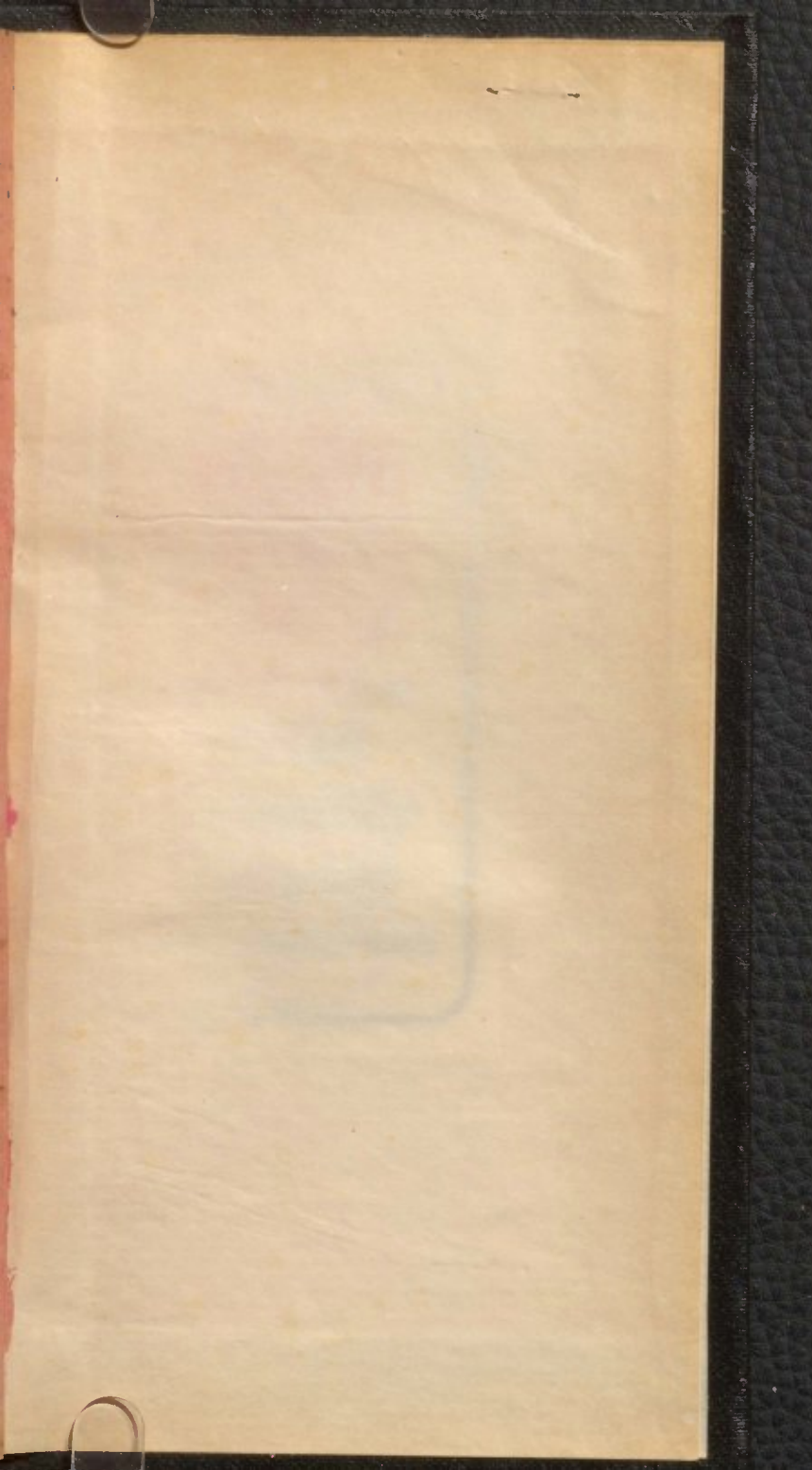
~~McGill~~ . ~~1257~~

McGill
University
Libraries

Islamic Studies Library

81432 ✓

مجله نوزی

قره تپه لکه

— بر مدافعه نامه در —

صاحب و ناشری : جمعیت کتبخانه سی

فیشانی ۱۲ بجق غر و شدرد

باب عالی ابوالسعود جاده سنده نفاست مطبعه سی نومرو - ۵۵

در سعادت

۱۳۳۴

Flori, Celâl Nuri

جہول نوری

Kara tehlike

قرہ تہلکہ

— بر مدافعہ نامہ در —

صاحب و ناشری : جمعیت کتبخانہ سی

باب عالی ابوالسعود جادہ سندیہ نفاست طبعہ سی نومبر ۵۵

در سعادت

۱۱۳۴

MC4P
.I27B

فتح کلام

بودن تقریباً بر سینه اول ، [ادبیات عمومی مجموعه سی] ایله
نشر ایندیکم اسکی و عثمانلیلردن مقدمکی ترکره دائر بر سلسله
مقالات اوزرینه ، کونک برنده ضیا کونک آلپ ، آغاوغل احمد ،
جلال ساھر ، کوپرلی زاده فؤاد ، یحیی کمال و نام میمنت اتسای
فراموش کرده عاجزانم اولان برمنشی بنام امضالرخنی حاوی
بر پروتستو نامه بلااستئنا هر غزته ایله انتشار ایتدی . بونک
اوزرینه تحریک ایدیلن دائره عانده سی ، مجموعه بی قایتدی و مطبوعاتک
قانون اساسی ایله مؤید حریتی بر ضربه یه اوغرادى . آره دن
بر قاج آی کچدی ، صدر حریت پرور طلعت پاشا مجموعه بی
تکرار آچدی .

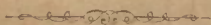
ضربه ناتمام قالدیفندن می ، نه دندر بیلام ، استاد محترم ضیا
کونک آلپ بک افندی [قره تهاکه] عنوانیله بر بند یازوب بتون
مسلك و مشرب فکرمه بر ضربه ایندی بک ایسته دی . عربدرکه ،
بودغه نه سر محرر انکارنده بولوندیغیم [اقدام] ، [آتی] غزته لری ،
نده [ادبیات عمومی مجموعه سی] سکتته تعطیله اوغرامه دی .
ایرتسی کون ضیا بک افندی نیک خویشان کندیسنی مدافعه ایله جکارینه
[صباح] غزته سی بیله بومسئله طولایسیله استاد مشارالیه
تعریض ایتدی .

بن بوکبی تحریکاته اهمیت ویرر طبیعتده یارادلامشم ، صوصمقده
المدن کلز . اعتدالی ده سه وضر دکلم . پروتستو و شدت معنادم
اولیان امور دندر . نشر ایندیکم بعض مقالات ، کاملاً ، ضیا
کونک آلپ بک افندی ، به جوابدر . ایسته بوکون بونلری رساله
شکلنده باصیورم . ضیا بک افندی نیک ذاتلری عنده مده بک عالیدر .
لکن مسلكلرخنی ، اجتهادلرخنی . هله سانسورک اجرای احکام
ایتدیکی زمانده آلده قلری وضعی بکنیم . ایسته ، صحائف آتیله ده

اوقوبه چفكز افكار و مطالعات هپ « قره تپاكه » اسنادی
اوزربنه - سانسور آلتندة - يازلش بر منظومه قهراتدر .
هرایکی تجاوزدن طولایی معلم قورقه قارشی اصلا كوچنمدیكهی
بیان ایدرم . « هرشیئی بلامك ، هرشیئی خون كورمكدر . »
دیبه برسوز وار . كذا برسوز دها وار : « حكیم اوایمش كه
جریان حادثات مواجهه سنده نه كوله ر . نده آغلار . » ادعای
حكمت ایتبورم ؛ لکن اثر حكمایه اقتفا ایتیه ی اقوم مسالك
بیایرم . حیاتنده بردن زیاده اجتهادد كیشد یرن مدرس عالیقدرك
عقیده م وشخصم حقنده کی فكر لرینی ده تبدیل ایده چكینه اعتماد
ایتمك ایستهرم .

جلال نوری

اقدام مطبعه سی ۱۲ حزیران ۱۹۱۸

ایکی تہلکہ

یکی مجموعہ ایلہ انتشار ایدن « ضیا کونک آلپ » بکک
والہ سیدر :

« بومبارک ٹولکہ یہ ، دائما پابانجی ملتاردن بوپوک ضرر لر
کشدرد . برزمان ، مملکت مزده کی انکلیر تشکیلاتی باشارنده
« فیچ موریس » اولدینی حانده ، مضر پروپاغاندا یاپار لر ،
تہلکہ لی برجریانک حصولہ کلہ سنہ چالیشیر لردی : بوفلا کتلی
جریان « قارہ تہلکہ » نامی ویرہ بیلاہ جکمز ارتجاع حرکتیدی .
شیمدی ده روسیہ ده دوغان باشقہ برجریان - کہ تہلکہ جہ
اوتہ کنندن آشاغی دکلدر - شرق و شمالده کی تورک قرده شلریمز
ایچون ، داها بوکوندن قورونوج برفلاکت اولدینی کبی ، یارین
تورکیا ایچون ده بوپوک بر بلا اولہ جقدر . بوایکنجی جریان ده
« قیزیل تہلکہ » نامی ویرہ بیلاہ جکمز « بولغہ ویکی » ذہنیتیدر .
حسین جامد بکک ، مطبوعات قونفرہ سنده اراد ایئدیکی نطقده
بوتون مطبوعات « فکر ارتجاعی » نہ قارشی اتحادہ دعوت
ایتمہ سی تام زمانندہ بوکسان ملی برندادر . اوت ، بوکون ،
کوک شمالدن کان « قیزیل تہلکہ » یہ قارشی ، کورک « فیچ
موریس » کی مملکت مزده هنوز یاشایان روحانی طرفندن ہر
کون کوروکلہن « قارہ تہلکہ » یہ قارشی تنظیمی اولسون ،
ملیتچی اولسون - بوتون تجدد جیلر صمیمی برصورتہ براشمہ
لیدر لر . چونکہ ، بر طرفدن « قارہ تہلکہ » تنظیماتدن اولکی
حیاتہ دوئمہ بی ایستہ رکن ؛ دیگر جہتدن « قیزیل تہلکہ » « مدنیت
و « حرث » نام لریلہ ہرنہ وارسہ ہیسنی ییقمغہ اوغراشیور .
تنظیماتجیلرلہ ملیتجیلر آراسندہ بعض اجہاد لرجہ اساسلی فرقلر
بولونہ بیلیر . فقط ، شہہ سز ، بوایکی جریان ، قارہ و قیزیل
تہلکہ لر قارشیدہ سنده عینی ذہنیت مایئندہ قالیر لر .

قزىل تهاكه « نك تشرىخى ايكىنجى بر مقاله به براقه رق ،
براده يالكىز » قاره تهاكه « دن بخت ايده جكم .

« قاره تهاكه » نك الك اساسلى غايه سى ، عجبانه اوله سيلير؟
شبهه سىز ، تنظيمات نه قدر فائده لى يكيلىكلر وجوده كتيرمشسه
هپسى لغو ايده رك يكيدين قرون وسطايه دونك ا

اولا ، خلفه يكيدين « رعيت » نامنى اعاده ايدرك ، وطنداشلق
حقوقنى يالكىز « بندكان » . حصر ايتك ، كويلرى يكيدين
« ديرلك » ، مأمورىتلرى « آرپه لى » ماهيتنه صوقارق بونلرى
قبولالانان بندكانندن صنمى برزادكان صنمى ميدانه كتيرمك .

ثانياً ، ولايتلرى اسكى اياللره قلب ايده رك اورالره « دستور
مكرم » ماهيتنده و وزير رتبه سنده دولتو پاشا حضرتلرى
واليلر كوندرمك ، يعنى مملكتى يازىلى قابوللر يرينه جانلى
دستورلره اداره ايتك .

ثالثاً ، ملت مجلسنك حقوقنى حكمدار مقامنك قدسبى
بهانه سيلاه سرايه نقل ايده رك ، اسكى زمانلرده اولدينى كې
مملكتنك « سياست عاليه » سنى اندرون خدمه سنه توديع ايتك .
رابعاً ، « ملت اردودن عبارندر » ادعاسيلاه ، اردوئى اسكى
يكيچىرى وسپاهى اوجانلرى حالنه افراغ ايده رك تنظيماتك روحى
اولان نظام جديدى اورته دن قالديرمق .

خامساً ، عدليه تشكيلاتى الغا ايدرك تنظيماتدن اولسكى
ديوانلره محكمه لرى اعاده ايتك .

سادساً ، دارالفنونى الغا ايده رك اونك يرينه قديم اندرون
مكتتبيلاه زادكان علمانك آرپه لنى حكمنده اولان - انحطاط
دورنده كى - پايه لى مدرسه لرى اقامه ايتك .

سابعاً ، تنظيماتدن صوكره (شناسى - كمال) و (ثروت فنون)
مكتتبلريله توركيلىكلك حصوله كتيرديكى يكي ادبياتلرى براقه رق ،
قديم غزل و قصيده و وېسى - تركسى نثرى احيايه چالدمق ،
عيفى حركتى تياترويه ده تطبيق ايده رك عصرى تياترو يرينه
اورته اويونيه قاره كوزى اويانديرمق .

خلاصه ، عصری البسه لرمنی صوبه رق بکیدن شالوار
 و قاه و رق کیمک ، بو کونکی صمیمی یووا سعادت برینه مجمک
 ملقا عشقنی اقامه ایدرک عنعنه جیلکک حدالغایه سنه قدر
 واصل اولوق .

بوصایدیغمز غایه لر « قاره تهلاکه » نک ماهیتنی تمامیه کوستره منر .
 فقط ، بو قدر قورقونج و قاره فکری تیکی سینمه دن و تیرمه دن
 ناصل میرالایه بیلیرز ؟ بو غایه لر دن هر بریسی آیری آیری
 تفصیلاته مالک امثلا ، ایالتک دولتو والی باشاسی ، بزم
 تنظیمدن اوکی والیرده بکزه ملی ! چونکه او وقتلر بیله
 دولتک ، منتظم قانوننامه لری و ازهی که اولرک خارجنه چیقیلمازدی .
 « قاره تهلاکه » ده ایتری به کیده رک ، بو دستور مکرملرک
 ساسانیلر زماننده کی (سرزبانلر) ، کیانیلر دورنده کی (ساتراپلر)
 کبی فوق القانون اولسنی ده ایستور . آرتق قانون اولمایه جق ،
 خلق و ملت اولمایه جق ، مشروطیت و حریت اولمایه جق . بر
 بندکان - زادکان صنفی مملکتده کیف مایشاء حکمران اوله جق !
 بویله بر زمانده صدراعظم یا خود والی اولانی کیم ایسته من ؟
 فقط بو کون ملت مجلسنک ، مطبوعاتک ، خلقک قونترولی آلتنده
 بو وظیفه لری کیم قبول ایدر ؟ بر ملتی قولای اداره ایدم بلمک
 ایچون ، اونی اولاد درس برجهالت ایچنه صوقالی ا او زمان
 باقیکن اداره سی نه قدر قولای اوله جقدر ! نهم بواندیشه لری ،
 و اهمه مک دوغوردینی اصلستر خیالار صورتنده تفسیر ایدنلر
 بوانه بیلیر ، فقط بن ده بو کبیلری ماضیجیلرک نشریاتی کورمه مکله
 اتهام ایدرم . بر ملتک متفکرلری ، تهلاکه بی تا باشلانغچنده
 کوره رک اوکا قارشی مجاهده یه حاضرلانمایلدر . بز ایستر
 تنظیمچی ، ایستر ملتچی اوله لم ، بو وطنی و ملی تهلاکه قارشیسنده
 لایقید قالیر ، یا خود مجادلر ایچون برلشمز سه ک وظیفه منی
 ایفا ایتمه مش اولورز .

بو کون ، « ملتیز دارالقنونه حاضرلانمه مشدر » دییه اورته یه
 برادعا آمانلرک ، یارین « مملکتیز مشروطیته اهلیتلی دکلدیر . »

دیه حکم شهبه سزدر ا چونکه، دارالفنون، عدلیه تفکیلاتی ،
ولایات قانونی ، مشروطیت بربرینه باغلی اولان شیلردر بودرت
مؤسسه دن اوچی ایسته مهین ، مطلقا دردنجیسی ده ایسته یه من .
هیچ ، تنظیمادن اولکی حیاته دونمه یی آرزو ایدن بر قفا ،
مشروطیته ، ملیته ، خلقجیلغه تحمل ایده بیلیرمی ؟

قاره تهلکه ایله قیزیل تهلکه ، استقامت لری معکوس اولدینی
حاله ؛ ایکی اساسده مشترکدرلر: بونلردن بریسی عوامفریادک
یایمق ، ایکنجیسی دارالفنونی الفا اتمک ! بناء علیه ، روسیه ده کی
بولغه ویکیلک روس دارالفنونی لغو اشدیکی کبی بزده کی قاره
قوت ده بزمنکی نحو اتمک ایستیور . دارالفنون مفروضیتک ،
اختصاصک ، عامک تملیدر . مشروطیتی بیتمق ایچون ، اول
دارالفنونی قالدیرمق ایجاب ایدر . دارالفنونک مدرسه لری
آردسنده ، بالخاصه ملی حرثک تحریسیله مشغوله اولان ، ادبیات
مدرسه سیدر . او حالدده اک بویوک هجومی بوراه چوبرمک لازم :
چونکه قاره تهلکه ، حریت کبی ملیتی ده ایسته میور . چونکه
بندکان صنفندن صنی برزادکان طبقه سی یاراتمغه ، مشروطیت
کبی ملیت ده مانع ا فقط قاره تهلکه یا لکز رشیدی دوشونمیور .
شمالدن کلکده اولان قیزیل تهلکه ، کندیسند اک اساسلی
مفکوره سی اولان زادکانلی . حق بورژووانی زیرو زبر اتمک
چایمبور جناب حق مبارک مملکتتمزی بوتهلکه لرله ایکیسندن ده
اسیرکسین ا »

ادبیاتده تجربه

(ره طوریق) دیرلر فز کجه ده برکله وار. بوکا بز کندی
 دیلزده طنطنه و دبده الفاظ دیه بیلیرز. برطاقم کورولتیلی ،
 یاطیردیلی بوزلر ، کنایه واستعاره لر ، تشبیه لر و سائر ایله
 حقیقی بوغمی ، مخاطبک شعورینی او یوشدیرمق ، آنک بر
 معادله فکریه و ذهنیه ده بولونمسته امکان سراقاق . . ایشته
 جمله سی بو تعریفه داخل اوله بیلیر . قدیم محررات و ادبیات ، بالکز
 بزده دکل ، دنیانک هر برنده و هر ملتده بوبله ایدی .

بربرده ره طوریق ارتکاب ایدلش ایسه ، ایجه بیلمش
 اولیکز که اوراده هنوز سوویه خلق یوکسه له مشدر . خلق
 وقارئین صافدر و ندر . شوده مجهول قالماسون که ره طوریق
 ایله مشغول اولانلره (ده ماغوغ = عوام قریب) عنوانی
 ویرمکده بیوک برخطا اولماز . بر انسان فضله ده ماغوزی
 و ره طوریق ایله اوغراشیرسه امین اولیکز که او ، جدیدتن ،
 تحلیلات منطقیه دن ، حقیقندن اوزانلاشیر . جدا تکامل ایش
 منلرده بونهمک یاواش یاواش ا کسیدیر . هیچ کیمسه بوبله
 طبل و ململه اعلان و اشاعه ایدیلن حقائقه عطف اهمیت ایتزه
 حق ، بعض مجرب ذوات بو اسلوبدن قیزارلار بیله . مثلا بر
 گوزلدن بحث ایدیلور . فرض ایدلم که مومی ایلها کوزل ،
 علی العاده شیرین برقادیندر . یوقی ، ره طوریق بو لسانی
 متکلم اولماز ، او قادین دنیا کوزه ایدر . بر چوقور موضوع
 بحث اولیور . بو علی العاده بر حفره دکل ، فیادر . پاپاس ،
 پاپاس دکل ، بر عز بزدر . سواق پهلوانی بر قهرماندر . مادیانده
 بوبله اولدینی کی ، مجردات و معنویاتده عینیه بو خسته لفه
 طوتولمندر . اوفق بر مخالفت ، بیوک بر فلا کقدر . بر خطا ،
 بر جانیبدر . الی آخره . . . بو ذهنیت ، بعض امراض و آلامی

تولید ایندز . بونک سوکی دامالوسوسه در . هر کواکبه بر هیولا ،
هر سرچه برهما ، هرطن بر خویا طوغورور .

قدیمه فردوسی طوسی بوچیفیری احداث درجه سنده
سوه استعمال ایتدی . فرنگلرده ده بونک نمونه سنه تصادف
اولونور . هله بعض ادوار وعود واردرکه او ائشاده ، هر
نیشهن شاعر وناثر بوخته اغه ماوتولمشدر . مثلا [بوسوته] بی
آجیکز : هررقه تاریخیه آزیتماشدر . بیوک وغایه اوسوزلر
ایله حادثات روزگار مؤلفک و کلیساسنک ایسته دیکی شکله
صوقولمشدر .

ره طور بق بویله بوش بر شیئی اولدینی کبی حقائقه جامد
وصلب بر شکل ویرهک ، حقیقتلری تصنیف ایتک ، شونده
شوندلر قول واردر دیمکده محض سفسطه در . حقیقت بر
ممولادر . بوکون عقله کلن درت بش ماده کم بیلیر نه کبی
مؤثراتک سائقه سیله تزبیر ایدلمشدر . یدی ، سکیز ماده اوزرینه
بنای سماکه ایتک دهشتلی بر طافلاق آتکسنی موجب اولور .
بزم فلاسفه قدیمه شرقده بویله چقماز سواقلره صابلمشدری .
بو خصوصده ایکی قول وار اذه بتون افکار و آرا شمالی
مسدود . جنوبی محدود ، شرقی واهی . غربی خیالی بر طاقم
مناطق ظنیه ده قلملمشدری . منطق ، بوندن صوکره زیاده سیله
ترقی ایتدی . صفرت عامه زائل اولدی . غلظت اورتدن
قالقدی . هر سوزه ایناتق مودایی اسکیدی . شدت لسان ،
اسراف اندامه یه باشلاندی . ایجه بیلندی که پک بالا پروازانه
سوزلر سوزلرک ومدعائده بولونتی صوکره مهماتی صرف و تبذیر
ایتک دتمکدر . آنک همچون محاضره و مناقشه بر اولوب آلتنه
آلمشدر . هیچ کیمسه ، صوکره و شدتلی دلایلی در چنک اول
اسراف ایتد .

محاضره ، عادتاً شطرنج اوینده . عسکر بحاربه سنه بکنره .
مناشهک دمدارلری . پیشدارلری ، صاغ ، صول جناحلری ،
صراکزی واردر . بونلرک اصول و آدابی ، قواعد و تشریفاتیه

تقرر ایتمشد. لکن بوقواعد کتابده محرر دکلدر. بونلری اربابی
بیلیر. تجربه و تمرین، ممارسه و ملکه بوقابلیتی آرتدیرر. بونک
ایچوندرکه مقتدر و مجرب محرر لرله ایدیلن غوغالار بر نتیجه حسنه
تولید ایتمز. بو، غریبدر، مبارز و مجاهدلر، ایتسی کون،
افکار عمومییه و عامه نك حضور لاقیدیسندنه انکساره محکوم
اولورلر.

تجربه دیده ارباب قلمک محاضراتی ایسه بشقه بر لطافت
عرض ایدر. کدملک پارلمنتولرده ایراد ایدیلن نطقلرکده بویله
برلتنی واردر. قابا سوزلردن، شتومدن، اسنادلردن، چاپوق
چرح ایدیله چک مطالعاتدن، دشناملردن اثر کورولمز؛ ایکی
پهلوان مصارعه ایدر. ناپیری، لوب اولور، نه دیکری...
لکن بو مصارعه نك صفحاتی تعقیب ایتک نه خوشدر. الواج
متنوعه کوریلور. کونلر طوغار. هوا آچیلیر. ینه قاپانیر.
تجربه نكده کمدیسنه کوره بر خوش جهتی واردر. حالبوکه
درشت غوغالرک اهمیتیی در حال زائل اولور. بونلرک بر تأثیریه ده
اوله ماز. قالدنور، شدت افاده، حدت بیان اسکی ادواره
عائد و راجمدر. عصری اوله من لازم؛ بزمده ادبیات عمومییه ده
بر مقدار تیلکیملکه کمز اقتصا ایدر. قویون ادبیاتی ناخوشدر.
مناقشاتده بر بوی صفوت و سادکی استشمام ایدله مایدیر. چونکه
زمان وزمین، هر حالده، دهها معضل شیلر ایستورور. قره داغ
ایله شیمدی کیم اکتفا ایدر؟

اسکیدن هرشی ساده ایدی. (فولتون) طرفندن احدان
ایدیلن ایلك واپورک پلانلرنی کوردم. نه قدر بسیط شیلر ا
برده (فاتهرلاند). بیندم. امان یاربی نه چاپراشیق شی...
ادبیاتده، سیاسیاتده، مناقشاتده، حکمیات و قنیاتده
هپ بویله...
۱۵ مارت ۱۹۱۸

رضانوفیق و فائق عالی بطرہ

نامہ مکشوف

بھی نصل بیلیرسکز، متعصبی ہم؟ سز رضانوفیق بك استادم
پروzsز، متکالی برسان ایله آچیق ترکیه، پارمق حساس شعرلر
یازدیگز . بولردن برقاچنك نثری شرفی بکا عائددر .

سز فائق عالی بك استادم ، پروzsز ، مکامل برسان ایله
قلاسیق ترکیه ، وزن عروض اوزره شعرلر یازدیگز . بولردن
برخیایسنك نثری شرفی بکا راجعدر .

امالہلی السنہ شرقیہ دن بری اولق اعتباریله عروضك لسانز
ایچون یچلمش قفتان اولدیغی تقدیر ایدرم . شوقدرکه اوزان
بنای خور کورم . مسئله وزن عروض ؛ وزن بنان دکدر .
بولر برر شکلدر . بن [پارانسیه ن] اولدیغم ایچون یالکز قدحه
باقام ؛ آنک احتوا ایستیکی مادهده بنجه حائز اهمیتدر .

حال و کیفیت بویله . برنکه برابر شناسی ؛ کمال و «ثروت فنون»
مکاتب ادبیہ سنك الغاسیله غزل و قصیده طرزینك ارتجاعاً آحیاسنه
غیر تکش اولبوره شم . بواسناد قارشیسنده کوله و کندی
نه ماضی یه چیویلی ، نه ده مودایه تابع کورورم . حقیقت ماضینك ،
حالك ، حق استقبالک ده مافوقند و ماوراسنده در . او برع نقادر .
واصل مرتبہ تحقیق اولدیغی ادعا ایده نك صفتونه قناعت ایدرم .
بوجهت برطرف . لکن بر نقطه نظر عبرت و انتباهی جلب اییدی .
کن کون آله بر جموعه ادبیہ کچمهدی . اوزان بنای آفوروزلایان
بو شیق و ظریف رساله موقوتده یارم دوزینه قدر پارمق
حسابی منظومه یه مصادق اولدم . زانو بزمن استغفار اوله رق
بولردن هیچ برشی آ کلامدیغی اعتراف ایدرم . آهنگ
و حلاوت یوق . اسانه تطابق یوق . شعر یوق . نه وار بیلمم ا

یا لکن - اونوتلش صحیفه لر - کی بر عنوان آلتنده سایی دیوانندن
مقتطف ایکی نشیده کوردم . فرانسه زجه (آتی نه ز) دیر لر
بر ضد کامل مفهومی وار . عجباً بو اونوتلماز شریقلری بر واحد
قیاسی تشکیل ایتسون دیه می دیگر شعر لک مواجهه بی آه کی سنده
نثر ایشلر ؟ بو ایکی نمونه . هر حالده ، فلاسیک ادبیاتنک اک
منتخب پارچه لری دکلدرد . بونکله برابر نه در او آهنگ وانسجام ؟
او قودم ، برده او قودم وغشی اولدم ، بو برضعف و ذنب میدرد ،
هر نه ایسه ، آتی اعتراف ایدرم . شعر منزه طفیلیار قاریشیور .
آ کلاسیلان زور قیچة الهام شایه او طور دی . ینه تکرار ایدیم :
بغض وزن بنانه دکلدرد ؛ شعر مفهوم تک رد و نفینه در .
هر طرز - وولته ره کوره - ، ایسته ر فلاسیق اولسون ، ایسته ر
اولسون ، ای ایش : باش آفریسی تولید ایدن طرز دن
بشقه . . .

وولتهر دیدم ده خاطر مه کادی : بر ساعتچی ، هر کون ،
بر منظومه یومورطلار ، و ، پک محبوب اولان وولته ره
کتیغیر . تصحیح ایتدیر رمش . حکیم مشهور ، فرط محبتندن
بلا اعتراض ، طامات مذ کوره دوزده لیر رمش . لکن ، هر کون ،
بو ترهات وولته رک جاننه طاق دیش :

وولتهر — افندی ! سزک صنعتکز نه در ؟

شاعر — ساعتچی م ، افندم .

وولتهر — اوله ایسه ینه ساعت تعمیر ایدیکز . . .

جلال نوری بنده کزک علم و عرفان علیهداری و حافظ شیرازی
و عمر خیام مذهب ملامیسنک هر وجی ، مخرب ارواح اولدیعنی
طویدیکزی ؟ بن علمی نفی ایدبورمشم . شو اسناد بر طرف ،
لکن عزیزم رضا توفیق بک : لطفا سویله ییکز شو مطالعه م
خطا آلودمیدر ؟

— [آنری پوانقاره] عصرمرك يتشديدىكى ايتكى اوج الك
بيوك رياضيدن بريدن. مشاراليه بك متجلد ايدى. فن حسابك،
عموم رياضياتك قسطى اولديغى، بونلك بر اثر اتفاق بولونديغى
ادعا ايتدى. دها ايلرئسى وار: اون آلتنجى عصرك بدايتندن
برى ارضك مركز عالم اولديغى نظريهسى - بطلمئوس مذهبي -
آرتق ترك ايدلدى. درتيوز كسور سنه صكره ، [قوبه
نيقوس] ، [نيوتن] ، [كهبلر] كلكدن صكره [پوانقاره]
يكنى فن هيئتدن شهبه ايله بطلمئوسه طوغرى بر توجه رحيمده
بولونمئسونمى ؟ بونك اوزرينه نه اولدى بيليرمئسكز ؟ حكم
شهيرفرانسه (انستيتو) سنه و (آقاده مى) سنه انتخاب ايدلى.
چكن كون [كوستاو لوبون] ك نشرينه قدرتياب اولديغى -
حيات حقائق - عنوانلى اثر چيره دستى حكمتتى كوردىكزمى ؟
حقيقت بر وجه در . آننجى بر آن و اوان ايچون حقيقتدر .
زماندن ، زميندن مجرد حقيقت يوقدر. مله اجتماعيات ، اقتصاديات ،
حقوقيات كچى علوم و فنون اويله دكيشيوركه اجتماعيات حاضره
حالا بر علم فروه سنى لابس اوله ماشدر . اقتصاديات ، بورژوا
طبقه سنك تدوين ايتديكى بر علمدره بونك سوسئاليستجهسى ده
وار . حقوق ده هم بورژوا حقوقيدر . هم ده لايعددر ،
لاتمصادر ، آلفرانغهسى ، آلا نورقهسى ، منقولى ، كويا
معقولى ، جرمائجهسى ، آنغلو - صاقسونجهسى تدوين ايدلشدره
هانكى پيغمبره امت اولهلم ، بيلمم . صكره بر حرب جهانشموله
داخل اولدق . اك بيوك انقلاب اجتماعينك ايجنده ينر . مفهوملمر ،
مدلوللر دكيشيور . و دكيشه چك . [پوانقاره] علوم ثابته
ورياضيه يه بيسله اهميت ويرمديكى حالده بزم اوروپا و بورژوا
اجتماعيات و اخلاقياتى ، اقتصاديات و مالياتى شهبه آلتنده براقه منر
عجبا بر كبره ميدر ؟ اكر اويله ايسه بس . لكن بعدالحرب
كوروشورز .

برده بز منوم ، حتى مخرب ارواح ايمشز . انسانك قدرى
نه چابوق اونوتيليور ، ادبيات نه نانكور بر صنمعدر ا بر برده

مستخدم اولسه ايدك حق تقاعد من اولور ؛ ترجمه حالمز مضبوط بولونوردی ، (اتحاد اسلام) نامیله بر اثر یازدق که بو کتاب حسین رحمی بکک رومانلری ده داخل اولدیغی صوک زمانده الك چوق طابع ایدیلن وصاتیلان جلددر اوراده بزم برعزم وارادت فوره من وار . سکا قارشی شرمسارم ، ای ففره عن بزم :

۲۱ مارت ۱۹۱۸

ارباب کمال و دانشه حرمت

ملترک بیوکی وار ، کوچکی وار ، اورته سی وار . . .
بیو کاکک درجه سی کوچک کاکک ده قدمه سی مبتدلاکک ایسه
پایه سی وار .

عظمای اقوامی تسخه ایدن خصوصیاتدن بری ده ارباب کمال و دانشه حرمت ، مشاهیر ایله افتخار ایتکدر . حرمت فکر و شیمه سی اعظم یتشد بر . ارباب استعداد بر تازیانه اولور . یتیشه نلری ثبات و متانته تشویق ایدر . بر یرده فکر و کماله حرمت ایدله لیدر که ، اوراده ، متاع عرفان خریدار بولسون .
تاریخده کوزل و پارلاق نورلر وار : فرانسه ده اون دردیجی [لوتی] دوری ، قدیم یونانستانده [پریقلمیس] دوری ، عالم اسلامده [هارون الرشید] دوری . عالم عثمانیه دور حلیل فاتح ، عهد دلنشین یاوز . . . بو دورلرک اخلاقده بر جیادت کوریلور . بیو کارملک سرتاج مفخرتیدر . بیو ک ، متاع عرفان و ذکاسنه رواج اولدیغی کورمکه تزیید جهد و عبرت ایدور ؛ کورچکده ، بیوکی تجیل و توقیر ایتکله آنک اثرنه افتخار ایلور . بو ، برحالت روحیه درکه بوندن ملل و اقوامک تعالیسی نتیجه سی استحصال اولور . اجتهاد سر بستدر . مطالعه و فکر حریت نامیه ناملدر . بوکی محیط اتدن تبصص و تخویف اوزانلاشیر . بر فکر اورته به قویان نه قورندیفندن ، نه ده او فکرک خوش کورینه چکندن متأثر اولور .

بوکی ادوارک عکسنی دوشونلم : بعض زمانلر واردرکه
 جبار دن بر حکمدار و بار وزیر ، بر هیئت ظالمه . افکاری
 تضییق آلتنده بولوندورر . فکر یا تحت تهدیدده در ، یا خود
 آکا بر خط حرکت توجیه ایدیلر . ایسته او محیط صرائیر ،
 ملوندر . متشجدر . اورادن بر فیض و کرامت بکلمز . بو
 شرائط آلتنده انسانلر وبالخاصه متفکرلر یا قورقارلر ، یا خود
 قورقوتورلر و یا تسأل ایدرلر . ایسته « غافرن » اولمش بر
 جمعیت نمونه سی . فی الواقع بوکی محیطلرده و عصرلرده پارلاق
 ذکاتره تصادف اولنور . لکن بو ذکالر صوریدر . اثرلرنده
 بر شمه حدیث بولونماز . اطرائی احتوا ایدن یازیلری بر تنقیدنامه
 دکل تصیده در : یا خود ، مؤاخذلری بر بھویه در .

اوکی ادوارده بیوجک بر آدم هر نه سویلرسه . اوفقلی ،
 بیوکلی چومزلر ، چومز معاون و نامزدلری همسان اولهرق
 هپ کرامت بیورلدی ایدرلر . بیوک ذات بر شاعر ایسه
 چومزلر ، چومز معاون و نامزدلری همسان اولهرق هپ نظیره
 سویلرلر . بیوک نه دن خوشلانیورسه او ، مودا اولور . ولو بو
 ناخوش اولسون ، کر به و مستهجن اولسون .

بو عادتلر فکری تولدورر ، مزاج و خاتی کورله تیر ، طبیعتی
 که وشه تیر ؛ ارککجه خصائلدن اثر قالماز ؛ جیادت اوچار .
 حالوکه هر کس مطالعه سنی آچقجه تزییر ایده بیلیرسه
 او جمعیت یا شار . بز بوندن اون سنه اول ، هر درلو مهالکه
 قارشی کلرک مطلقیتک ایادی غصبندن حریتیزی استحصال
 ایتدیکمز ؛ قوپار دیغمز زمان مقصدمز بو ایدی واتحاد و ترقی
 جمعیتک نخبه مقاصدی ده حریت فکر و اجتهاددر . حریت
 فکریه بر نهر شهجریان کی انقاض استبدادی سوپوریور ،
 شمس استخلاصک طوغدینی مناطقه طوغری ایلریدور .

بو فکره مبنیدر که حریتک اوان اعلاسنده دور سابقک محکوم
 ایتدیکی اعظم مظهر توقیر اولدی . کمال بکک ، مدحت پاشانک
 رسملری شمیر ایدلدی . بو ، ملتک بر حقی ایدی .

حقوق حریه رعایت ، اعظم ایله ارباب اجتهاد و فکرت
حرمت . . شو ایکی عمده برملتی تقویه ایدر ، یوقسه اوتکنه
چاتمق ، بریکنه تکمه آتمق ، بو فکر او یغون دکادر دیه آفوروزه
دوچار ایتک ، بونار اسکیدن قالمه کهنه اعتیادلرک بر ایزیدر .
کهنه فکر لیلر ظن ایدرلرکه حقیقت یالکز کندی دوشو -
ندکالندن عبارتدر و آندن باشقه سی فکر دکادر . بو بر اثر
تعصبدر و استبدادک حالا پایدار قالان ، شو قدر وارکه سو کوله سی
لازم کلن بر کوکیدر . حریت فکریه نیک حدودینی تعیین ایتک
هر اړک کاری دکادر . یالکز شونی سویلیلم که بوکا بر حدود
تصور ایتک اکثرتله یا کلهش تلقی و حرکتلری استلزام ایدر .
هر کس آز چوق فکرنده مصدر و فکرنی محض حقیقت تلقی
ایتک ضعفه مبتلادر . آنک ایچون بله لری افکار عنده لرینه
مغایر اولان مقالاتی نولایلقله محکوم ایدرلر و دیرلرکه مناقشه
و مباحثه واقعا جردر اما بو سزک مدعیاتکز فکر دکادر ،
اجتهاد دکادر نظریه ده دکادر ؛ بره نایندر ، تره اتدر .
اگر نزاهت مساعد اولسه ایدی بو مطالعاتی محاکمه ایتکده
تردد ایدرک .

هر فکری دیکلمک ولو علیه اولسون بر اجتهاد برچاره
انشار و شیوع تهیته ایتک عالم عرفانده بر قهر بالمقدور .
فکردن قورقه ملی ؛ بزم رأیمنده اولیانلرک شخصلرینه
حرمت ایتلی . بیوک سیاسیلمر که ادبا و علمادن زیاده شوغا
ایدرلر ، بیا به بر برلرینک ذاته حرمتکاردر . آنجی [فله انسو]
عیارنده کی سیاسیلمر ایسه قونت [چهرنین] ی لانجیلتمه اتهام
ایدرلر . حالبوکه ، هیچ اونوتام ، انکلترده احرار پارتیسی
رئیسى وفات ایتشدی ؛ رأس کارده بولان فرقه مخالفه رئیسى
اوکون آغلادی ، متوفی ، « قریزانتهم » چیچکی پک سه ورمش ؛
رئیس نظار درحال ، خانه سنی قریزانتهلمر وسیاه ماتم بوللری
ایله دوناتمش . . .

تربیه حریه ، عادت حریه ، تربیه و ممارسه دستوریه ،
عرف مشروطی هپ بونی اقتضا ایدر .

مملکت مزده اعظم دن برینک نامی یاد اولو نورسه ولو بوذاتک
مطالعه سی بز مکنه او ماسون - بز ، بر رعشه غرور حس
اقمیلی ، مفتخر اولمیلی و آنک تشددیکی مملکت اها لیسندن
بولوندیغمز ایچون مسعود اولمیلی بر .

مثلا بن ، شخص اولیق اعتباریله ، ارتحال ایدن اعظمزدن
احمد مدحت افندی و توفیق فکرت بک انشا و انشاء خصوصنده کی
دستور لری بکنمهم ، فقط ، اوروپاده بر جولان - و - رباب
شکسته - مؤلف و ناظمک ملتیه منسوبیتلریله افتخار ایدرم .
کذلک معاصر لرمک ایچنده ضیا کونک آپ بک افندی
اجتهادات اجتماعیه سنه اشتراک اتم ، لکن بو محترم مدرسمزک
وجودیله وایه دار مسعدتم .

بعض اکا رو اردر که ، بونلر ، محضا فکری لری هر بکه کتیر مکه
ماتریزه ای بیوک خدمتی ایفا ایتمیلر در ، مثالی ایستور سکر ؟
آلمانیا دم ، قدیما [شوینباور] ایله [فیجه] ، شو کونلر ده ده
[هاردن] . بونلر خلق خوار کورمیلر ، منسوب البهرنی
شدتله مؤاخذه ایتمیلر دی . بلکه بو متفکر لریک مطالعه لری سراپا
غلط آلودر . لکن بو سباهه ده ملت بر چوق پوروز لری
تور بولیور ، غلطندن واز کیور ، دیلی دوز لئیور ، کندینه
بر چکی دوزن ویریور . آنک ایچون افکاری [بارادوغسال]
یعنی قناعت عامه یه ناموافق اولان مجتهد لریکده مطالعاتی مفید
وایدر . شرعآده ، بزده اجتهادی باکیش بیله اولسه مجتهدک
فعالیتی موجب اجر و مفرتدر .

ارباب کالنه حرمتکار اولان ملت ، ملل نجیبه عدادینه داخل
اولور . بونلر دن برینک قیلنه خلل کلسه افکار عامه علاقه دار لغتی
گوسته ر بر . عبد الجبار الدهاوی افندی بیور بیوردی : هند
ارکان فکرتندن برینی انکلیز لر حبس ایتمیلر . مشارالیه محبسده
ایکن اهای ، کندینی جمعیت اسلامییه ریاسته اصعاد اتمک
لفظکارانده بولومش . ایسته بویله ماتک استقبالیله خلاص بوله جفته
ایمان ایدرم .

هو ماضی ، هو حال ، هو استقبال

هنوز مکتب سلطانیه طلبه ایتم . بر هفته ، ادنسر
 قالدیغمدن قلاسیقردن مشهور [بوسوئه نك] - تاریخ کائنات
 اوزرینه نطق - عنوانلی اثرینك بر بیوك قسمی اوقودم .
 بازار ایرتسی کونی ، محترم معلمی بولوب اوکا دیدم که :
 — [بوسوئه] یں مطالعه ایتم . سیز وبتون عالم بوکا
 مشهور دیوردیکیز . لغت کتابلرینه وارنجویه قدر هر اثر بو
 آدمک داهی اولدیغنی یازیور . لیکن ، عفوکرزه مغروراً ،
 موسیو ذات عالیکرزه مطالعه می آچیججه سویلیهم : سز بزه
 جمله لرکز قیسه اولسون دیورسکیز . بوداهی اوتوز بش سطراتیق
 جمله لر ، زنجیرله عبارلر ترتیب ایدیور . سز بزه فکرکز
 صریح اولسون ، صاقین (ره طوریق) یایمه ییکیز ، اصلاحجودات
 وعندیات ایله اوغراشمه ییکیز ، هرشیده اسرار آمیز و محیرالذکا
 اسباب وحکمیات آراهه ییکیز ؛ کی نصیحتلر ویرورسکیز .
 حالبوکه [بوسوئه] ده بوزردن باشقه بر کرامت کورمه دم .
 اوحالده ، استاد عزیزم ، سزردن رجا ایتم شسو سوا لارمه
 جواب ویریکیز : بنده [بوسوئه] کی اوزون و مسلسل جمله لر
 یایه می ، بنده ، تاریخاه مشغول اولورکن (مه تافیزیق) سمتنه
 کیده می ؟ بزه دفعاتله سویلدم دی یا هرکسک برامل و آرزوسی
 وار . بنده مسلك اولیق اوزره کندم ایچون محررلکی قوردوم .
 ترکیه کتبات خواجه من عطا بک . کچن کون ، قونپوز یسیونمی
 بکندی و بنی آرقاداشلر مک یاننده تقدیر ایتمدی .
 پروفسور کولدی . و ، هیچ اونونام ، بکا شو کوچک
 نطق ایراد ایتمدی : - اوغلام [بوسوئه] بیوک ، پک بیوک ،
 یالکیز فرانسه نك دکل ، بتون بشریتک افتخار ایتمدیکی برادیب
 و بر خطیبیدر . بر انسان زمانی و محیطی داخلنده محاکمه ایدیلیر .
 [بوسوئه] دن اولکی زمانی تدقیق ایت . ایشته ، او وقت ،
 کرک فرانسه لساننده ، کرک عالم فکر یاتده [بوسوئه] نك

نه نيوك بر انقلاب وجوده كتيرديكى آكلارسك . [بوسوئه] اى
 تقليد همچون دكل . تقدیر همچون او قومى . [بوسوئه] ،
 او سنك بكنمه ديكك اثرى وجوده كتيرمسه ايدى . بيلمش اول
 جلال ، [مونتسكيئو] روماليره دائر اولان سركارينى - كه
 يكي تاريخ اونكله باشليور - يازمازدى . كيم سكا [بوسوئه] اى
 عشق ايت : ديدى ؟ هيچ سن اجداد اعلاك قيافته تمث
 ايدورميسك ؟ يارس بر محاربه چيغسه ، هيچ اردوى هابون
 چالدران فازيلرينك ادوات حربيه سيله تجهيز ايدله بيليرى ؟

۱۸۹۵ ويا ۹۶ سنه سنه طوغرى ايدى . ظن ايدرم .
 بو اطاق قولانغه كوپه ولدى . ديندشم اوليان اسنادى جناب حق
 صوك نسنده قرين هدايت ايتمش اوئسون . بو نصيحتندن
 جدا مستفيد اولدم . ماضينك حقى و برمكده تردنايتم . بو اعتبار
 ايله ، برچوقلرينك غيرملى تلقى ايتدكلرى نفي و فضولى بن ،
 تجليل ايدرم ، تقديس ايدرم . اكر او غيرملى شاعر لر . او عجم
 مقلدلى (استغفر الله) يتشمسه ايدى ، بوكون ، هيچ بريز
 بولسان عرفانى استعمال ايدمه نزدك . بونلر غيرملى شعرا دكل ،
 احياى مليت ايدن ارباب ايجاد و اختراعدر .

بر ملتك ماهيت مجرزه سى ، اول باول اساتيدر . اواسانى
 ايتديكى كجى قولالان او كا بر استنات و برن باقى بن نصل
 اعظم مليه دن ديم ؟ صوكره ، والهى كور اولورم . نفي ،
 روحى ، فضولى ، نديم ، باقى ، غالب ، عزت ، ناجى ، اكرم ،
 حامد بونلرملى دكل ديورز . بونه ديمك ؟ آلتىوز سنه ك اجداد مزى
 انكاز ايله حرامزاده مى اوله جغز ؟ ملت واردر ، وار اوله جقدرو ،
 واردى . ملت شيمدى اويانمبور . بتون ماضى ، بر ماضى
 مليدر .

غزلى ، قصيده ، قطعه . . مجموعه مده بو كجى بعض آثار نشر
 ايتديكى دن طولايى بنى رحم ايتك ايتنه بن موز و موقر . مكرم
 و محترم مؤاخذلر مه صورارم : - غزلى ، قصيده بنى . قطعه بنى كيم
 ايجاد ايتدى ؟ عربلر ، عجملر ، بونلر اعراب و عجم اختراع

ويز اونلری اقتباس ايتمكده عجباً غيرملى برطريقى اختيار ايتمش
 اولورز؟ ظن ايتم ، اكر اوبله اولسه ايدى شيمديكى (سونا) لرمضانه ،
 (قومدى) ، (تراژدى) و ساثره مزكده فرنگدن اقتباس
 حتى اتحال ايدلش اولق اعتباريله غيرملى اوله لرى لازم كلير .
 اسلوبزه ، طرز تفكر موزه هپ غيرملى ديمه لى يز . بر ذات
 حرمت سمات ، روسيه ده (پان اسلاويزم) ى و (سوسياليزم) ى
 كورموش . بونلرى بزه نقل ايله (توركيزمك) و (خلقچيلىق) ى
 ميدانه كتيرموش . ديمك كه بونلرده روسيه دن آلمش اولق
 اعتباريله غيرمليدر . . . فقط بو قدر ايلرى به كيندهم .

صوكره . . . غزل و قصيده ، قطعه و مربع اسكى ايتمش .
 بونلرى تورجالامالى ، اوصافو طورماليتش . . . غزل و قس
 عليه البواقى . اسكىدى . لكن ، عجباً ، بتون بتون منقرض
 اولديى ؟

وزن بنان چيقدى ، يا خود احيا ايدلدى . فقط . عجباً .
 وزن عروض بتون بتون اولديى ؟ اكر اوبله اولسه ايدى ،
 بوكون ، بو طرزده انشاء كلام ايتك عبث اولوردى ،
 حامد ، فائق ، جناب ، نظيف عيارنده (فوتوريست) لرمش
 وارمى ، مادام كه بونلر موجود درلر ، حى درلر ، ديمك كه
 هنوز مسك و مكتب قرين و شرف انهدام اولامشدر .
 ساعتك يلقوانى ايلرى كتورمكده وقت كمز .
 هر شيك زمانى وار . شونزده اونونميه لم كه ماضى بعضاً
 هت بعدالموت سرينه ده مظهر اولور .

هر يكي طوغرى دكلدر . اولور اولماز بدعتلردن دوستلرى
 تحذير ايدرم . هر يكي به كور كورينه ربط عشق اتمه به
 فرنگلر (سنوييزم) ديرلر .

ماضيك برحقى وار ؛ حالك ده . استقبالك ده .
 ماضى ، حال و استقباله ؛ حال و استقبالده ماضى به آنكل
 اولمليدر .

غزل ، قطعه . . . بونلر اوچنجه درجه ده ورمه محكوم ايسه ،

برایکنز ، طبیبی بر صورتده اولسونلر . وزن عروض ... بو
بر ییاجی ایسه ، البته ، پساپور ملی معاینه ایدیلیر و حدود ایرانیه به
سوق اولونور .

هرملت ، هر دیانت ، کندیسندن اول کلن ملی وادیانک بر اقدینی
مالزومه ایله بنا اولونور . شریعت احمدیه تک اس الاسبی دین
رعنا ی حنفا و مذهب قوم اراهمدر . مذهب مزحق و وحی ،
حق عیسوی تأیید بوردی . بونک کی ملتزده ترک ، عرب ،
عجم ، روم مملکتلرنده آنلرک مالزومه عرقیه سیله شکیاب اولدی .
نصل لسانزده عربی کله ، فارسی ترکیب ، عربی ذوق وارسه
شعر مزدهده فاعلاتن ، فعلن بولونه بیلیر . و افعا اصل ترکیبه
امالهلی و محدود بر لسان دکلدرد . لکن مالزومه ترکیه اوزرینه
نقدر امالهلی عربجه و فارسی کلمات التحاق و انضمام ایتدی ؛
اکثریت کلانمز اماله لیدر . بوکامینی دکلیدر که ، ای فائوعل ،
وزن عروض بزده برون ملیدر ؟ بونکله برابر حریتک بر
طرفدار و خدمتکار همزادی م : وارسون بولوق حسابی حق
حیاتی حائر اولسون ؛ ایسته دیکی کی تکامل ایتسون . ممکنسه
بوکاده خدمت ایدلم : نته کم بن ، تکرار ایدم ، بر خیلی
ادبامرک اوزان بنان اوزره تنظیم ایدلش اشعارینک انتشارینه
واسطه اولدم .

فکر ، حبسه کیرمز . اولک ایچون آنک اشاعه سی ده
قبوده تابع اولما ملیدر . اصل فیض و برکت ، ایسته ، حریت
فکر بهدف چیمار . برایکنز هر فکر بر واسطه انتشار بولسون .
بر برده حبس ایدلش بخارگی قالمسون ؛ باطلاق ویرمه سون .
ایسته او زمان لطیف تصادملر اولور و نور حقیقت ، بر
پیش نمود (اریژه قتیف) دن بر سیاله ضیادارک متجلدانه خرو جیله
اوردهلی شععه دار ایتمه سی کی ، افکاری مظهر هدایت ایدر .
حریت فکره ایسته بو ، سائر بتون حریتلرک والده
و کافله سیدر . بونی تأمین ایدیکز ، اوست طرفی طبیعتله ،
کندیلکندن کلیر .

وضعیتدن صوك درجده ممنون اوله بیلیرن ؛ چونکه شو
 عهدده ایسته بوفکر لرهنری کمال برستی امله فاده ایده بیلیرورزه
 عنعنه حریه هنری اونو بیهلم: پارسده ، وضع طوان آرهنرنده
 چالیشان احرار ملت ، حدود خارجه چیقاریلان ، اسوچرهدن
 مصره ، مصردن ینه اسوچرهنه سورولان مدافعین حریت ،
 روم ایلده طاغوره چیقان ارباب جلادت ، سلانیکده تزید
 مقدر و مجهود ایله بن اصحاب حمیت ، هپ ، حریت فکریه نك
 فتح واستعلاسنه صرف ماحصل ایتشلردی . مسلك احرارانه -
 سنك منتداری بولوندیغم طلعت پاشا ، مجلس دیغونانك بوم
 افتتاحنده ، ظنده خطا یوقسه ، اك بیوك نشوه وجدانی
 طویمشدی .

ایسته ، قانزله ، آنزك تریله قزاندیغمن بوحریت ، حریت
 فکریه ، بزى ارشاد ایدهك وزمان ایچنده ، شو محیط ایچنده
 اك طاوغری یول نه ایسه اونى کوستره چکدر .

۲۰ نیسان ۱۹۱۸

تورکجه دنک رهنقیچیلر

— سز ترکیسکنز ونه وقتدن برى ؟ — تپه دن طیرناغه قدر
 ترک و قالو ایلدن برى . وطنم ، ملتیم ، لسانم ، وجدانم مستعار
 دکدر . ترک وطنندن بشقه وطن ، ترک ملتندن بشقه ملت ،
 ترکجه دن بشقه دیل ، ترکلرک وجدان عمومیسندن بشقه وجدان ،
 حتی اذعان و ایقان ، ترک دینی اولان مسلمانلقدن بشقه مذهب
 و ایمان بیلیم . مسائل هلیه ده — مع التأسف — بر آزده طرفدار
 افراطم . نه ریه اولمق اعتبارله جهان بریه لکنی قبول ایده بیلیرسه مده
 سائر برایی جهان بو حقیقتی هنوز تصدیق ایتدکارندن ،
 زمانمزده هلیت اقنومی اقام سائرهنه ترجیح ایتک اضطرارندهم .
 — سز خالقک خیرخواهی بیسکنز ؟ — اوت ! لکن
 خیرخواه کله سنی بر آز بالا پروازانه بولورم . جهورک ، حتی ،

خدمت‌کاری می . غایبم غایبمك تعالی‌سیدر . ایستهرم که عوام ،
سویه خواصه باقلاشین . بولوندینی وضهیتدن چیتسون .
خلق ، آرستوقرات اولسون . ایستانده نجبایی ، برتاریخده ،
دهموقراتلاشمغه قویولاجقلرینه ، خلقی تجیب ایتمشله نه کوزل
حرکت ا آرزو ایدرم که بلااستثنا هرترك نجیب واصیل اولسون .
عوامن تعالی ایسون .

— اوله ایسه سز تورکچی و خلقه‌چی سکنز .

— کله لریک معناسنی بیلمسه ایدم ، لا ونعم بر جواب ویرردم .
(ترك) کله سی ، و (خلق طرفداری) صفتی وارکن (ترکچی)
(و خلقچی) نهدیمک ؟ صائین بر ترك و بر ترکچی ، بر خلق
وبرده خلقچی می وار ؟ ترك-ترکچی ، خلق-خلقچی بر ایکی‌لک
افاده ایدر . ترك و خلق کله لرینی نسخی ایدیوروز ؟ حالبوکه
ترقی ایده بیلمک ایچونک اساسلی شرط اتحاددر . بزفرانسزچی ،
آلمانچی ، ایٹالیانچی ، الی آخره . بیلمیورم . مقصد ترک‌لک
جامعه‌سنی توسیع ایسه ، تا تورانه قدر کیتمکسه اول باول
بوراده بر ثنائیت کوس-ترمیلم . ترک‌لک فوقنده بر حقیقت ملیه
یوقدر . اک علوی و نجیب ملیت ، شو منسوب بولوندیغمز
ملیتدر . اونک کافر قابلیتی اولان لثم رچلره مستحقدر .
کلمه ملیته ایمان ایتمهین حرامزاده در . بتون ملیتله فی الواقع
شایان حرم‌تدر . هرکس حقوق حریه‌سنه صاحب . لکن
دی‌کک حقوق حریه‌سنه عدم تجاوزله مکلف اولدینی کی
بزده حقوق ملیه‌سزه صاحب ، فقط بشقه لرینک حقوق حریه‌لرینه
تسلط ایتمه‌مکله مکلفز . ملیتی - شوون - بر نقطه نظر دن تلق
ایتمک شیمه ناموس ایله و بو عصرک ایجابات فکریه‌سیله توافق
ایتمز . ملیتمز متجاوز دکلدر . فلسفی و حکمیدر . بر انسان
نصل عائله‌سنی سهور ، لکن بشقه عائله‌لری سوه منزلک ایتمزسه
طبق بزده عائله ملیه‌سزه اک قوی روابط محبت و فداکاری
ایله مربوطان . بونکله برابر سسائر ملت کومه و عائله‌لرینه ده
حرمتکاران . بونزله مناسبانده بولونایلیغمز .

فقط ترکیک؟ طن ایدرم که بو مفهومک بنم آکلادیم
ترکیکدن (چندان) فرقی یوق. او حالده بو. جی. نه؟
بو اولیه بر. جی. که اولدق برده او یونوسزلی موجب
اولیور. جیلر، کندیلرخی آیری کوستریورلر و کندیلرندن
اولیانلره ایی بر نظرله باقیورلر. بوندن استفادیه قالدیشانلرده
اولیور. حالیکه آرده شو. جی. اداتی اولسه ایدی کیمسه
ترکک جامعه سنی رد وانکار ایتزدی. ایدن اولورسه ال
شدید عقابه کرفتار ایدیلردی.

غریبی شوکه. جی. طرفدارلری سمت افراطه کیدرک
ترکیکک احداثدن مقدم بتون ترکیری ده اتهام قدر کیدیلورلر.
صوکره نه میز قایلر و هانکی ماضییه استناد ایده بیلیرز؟ ملت،
موجودک نمادیندن عبارتدر. ملت، بر فکر، بر بدعت اوله ماز.
شیمدی به قدر ترک اولق اوزره تمیز ایتش هر نه وارسه،
دیگردن فکر آولسانا آیرلش هر نه موجودسه ایشته، ایی،
قنا، ملت اودرواوندن عبارتدر. کیف وهوس اوزرینه بر جغرافیا
خریطه سی، کیف وهوس اوزرینه بر تقویم ایجاد اولونه میه جفی
کبی، کیف وهوس اوزرینه بر ماضی ده ایدوروله ماز. ملتی،
شو شکلده تلقی اتمه وشویله سه و دیمک ده حریت و دیدنه به
منافیدر. بن ترکی بتون ماضیسیله تلقی ایدر سه وهرم و تور.
کیکک ایجاد اولونه دن کلدی کجدی دیه مثلا بر سلطان سلیم
اوله اولان پرستشی، بر نفی و فضولی به قارشى بسلا دیکم حسیات
تعظیمکارانه بی هیچ بروقت تنقیص و تخفیف ایده مم.

ملیت، بدعت، بدعتله متحمل دکدر. صوکره بر،
ایکی اولور. بیویه لم دیرکن کوچولورز. فسبحان الله! مقصد
اگر ترکک اعلاى شانی، تقویة ملیتی، لسانک اغناسی،
عنعناتنک احیاسی، الی آخره، ایسه طولامباجلی یولاردن
کیمه به نه حاجت؟ نه دن آره مزده سن تور کجیکک، بن دکلم
کبی اختلافاته میدان وبره لم؟ دمیاطه برنجه کیدرکن نه دن
أوده کی بولغوردن اوله لم؟

ایشته ، بوچایراشیق مطالعه لر تکاملات عامه یی بر سسکته
ووقفه یه اوغراتیور ، کنج اذعانلر بوصالینی شاشیریورلر ،
یاپه جقارینی بیامیورلر . بر برده مادی بر نفع کورورلرسه
اورایه شتابان اولیورلر ، فقط ، صوکره ، او برده مطالعه سنی
دکیشدیرنجه ایش بوزولیور . وجدان بر ده اچالقالانیور .
اسکی غایه لر احتجاب ایدیور . یکی غایه لر تصلب ایده میور .
تجر به لک افلاسی انکسار امللری تواید ایدیور . هله ییل اون
ایکی آی مسلك و مشربك تبدل دماغلرده هیچ بر قابلیت
براقیسور . کون اولدی که اوز دیلزی بر افرق تورانکده
آکلامدیقی بعض غیر مانوس ترکیملری ، کله لری آلدق . بونلر
[فوتوریزم] کی بر شیبی . ترکیملری وقتندن اول بوشادق .
صوکره تجدید نکاحه مجبوریت الویوردی . چونکه آراضده کی
تجاذب باقی ایدی . وزن عروضی قتل ایتمک ایسته دلک . زوالینک
بر آز قانی آفتندن صوکره بیچاقینه آلیزده قالدی . ملیتی
تقویه ایدرکن ، بلکه ، بیلمه بهرک [قوزمه و پولیتیزم] ای
ترویخ ایتمک .

اگر هرملنک بیلدیکی و تعقیب ایتدیکی شکلده بزده ملیت
مقدسه ترکیه منی تمبه یه ساعی اولسه ق شیمدی بویله موافقلر ،
معارضلر چیمماز ، وجدان آغریلره گرفتار اولماز و تکاملات
طورمازدی . نه هر دیونک باصامقلرینی دردر دردر آتلایه لم ،
نده هر بر قدمه ده درت خطوه آتلم . ترکلک ، بزم منا -
قشاعزک یک فوقنده در .

شومطالعاتی - شباعزک تجر به دن استفاده ایتدیکی زمانی
اشرف ساعت تلقی ایدرک سرد ایدیورم . زمان ، بوزماندر .
برایکی اوفق دستوریزی افکار مبتدله دن تجریدایله قبله اتحاده
ایصال ایدر . ملیت برسپه کولاسیون دکلدر . ملیت مقدسدر .
وعرق مفهومک اوستنده در . بزنی شهره استخلاصه کتوره چک
آنجق فکر ملیتدر . فکر ملیتک اطرافنده کی هاله طنون
وشکوکی صیبره لم ، تا که بدر اقبالز کورونسون .

عرق و ملت

دنیاك همان هر برنده - الك آز ایتالیا ده ، اوندن دها آز
 یونانستانده - یهودی وار . بونلرك تابعیتلری کبی لسانلری ده
 آیریدر . یوکسله یهودی طبقه لری ، سچیة اصلیه لری اولان
 عملیته خلل کله مک اوزره ساکن اولدقلری مملکتلرك یوکسله
 طبقه لرینی کندلریسه اورنك اتخاذ ایتشلره اولرکی اولهلر درر .
 بونك ایکی مستثنای واردر : روسیه ده کیلر و بزده کیلر .
 روسیه ده کیلرك اکثریتی (آشکه نازیم) موسویلری ، بوزوق
 و (بییدیش زارغونی) دنیلن بر آلمانجه ایله متکلمدرلر .
 بزده کیلرك اکثریتی (سهه فارادیم) بنی اسرائیلی بوزوق
 و (اسپانیول زارغونی) دنیلن بر اسپانیولجه ایله متکلمدرلر .
 بونلرك اقل قلیلی ترکلرکله مثل ایتشددر . لکن ، فطرت اصلیه لری
 محفل اولماشدر .

بو مطالعاتی بیچون دره بیان ایدیوروز ، بیلیرمیسکوز؟ یهودیلر
 - ناسیون - مقابلی بر « ملت » تشکیل ایتزلر . هر یرك
 یهودیسی ، مهمامکن ، او برده ساکن ملت اعضاساندندر .
 یهودیلرك هیئت جموعه سی بر « دین » و بر « عرق » تشکیل
 ایدر . بر آصریقا یهودیسی ایله برله یهودیسی آره سنده تابعیت ،
 لسان ، عرفان ، عادت اشتراکی یوقدر . حالبوکه (آپیسه و پولیتهن)
 کلیساسنه مربوط بر آصریقا ایله آصریقا ده (ره فورمه)
 سیناغوننه منسوب بر یهودی آره سنده وطنداشاق . لسان ،
 عرفان ، عادت ، حتی حس اشتراکی واردر .

(قانادا) ده ایکی عرق سا کندر : فرانسز ، آنلو - صاقسوف .
 فقط ؟ حتی لسانلرینی و عرفانلرینی محافظه ایتسکله برابر ، بو ایکی
 عرق بر هیئت واحده تشکیل ایدیورلر . فرانسز قانادالیلرك
 فی الواقع فرانسه فرانسز لری ایله شرکت عرقیه لری وار . لکن
 آرتق بونلرك شرکت ملیه لری قلمه دی .

دها ایلری کیده لم . اصل انکلیزلره ، (آوسترالیا) .
 (قانادا) ، (یکی زیله ند) ، (جنوبی آفریقا) ، (فی ثوفاؤنده ند)

انگلیز لربنك شركت مليه لری مختل اولیور . بونلر كندیلرینی ،
هینی عرق داخلنده ، بشقه ملتلر فرض وتلقی ایتمكده درلر .
ملت ، بر (ره آیته) در . (حال) ك ، (بوكون) ك
افاده ایتدنکی بر حقیقتدر . بوكا ربط آمال ایتمكده ملتداشلك
بر منفعت بارزه سی واردر . هیچ بر کیمسه ، ایوم بوجامعه دن
آیریه ماز .

وقتيله ، عالم نصر ایتده دین جامعه سی افرادی بر رایت
آلنده بولوندیران بر مفهوم ایدی . شیمدی ، غریبه و بتون
نصر ایت عالمده بومفهوم کوششیور ، یرینه ملیت مفهومی
قام اولیور . بوایکی مفومدن بری دها نظری ، دیگر دها
عملی ؛ بری دها نجیب و علوی ، دیگر دها سیاسی
واداریدر .

فقط (عرق) مفهومی هنوز (دین) و (ملت) مفهوملری
قدر استعلایه صاحب حق دکادر . همده ، ماضیده هیچ بر
وقت اهمیت کسب ایتمه مشدی .

سوك زمانلرده استعلائی عرق اوزرینه مستند بعض جریانلر
حادث اولدی : (پان سلاویزم) ، (پان جرمانیزم) ، (پان
آله نیزم) الی آخره کی .

بونلرک بری برندن تفریق لازمدر . (پان سلاویزم) تام
بر اتحاد عرق فرضیه سی ارائه ایدر . (موسقوف) ، (اوقراینالی) ،
(له) ، (صرب) ، (خروات) ، (بوشناق) ، [تمثیل اعتباریله] (بولغار) ،
(چه) ، (سلوواک) ، (سلوون) ، الی آخره . . . بونلر هپ
اسلاو اولدقلری حالده بر برندن مستقل ملقلر تشکیل ایدیورلر .
همده بومتلر آره سنده شدید خصوصیتلر موجوددر . له ایله
موسقوف ، قرابت عرقیه دن صرف نظر ، تاریخی دشمندرلر .
مصاهرت عرقیه و وصایت ابتدایشه دن صرف نظر روس ، بولغار
بر بریله حرب ایتدیلر . اوقراینالیلرله موسقوفلرده ایله .

احوال بومسکزده ایکن پان سلاویزم آمانه مجلوب اولوق
روسیه ایملرطور لغنی هوایتدی . باقیکنز بوفکرنه قدر مضرایمش ا

(پان سه ریزم) خولیا لری ، (پان سلاویزم) دن دها
هقله یاقین اونقله بر ابر صرب سلطنتک هادی فلاکتی اولدی .
بر طول امل ، صرب ملتتی یاری یاری به ایندیردی !

(ملت) اقنومک (عرق) مفهومننه ترجیحی هر حالده
طوغری بر مملکتدر . چونکه ملت بر - ره آلیقه - در مہما
امکن بر قطعہ ارضده اقامت ایدیلور . لسان ، متحددر ویا
متحد کبیدر . هله منافع مشترکدر . آره ده بر نظریه ، بر خیال ،
اوزاق بر سیاست یوق . ایشتہ بونک ایچوندر که ملیتک تقویہ سی
خصوصنه مصروف اولان همتر ، اجتهادلر ، بلا استثناء ، موفقیتله
تزوج ایدر . عرقک اتحادینہ مصروف اولان هم ایسه -
شیمدی به داکین - بر نتیجه ویرمه مشدر .

عرق بهضاً ملت ایله تعارض ایدر . صفوت عرقیه کودیلہ جنک
اولورسه ، بو ادعاده بولونانلر بیله ، آزبجق کندی قانلری
قاریشدیرنجہ انکساره اوغرارلر . بر ملت ، عروق مختلفہ دن ،
اجناس متشکته دن ، افراد متنوعہ دن ، کونا کون تعالباتدن ،
ضمیمہ لردن ، علاوه لردن ، یامالردن ، تعمیر لردن صرا کبدر .
یکه عرق ملتک مثالی آنجق قبائل ابتدائیه آرانہ بیلیر . هر ملت
آز چوق ، غیر یکسقدر .

صوکره . . . عجباً عرق نه دیمکدر؟ مطالعه بجه (عرق) ،
قدیم بر (ملت) دیمکدر . بر آسریقالی به نسبتله ملت ، آسریقا
ملتیدر . عرق ایسه ، انکلز لکدر . انکلزلک ایسه بش اون
عرقک امتزاجندن تحصیل ایتمش بر کیتدر . « آنفل » ، « بیقت » ،
« کهات » ، « نورمان » ، « سقوج » ، « کهیل » ، « دان » ، « سه فا » ،
« نوروج » ، الی آخره کبی ملت لک اصطفای ایتمش افرادی بر لشمش
بیولک - بریتانیا آطہ سی اوزرنده بر ملت تشکیل ایتشد که بو ،
بو کونکی آسریقا ملتک عرق ، مصدریدر . عجباً ، وقتیلہ ،
« آنفل » ، « بیقت » ، « کهات » کبی ، انکلزلکک عناصر
اصلیه سی اولان ملت لرده ، کندیلرینه کوره بشقه ، دها ابتدائی ،

دها اسکی ملتزدن متشکل دکلی ایدیلر ؟ البته ! [*]
او حالده عرق بر - ره آلیته - ایسه ده بونک رتبه سی یک
ایلریده دکلدن . بز شکل حاضره ، حقیقت حالیه ، بو کونگی
وضعیته باقم .

عرق مفهومه التفاتکار اولوق ایچون سیاسی و دیپلوماتیک
برسباب بولونوق لازمدن . بردوات بو سیاسته مامشات ایدر
بونده بر منفعت و بر طاقم عرقداشلی تمثیل ایتک قابلیت وامکانی
کورمه لیدر . او حالده ، سیاست عرقیه ، در حال بر سیاست
ملیه انقلاب ایدر .

بوقسه قورو کورواتی عرق طرفدارانی بعضاً موجب مضرت
اولور ؛ اولماسه بیله کولونج بر شکل اکسباب ایدر .
برده ، بوکی افکارک آوان تعمینده سائر جریانلری ده
نظر ابتصاره آلیق اقتضا ایدر . بر برده عرق پروباغاندایی
پاپلیور و تضییقات اجرا ایدیلورکن عینی یرده ، ایچدن ایجه
« قورمو بولیمیز » جریانده باش کوستریبور : صوک زمانلرده
روسیه چارلی اولانجه قوق « بان سلاویم » و بر دیکی حالده ،
« بالشیویق » لر یالکنز عرق و اسلاواق اقنومنی دکل ، ملیت
مفومنی بیله آیاقلر آلتنه آلدیلر .

[*] عرق تبعاتنده نه قدر ایلری کیدیلیرسه ساحه او قدر
کنیشلیر . عالم و متبع ، ساحلسز اوقیانوسلر ایچنده قالیر . مثلاً
برمانی آلیکنزه طولایورسکنز . بولمک برمنشأ و مصدری وار
دکلی ؟ اورایه فکر آجرت ایدورسکنز . مکر او منشأ و مصدردن
چیقان دیکر افرادده وارمش . بونلرله قرابت ، هیچ اولمازسه
برصاهرت کشف ایتک ایشدن بیله دکلدن .

صوکره او آلریکنزله یا قالایه بیله یککنز عرقده تدقیقه همت
یورریورسکنز اوکا نسیله - عرق - اولان بر هیئتدن . دها
اسکی زمانلرده باشقه شعبات آیرلش . دها اول ، مهاجرت
طریقیه جهانک دیکر بر کوشه سنه ، بر قطعه سنه کیفمش . فصل
عائله لر بر شجره تشکیل ایدورلیرسه ملتزده ، طبقی اونک کی ،

ایمپراطور « نورو » نك عهد استبدادنده رومالیق نظریه سی زور بازو ایله بتون عالمه لشرواشاعه ایدیلیرکن، « قاناقونب » لرك ایچینده کیزی، رطوبتلی مجهول مفارده لرده جسمانیات علمینده، جسمانیاتی، روما ایمپراطور لغنی بیکه جق بین الملل، فوق الملل نصرانیت جریانی کارنده موفق اولمش و وفاتندن بر آرز سوکره، پاولوس کیمسه نك قیلینه طوقونه مدینی قیصر لکی بیقمشدر .

آمان، بوکبی معظمتات و معضلاتده یکجهت دوشونمک نه فنا شیدر ! نظریه، نه آلم عقبهری استلزام ایدر !

۱۲ مایس ۱۹۱۸

نظریه لرك دکری

— ساطع بك افندی به، احتراماًمله برلکده —

محترم و صاحب کرم معارضلمه، فلسفه و علوم و فنون تاریخلرنی بردفمه دها او قومق زجهتی اختیار بیورمه لرنی رجا

برشجره تشکیل ایدرله هر یپراق داله، هر دال آغاجه، آغاجده کوکه، کوکک بتون ایانی ایسه آغاجه و طولایسیله هر ایف، هر داله صوبو طدره او حالده تدقیقات هر قیهده پک ایلر لره کیدیله بیلیر . مصطفی جلال الدین پاشا زاده انور پاشا اسکندر کبیر ایله هم عرق اولدیغیزی ایلری به سوره جک . هله فرانسر لرك اجدادی اولان « غول » لرك، روسلرك منشأی « سلاو » لرك تورانلیقنه، بناء علیه ترکلیکنه شک وشبهه یوق . نته کیم ساح رفعت پکده زردشت مدیالی ایدی . مدلرده تورانلیدر لر . بناء علیه زردشت ترکدی، هله هله آنته سنک اسمی « طاوغدی » قادیندر، نتیجه منطقیه سنه وارمشدی .

لکن مسئله دها بیوک بر بساطته ارجاع اولونه بیلیر . نقلاً هر ملت حضرت آدم و جناب حوا والد و والده ضمه، تخمینات فنییه نظر آده جاواده مسیحائیه کشف ایدیلن پیته قانتر و پوسه منجر اولیور :

بنی آدم اعضای یکدیگرند

ایدوم . اوزمان کورورسکز که مشائیون بر شیشه بیاض دیورسه
 اشراقیون عینی نسنه سیاه دیور . هرکس بشقه بر ادعاده .
 عجبا حقیقت هانکی جهته ، نه ستمده در ؟ «والله اعلم بالصواب»
 ضرب مثلی قدر طوغری برسوز بیلم . وضعیت بومرکزده
 ایکن ارباب دانشدن بر چوغی ، ناموسلی متفکرلر ، لادریه-
 «آغوستیق» مذهبه سالك اولورلر . هر حالده حقاری
 یوق دکل ، چوق .

فلسفه ده ، مابعد الطبیعه سپه کولاسیونلرنده ، اخلاقیاتده ،
 اجتماعیاتده بر برینی ناقص و ناسخ نه فکرلر وار او .

اگر حقیقت مستقر و ثابت اولسه ایدی ، ایش بساطت
 نهائیه سنه ارجاع ایدلش بولونوردی . مناقشه ، مباحثه ، مناظره ،
 محاضره ، مشائیه ، محاربه . . . بونلر اولمازدی . لکن حقیقت
 یدی قات پجه آلتنده محجیدر . حقیقت قالین بر پرده آرقه سندن
 صبریتور . صبریتان ده عجبا برشی صلب و جامد بیدر ، یوقسه ،
 اوده برائیر ، بر خیالیدر ؟ بوراسی ده پک معلوم دکل .

صرحوم «آتری پوانقاره» بی طانیر میسکز ؟ بو ذات
 عرفان سات علوم ریاضیه نك عفت وعصمتندن بیله شبهه ایدیور .
 اوت ا بومشهور ریاضی زوجه سنی خروسالردن قیصه طانیر تیتیز
 و خویسز بر علمدی .

ماضی ایله حالی ، علوم و فنونك سلسلنی ، فنك ماهیتنی ،
 فن ایله فرضیه نك نسبتنی بیان و مقایسه یه قدرتیاب اولان ،
 البته والبتنه ، نظریه لره بر اهمیت و بر مکه بر ابر اولره کلام
 منزل فضیلت و خصلتنی عطف ایتمکدن چکینیر . نظریه زمان
 و مکان ایله ، خلق و مزاج ایله ، نظریه جینک کیف و هوسی
 ایله دکیهیور .

پروباغاندا ، بعضاً نظریه بی فن پایه سنه چیقارمقده در . بشر ،
 بر کره بویله بولاشیق و صبرناشیق بر درده طو تولدی ،
 معلول اولدیغنی بیلمز ، اونور و عصر لرجه راحت سزلك چکر .
 فن طبعده بیله خرافات و اباطیل اصلیه و اساسیه وارد .

یکری ، یکرمی بش سنه اولکی تداوی اصولری ایله شیمدیکیلر
بر کره اولچوله چک اولورسه نظریه لرك نه قدر دکیشدیکی
کورولور .

لکن ، دگری بیلمک شرط اعظمیه ، نظریه پک ای
برشیدر . نظریه اولماسه حقیقه کوچ یاقلاشیلیر . بعضاً پک
بیوک خطا لرك پک بیوک فوآدی اولور .

بلند وارچند بر حکیم سزی تاحقیقتک ساحلنه قدر کونورور .
اوراده بر ترس مانورا یاوار ؛ زور قچه فرضیات یوار لانیر .
کرد باد هدیانه قابیلیر . فقط بیلمش اولیکز که او حکیم سزه
وبلکه ده بتون انسانلره ایلری بر صرحله به قدر رهبر لک
ایتمشور . اوندن صوکره یول کورولمش ، سمت حقیقت
تعین و توضیح ایلمشدر .

مثال : فرانسلر لک حکیم بالحق « بله زیاسقال » ک وجیزه لری
بوکون ، بوکونکی منطقکوز و مستحضرات فکریه کزله او قویه جتی
اولورسه کز ، وهله ابتدائیه ده ، بر خرافات و ظنون بطاقتی
ایچنده قالدیفکره ذاهب اولورسکوز . ذنب ازی ، اب ، ابن ،
روح القدس کبی بر طاقم دستور لری سزی توحیش ایدر .
« نیچه » ، پاسقاله ، نصرانیتک اولادینی لک دامی شکار دیور ؛
بنده ، ایلمک قرائنده بویله بر ظنده بولوندم . لکن سنه لر
کچدی ؛ کتابی بردها او تودم . بر قاج سنه دهاصورایتدی .
اثری دهعائله و بربری آردینه مطالعه ایلمم . شیمدی او فکرده
دکلم . « پاسقال » مادلالت منطقیه سنی صوکره درجه سنه قدر
کوتورهش ، طاقتی حقیله صرف ایتمش . همده بتون روح
و وجودینی بو اوغورده قدا ایلمش ، فلسفه یی بادی فلاکتی ،
سبب موقی اولمش . او کهنه حقیقطلری نهایتنه قدر مدافعه ده
اصلاقصور ایتمش . ایشته . آنجق « پاسقال » سایه سنده درکه ،
فکر بشر اونک واصل اولدینی یردن صوکره بر خطوه ده
آتهرق عصر لرك ترسب ایتمدی بر دیکی شکوکی قازیمه به موفق
اولمشدر .

« باسقال » پارلاق خطالرده بولونمش . کاشکه هر دای
اونک قدر بیوک خطالر ایتسه ایدی ! بیوک خطیآت کوچوک
ارباب فکر تک حدی وخرچی دکلدور . اودون یاریجیدن ، عمله
بکجیمسندن ، کوشه باشی هکیمندن ، اجرا داتره سنک اوکنده
اوشوشن محامیلردن ، اوراق مقیدلرندن بویله بیسوک خطالر
صدور ایتک قابل دکلدور .

نظریه و فرضیه حقیقتک آسغاییدر .

بوعبار ایله نظریه لر دکر لیدر . بونلره حرمت ایتملی بز .
لیکن نظریه یی حقیقت صانع بر آرز صافدرونلق اولور .

بوحاریه عمومیه واونک استلزام ایتدیکی انقلاب اقتصادی
بزه واضحا اثبات ایتدی که بوندن اول اوروپا دارالفنونلرنده
رسماً تدریس ایدیلن فن ثروت ، ایکی ایله ایکینک درت ایتدیکی
قدر طوغری دکلمش .

کذلک حرکات حالیه بزه توضیح ایدیور که حربدن اولکی
موازنه و بناء علیه اونک تعلق ایتدیکی علوم اجتماعیه قطعی
عد اولونه مازمش .

عجبا ، حربدن اولکی اجتماعیاتک معکومی اولان فنون
اجتماعیه ، ویا ، فلاسفیق علم اقتصادک نظری فی ثروتی
طوغریدر ؟ بونی ادعا ایده مایز .

بوکونه قدر بشرک ایتدیکی تجاریدن بر سوسیولوژی
چیقاریله بیلیری ؟ هییات ! شیمدی به دکین ایدیلن تجربه لردن
ره آلیست بر علم ثروت ، ره آلیست بر فن طب ، بر حقوق
چیه قه نیجه نصل اولورده طوغری بر سوسیولوژی چیقار ؟
آنتروپولوژی فننک فصل نهائیسی که روحیاته پک ملاصق و غایته
مستنددر ، سوسیولوژی یی تشکیل ایدر . آنتروپولوژینک
ایسه هنوز بدنه تعلق ایدن افساسی قطعیت پیدا ایته مشدر .
صوکره نصل اولورده سوسیولوژی به بر ماهیت مثبتیه
وبره بیایرز ؟

کمال تلفله کور بیورز که مملکتیز هنوز غرب عالم علوم

و فنوننه یکی کیردیکندن نظر به لره بیوک بر اهمیت ویره نلر بزده
چو غالبور . آلیزه بر (دورقهایم) کچنجه راطب و یابس
اونده در ؛ ذهابنده بولونیورز . بو ، ذهنیت قدیمه نك تمامدیسندن
لکن بدیهه بر شکل آلمندن بدیهه بر شی دکلدن . برده قاریشیق
عباره لرده ، معناسی آ کلاشماز فقره لرده بیوک بر معنی و حقیقت
وار صانیورز . سویلهینی اونوتدم ، انسانلر حقیقتک بسیط
اولدیفنی آ کلاینجه نك چوق قیزمشلر ا چا پراشیق و معضل
عباره لره ، دستور لره ، معادله لره افاده اولونان (حقائق)
طن ایتمه یز که حقائق محضه اولسون . کافی مقدارده وضوح ایله
بیان اولونه میان فکر لر هنوز خام و نا تمامدر .

شو صوک سنه لرده برده باشمزه (بهرغسون) چیقدی .
بوفرانسز فیلسوفی عقل و منطق اعانتیله دکل ، حقیقی intuition
کشف و استخراج ایله بولیور . او حلاله بو اصول ایله بوندن
بیک بشیوز سنه اولیکی کلیسا اصوللری آره سننده نه فرق قالیر ؟
کوردک : بو ذات عرفان سمات چوق او قومش ، بتون علوم
و فنونی طارامش ، طارتمش ، اصلا جاهل دکل ، حتی چوق
و فضلہ عالم . بلکه هه او اوزون سنه لره اثر تصنیفی اولان
کتابلرنده بعض ذرات و قطرات حقائق وار . لکن بن نصل
بو کشفیات و مستخرجانه ربط ایمان و اطاعتان ایده بیلیرم ؟ یارین
بر بشقه سرشد چیقوبده بکا دیگر بر تلدن نغمه سرا اولورسه
بونلردن هانکیسنی ترجیح ایده ییم ؟

عالم عرفانمز بو کبی عندیاته قارشی سیقه ورطه ایله ایلمدر .
بونلرک دکرینی بیلیملی ؛ لکن دهها اوته سنه کیتمه میلیدر .
اگر کیدیلیر و خصوصیه بونلردن عملی نتیجه لر چیقارلق
ایسته نیرسه عظیم بر خطا ایلمش اولور .
بن تجربه مله بو نتیجه یه واصل اولدم . تجربه یی ، اولدینی
کبی ، طرفدار لره جبر و ایتیمی بر وظیفه بیلیرم .

۳۱ مارت

بوکون ، ۳۱ مارت رومی به مصادفدر . حساب افرنجی
ایله ۱۹۰۹ سنه سی نیسانک اون اوچنجی کونی ایدی .
مشروطیتمز هنوز یکی اعلان ایدلیدکندن ، بتون احرار ملک
وملت نوزادک هیچ بر صدمه دن مقأئر اولماسنه نکهبان
اولیورلردی . قورقو بیوکدی . چونکه ۰۳ خاطره سی هنوز
تاریخه انتقال ایتمه مشدی . فقط زمان دکه مشدی . افکارده
تیقظ وانبناه واردی . بوکا مینیدرکه محمود شوکت پاشا
صرحومک قومانداسی آلتنده کی اردوی ظفر مقرون بیلدیرم واری
بر سر عتله پای تخمه بتهدی واحوال عمومیه یاتشدی .
اوجهنسی کونده آياصوفیه میداننده طویلانانلرک مقصدی
نه ایدی ؟

سؤالره بسیط بر جواب ویرمک لازمسه دیهلم که ارباب
خروجک غایه سی (ارتجاع) ایدی . (ارتجاع) اوله ایسه ،
نه دیمکدر ؟ بوکله ، یکیدر . ۳۱ مارتدن اول مشیمه قاموسدن
طوغمهدر . فرانسزجه [ره آقسیون] مقابلی اوله جق . (ره آقسیون)
ایسه کری به کیتمک ، فعل منفی ، تجدد ناپرورلرک ، غلیظ ومضر
برقدما پرستلک ، آزیتامش محافظ کارلق کبی بر معنایه کلیر .
مثلا فرانسه ده قراللق وایمراطورلق طرفدارلری (ره آقسیونره)
عد ایدیلرلر ؛ حالبوکه انکلتزده احرار قراله صادق اولدقلری
حالده ، بونلر ، صرنج صایلمازلر . حاصلی کله بر آرمقلق
ومعقددر : مههدر . کله نک یکیلکده بادی اهامیدر .

۳۱ مارتده طویلانان گروه - خلق پسقو لوزیسی تطبیقاتجه
بر کتله جاهله ایدی . بونلر مشروطیتی ده ، ارتجاعی ده
بیلیمورلردی . بووقعه اصلا بر فکر و اجتهاد نتیجه سی حادث
اولمش دکلدی . عادیاً برأوباشلق ، برقاج بالدیری چیپلاغک
حرکات باغیانوس ، اثر نجر یکی ، زوربالنی ایدی . یکی کلن

حکومت دها ضابط و قاهر اولسه ایدی بو حرکت وقوع بوله جقدی .

او کون برقاچ آرقداشله طولاشیوردق . اوبتو بر برده عوامدن برقاچ سرکشه تصادف ایتدک . چافر کیف ایدر . وجهلرنده برعلامت سرور تبارز ایدیوردی . — خبر اوله ، اوغور اوله ، نه وار دیدک . بونلردن بری بزه جواباً — چوق شکر اولدی بیتدی . مقصدنزه نائل اولدق . او ، کلدی ؛ دیدی . — او ، کیم ؟ — ایشته او ، شریعت کلدی . بن کوزمله کوردم . آه ، اوبله ایسه (او) نصل شیدی ؟ — افندم عربه ایله کلدی ؛ قوطو ایچنده . اورتولو ایدی ...

آرتق فضله تفصیلاته (چندان) احتیاج یوقدر . بر طاقم آسایش دشمنلری ضابطه نك ضعفندن استفاده ایله افرادی قیشقیرتمشله و بو مؤسلف وقعه حصول بولمشدی .

ادعا ایدرز : اکر افکارده بر ارتجاع اولسه ایدی ، قابل دکل بویله اولمازدی . بشقه برلرده سرزده حدوت اولمش حرکات انقلابیه مدعا منوی توثیق ایدر .

بزده ارتجاع یوقدر و اوله ماز . مملکت مزده بر سلسله نجبا وره ایبن موجود دکلدرکه بو فکری ادامه ایتسون ... بز ، اساساً ده موقراسیدن بشقه برحالت اجتماعیه و بر سلطه سیاسیه طایفه یغمزدن بزده آنجق جهات اجرائی تخریبات ایده بیلیر ؛ بشقه بر عمده و ایتوم دکل . شونی ده او نومه یالم که (سرمایه جیلک) ده مملکت مزده ناموجوددر . بناء علیه ده موقراسینک دارالذهبی اوز دیار مندر . زادکاناق ، رهبانیت ، قاپیتالیزم اولما نجبه ارتجاع منصور دکلدر . زادکانانی ، رهبانیتی ، قاپیتالیزمی احداث ایتلی که ارتجاع اوله بیلسون . زادکاناق تشکل ایدر ، بر محصله تاریخدر ؛ تشکیل ایلمز ، ممنوع الایجاددر . رهبانیتی ایسه دین احمدی تقی ایدیور . چالیسه لم ، قاپیتالیزم مملکت مزده تقدر ایتسون که بالا آخره بر او یغونسزلق اولماسونی .

کله فکر و اجتهاد ارتجاعنه : ابتدا ایجه بیامش اوله لم که

بر نقطه نظر دن دائمی لایموت اولان ماضی ، اولدینی کبی
اعاده ایدیله من . نهر ، کریسین کری به آقاز . کونش مهر بدن
طلوع و مشرق دن غروب ایتیز . اعداد ترسینه صایلاماز . جزء ،
کلدن بیوک اولماز . بر آدم کندی کندینک پدری ویا جدی
اولماز . احیای ماضینک مادی امکانسزانی واردر .

تاریخده بر طاقم رجوع لر اولمشدر ؛ لکن بونلر ، هپ ده
ای ، ده سالم و جید بر حالت اجتماعیه نک حصول پذیر اولما-
یچوندی .

ایکی بارلاق ویمان مثال : « ره فورم » و « ره نه سانس » .
« ره فورم » حرکتی نصرانیتک شکل اولیننه رجوعی توصیه
ایدیوردی . بعضاً بویله بر رجوع ترقیدر ؛ تدنی و تردی
دکلدر .

بر اثر مده [۰] علی التفصیل سو یلدیکم وجه اوزره واتیقان
مقامی اشی آزیتمشدی . ایدله دیک رذالت قالدی . افکاری
قولدیردی . حریت بوغولدی . اجتهاد قایاتلدی . نصرانیت
نخستین ، هرحالده ، واتیقان نصرانیتدن خیرلی ایدی . [لوطرا]
و [قالوون] ک فکری ایلك آباء کندیسانک حالت اجتماعیه سنه
رجوع دکل ، خرسیتیانلنی صفوت قدیه سنه افراغ
ایتمکدی

بو ، بشر ایچون موجب ضرر نمی اولدی ؟ حاشا
بویوزدن بیوک محاربه لر چیمدیسه ده ، عاقبت ، انسانیت
« ره فورم » دن استفاده ایتدی . حتی ، قانولیسیزم بیله تبدیل
مشواره مجبور قالدی .

« ره نه سانس » ده اویله . او دورک سرآمدلری لاتین
و یونان فکریاتنه طوغری کیتدیله . (حال) ک طوتاری
قالامشدی . هر نقطه نظر دن یونان ولاتین ماضیسی حاله مرجعدی .
آنلرک بو حرکت رجعییه سی بشریتی فکراً و صناعة قورتاردی .
و آندن صکره مدنیت تقرر ایتدی . بر دهسا بیقلماز . اگر

[*] « اشتراک ایته دیکمز حرکات »

بو حرکت رجعیه اولماسه ایدی حالا (سقولاستیق) ، دارالفنونلری
یادی اشتغالی اوله جقدی . حالا متفکرلری آتشدنه یاقه بقلردی .
حالا واتیقان ، کتابلری « آنده قس » ه قویه جقدی . ماضی حالی
قورتاردی واستقبالی طوغوردی .

بیامش اولهلم که بعض موانع حالیه ترقی و تکامل تصعب
ایدر . بناء علیه بوکبی مواضعده (حال) ده دوام برارنجاعدر .
بلکه بعضاً نور و فیض ماضیده در . مثلاً (۱۵۰۰) سنه سندن
اولکی (حال) ، ماضی به نسبتله پک کری ایدی . لیکن هر وقت
ماضی حاله مقدم دکلدرد . استقبال عیبا نصل اوله جق ؟ بو ،
رحم مادرده کی چوجقک هانکی طائفه به نائذ اولدیفنی تخمین
ایتمک قدر جسورانه بر حرکت اولور . استقبالکده ایدسی ،
ضررسزی ، فناسی اوله بیلیر .

بر نتیجه عملیه به کلهلم : بزده ارتجاع ممکن دکلدرد . بتون
برایای امت محتاج و منتظر فلاح و ترقیدر . آندن باشقه ،
تکاملات عمومیه بزنی سمی و فعالیته ، بناء علیه ایلر یله به سوق
ایدیور . ارتجاعک عناصر هر که سندن هیچ بری مملکت زده
یوقدر . پروتستانلق قاتولیککله قارشلی بر حرکتدر . قاتولیکک
اولیان بزده پروتستانلق حدودی نصل عدیم الامکان ایسه
زاه کاتلق ، رهبانیتک ، قاپیتالیزمک ناموجود بولوندیفنی بر
کهوردهده ارتجاع متصور دکلدرد . سوسیالیزم نردهده چیقار ؟
قاپیتالیزمک عملیه ای ازدکاری هیارده . یا بر برده عمله و حیات
صناعیه یوقسه اوراده سوسیالیزم چیقه بیلیرمی ؟

بر فقره بی تکرار ایله مقاله ضمه نهایت ویرهلم :

برینه نه به اوله نمیورسک ؟ دیمشدر . او ذاتده ، سسکر
سبب وار ، آنک ایچون تأهل ایتمیورم ؛ برنجیسی رجولیم
یوق . ایکنجیسی... دیرکن مخاطبی اوست طرفی لازم دکلد
دیمش... بزدهده هیچ بر عنصر ارتجاع یوقسه ، محضا اوروبا
تاریخنده کوردیکمز بو مرض اجتماعینک امکانی تحیل ایتمک عبندر .

اگر ایستاده ، یاغور پیلسه امری ...

« زمان ، غزته سی سرعمرر موقری شگری بك افندی به

بوکون ، پرخلوص ، پرعزم و ارادت بر حکومت مقدرات
 عثمانیه نه نکهت باندر . بونکله برابر مطیة فکرت ، سیر و سفر نده
 مشکلاته اوغریور . یالیا ایدیورز . نهدن . نیچون ؟ شو
 اسفهاملره اجوبه مقنمه تدارک ایتک مقصدیله ادوار آفله به ،
 وشیمدیلک ، هیچ اولمازسه ، جنتمکان سلطان عبدالحمید خان
 ثابتنک عهد سلطنتنه طوغری برسیاحت ذهنیه ده بولونمه لی بز .
 کچن عهد سلطنتده علم و معارف حقیقه تعمیم ایدلک ایسته .
 نسه ایدی ، ممکن اولوردی . نته کیم ، خاقان سابقک عصر
 حکومتده مکتب طبییه بر دور نویسه کیردی . (حیدر پاشا) ده
 مهیکل و مشکل بر عرفانسرای انشا ایدلدی . مکتب حقوق ،
 مکتب ملکیه ودها سائر ایریلی ، اوققلی مکاتب تأسس ایتدی .
 دارالفنونک بیله تملی او قرنده آتلدی . اگر اوزمان ، نسبی
 و اضافی بر سرستی دائره سنده دارالفنون تنسیق ایدلسه ، معارف
 دها فضله اهمیت ویرلسه ایدی ، بوکون ، بردالشوران اردوسنه
 مالک اوله جقدق . مطیة فکرتمز یالپالامیه جقدی ، دها فضله
 منور انمز بولونجه جقدی . بوکاشک و شهر هم یوقدر .

اگر .. اگر ، اوت بو ظالم و غدار ادات شرط ذهن
 وفکری تصدیع ایدیور . برعصرك اوچده بری قدر اوزون
 سورن بو زمانده نه لر و کیملر یتیشمزدی ؟ هر سنه مکاتب
 عالیه مز بیک کنج یتیشد برسه و مکاتب تالیه مزدن اون بش
 بیک کشی چیقسه ، ایوم ، بزده اوقومق ، یازمق مسئله سی
 حل ایدلش بولونجه جقدی .

انکار ایتیهلم : کچن دورده ، حکومت ، هر درلو اصلاحاته
 قادر دکلدی . اوروپا موازنه سنه روسیه - فرانسه اتفاق
 وانکلتره اتلافی و اوکاده ترک و مسلمان خصوصتی حاکمدی .
 محاربه عمومیه امداد ضمه یتیشدی . قیود اعتسافی قیردق .
 اوزمان ، مثلا ، ولایات شرقیه ضمه بر تیمور بولی تمدید ایده .

مزدك . نته كيم ، آندن صكره ده ، ینه بوایلاتك اصلاحاً چون روسیه بر آنكل اولیوردی . پاره بوئدی . فقط ، خاقان مغفور معارفه بافه بیلیردی . بو ، آلتنده ایدی . یواش یواش ترقی ایتمیه زمین وزمان نامساعد دكلدی . متواضعانه بره کاملهن هیچ بر قوت بزی آلیقهویه مازدی . پاره می ایستیورسكز ؟ تخصیصات سنیه دن ماعدا خزینه خاصه سنه ثلثان میلیون صاری لیرا واردات بولان حکمدار صرحوم بو پاره می امر معارفه واوقاف حاصلاتی مكاتب ابتدائیه په حصر ایسه ایدی مطلوب حاصل اولوردی ؛ آرتاردی بیله .

سلطان حمیدك نیتنده خلوصمی یوقدی ؟ بوادعاده بولونه . مایز . حقیقت شو صرکزده در ؛ مشارالیهده خلوص دكل . وقوف ناقصدی . بونقصانه فقدان ارادتی ده ضم وعلاوه ایده بیلیرز .

ایلری کیم یورم . سلطان حمیدك - جناب حق تقصیراتی قرین عفو اینسون - بادی و همی اوله جق درسلدن ده خیالاً واز کچورم . لیکن اودورده معنای ابتدائیه سی ایله علوم و فنون ، عرفان و معارف تعمیم ایدلسه ایدی ، البته ، بوکون ، سنلری اوتوزه ، قرقه ، الی به واران اهل وطن ، کمال اصحاب بولونه جقلردی . ایسته ، دور آفلك ان بیوك تقصیری بو اولمدره . اکر ، شو بولوندیغمز اوانده ، هر کار منده خیر ایله موفق اوله میورسقی قباحت بزده دكل ، بزدن اولکیلمدره در .

اگر ، عهد زائلهده لذت علم تعمیم ایدلش بولونسه ایدی ، وقتیه ا کیلن بوکون بیچیلیر و عملکتمزده عادات فکریه و معاشرت فئیه نقرر ایتمش اولوردی . بناء علیه حقیقی انکشاف بوندن بویله باشلايه جقدر . چوجقلنده کی اعتیادانك ، تلفظ خطا رینك بالآخره تصحیحی نه قدر کوچ ایسه ، بوکون ده ، اویله جه بعض خصائل فکریه نك زوائلی مشکلاته اوغریور .

تربیه حریه قولایلقله تحصیل ایتمز . علم نمره دار اوله بیلمك ایچون هضم ایدله لیدره . کیفیت هضم ایسه برکونده ، برسنه ده

اولماز ، سنه لره مفتقدور . دأب متفكرين اوزون زمانده تقرر
ايدر . برچوق رسيدكانه تصادف اولونوركه بونلر ، بر جلوة
طالع ايله ، نائل كام اولمشلردور . اكن ، مثلا ، برچلي - خصلت
ذات كبي اكل ونوشك قواعديني بيلمز لره . برصولاقلق حركات
وسكنااتلرنده رونما اولور . چاتال طوونق بييله بر علم دكل ،
بر مهارسه مسئله سيدر .

كتاب اوقومق ، جبر مافات ايدرجه سنه مطالعه ده بولونقله
علم وعرفان تحصيل ايدلز . علمي كوكده به يرلشديرمك لازم .
فاتا آلافرانغه ده *Connaissance livresque* تركيبي ايله
افاده اولونان معلومات كتابيه معتبر دكلدر . هله متوق [ني چه]
پك بيوك بر كتاب صاقلديسي اولديني حالده بوكي معلوماتدن
مفتقدور . معلومات كتابيه اكثر يا معلوماتفروشلفي - به دانتيغرم - ي
موجب اولور .

ايشته ، قرن لاحقه بز بو مرتبه معلوماتده بز . ياواش
ياواش بوندن چيقيورز وان شاءالله تماما وكاملآده چهقه جفزه .
علممز بزه مخصوص اولمليدر ، اثر اقتباس واتحال اولمامليدر .
تياثروده - آدابناسيون - صاچه اولديني كبي علم وعرفانده
بي معنادر .

قالبي قيافتي يرنده ، بيملري متروش ، فراقلي ، اسطوانه
شايقه لي بر بالقانلي به مصادف اولورسكز . فقط برده بوذات
حرمت سمائي برصالونده ، بر معشر كبارده ، حتى برنجي صنفدن
برقوزمبوليت كاربانسرايده كوريكز ، اعياذ بالله ! اوت ،
علم ووقوف ، معاشرت مشعور اولمندن چيقميلي ، خلق بو
خصلته ، فطرت وجيلته ، اعتياده كيرمه لي كه تام و حقيقي اوله
بيلسون . استقبالمز اميندر .

فکر تنقیدی و تحلیلی

— رضا توفیق بکک « قاموس فلسفه » سی مناسبیتیه —

آره صره ، مؤلفین شرقک اولسون ، مصنفین غربک اولسون ، متروک و منسی آثارینی اوقومقدن بر حظ طویارم . بونلرده الهزباده نظره چاریان فکرتنقیدینک نقصانیدر. مثلا [ابن خلدون] ، جدیت و اصول دائره سنده سره بر مسئله تاریخیه یی ویا بر ماده جغرافییه یی شرح ایدرکن یاری بولده ، بردن بره خیالاته کرمی ویرر . قصه لره باشلار . منطق و ریاضیات ایله ، دسابتیر فلکیه ایله طبان طبانه ضد ادعالرده بولونور .

[عالی] افندی - کنه الاخبار - نده ، حقایق تاریخیه آره سنده طلسملردن بحث ایدر . الی آخره .

[اولیا چلبی] مجارستاندن ویا کردستاندن دم اوردینی وقت امثالنه آنجق اساطیر اولینده تصادف ایدیلیر مخیلاتی کوزلریله کوردیکنه دائر تأمینات ویرر . بتلیسنده ابدال خانک سرانی کبی . [ابراهیم حق] ده ، خیلی طوغری و فنی اولماسی لازم سوزلر آره سنده ، صابیتیر . اویدوره بر فن و علمک تشریحجانه کیریشیر .

بونلر شرقلی . غربیلرده بویله . مثلا اوقوجه [نیوتن] بین الاجرام نواحی اثیریده متوطن اجسام لطیفه دن بحث ایدر . [قانت] عقل صرف و تطبیقی یی دائره استنتاجدن کچیرکن اوله چوروک اساسات اوزرینه مستند بر (ابدیت) ابداع ایدرکه ، بوکون ، بوکا کوله مک قابل دکادر .

هله [پاسقال] . آفل و حاضر بشریتک کسکین ذکالردن بری اولدینی حالده ، معجزات کنیساتیهیه او صرتبه قایلدهش که صورمه بیکنر . [فی چه] . بونک ایچون ، کلیساک اولادینی اک اهمیتلی ، اک داهی شکار دیور .

ایشته . قدیم کتبخانه لر هپ بو فکر لرله پرورده رجالک آثار یله طوب طولودر .

غریبدرکه برنجی صنفدن دهاسه ، بشره بیوک فتوحات فکریه و فنیه تأمین ایدن اعظم بیله ، اسکی زمانده فکر تنقیددن کلیاً و یا اسماً محروم اولدقلرندن مدهش حقائقله برلکده شایان ترجمه ترهات ایله اثر لرینی املا ایتشلردر .

بو ذهنیت یانین وقته قدر کلش ، حتی زمانمزده بیله فکر تنقیددن محروم ذواته تصادف ایدلشدر . بلکه ، آئیدهده بو انموذجلره راست کلینه جکدر . درجه اولاً سیاسیونندن [غلامسون] ، متفنن ظریف و لطیف [فلاماریون] بومقوله دانلنده تصنیف ایدیله بیلیر .

قدیمده منقولات اصل ، تنقید و تحمیل فرغ و عارض ایدی . فکر تنقیددن محرومیت ، بادی محجوبیت کلدی . مثلاً ، برانسان ، حسابدن بحث ایدرکن صاحجه لسه ضرری یوقدی . ادعایه دلیل آرانمازدی . دلیل ، غیر منطقی ده اوله بیلیردی . بوکا میندرکه اصول خارجنده بر فن تدوین ایدلیکی تقدیرده هیچ برکیمسه بوکا اعتراض ایتزدی .

منطقی ده ، اوائلده لنگ و مراض ایدی . برطاقم قیاسات ایله ایش حل ایدلدی ذهابنده بولونیاور ، لکن ، اصل او قیاسات برتمل اوزرینه قورولش اولمازدی .

برده système دنیان برزخ ، غیا ، اوچوروم ، عقبه ، هرزه دیرسه کز دیکیز ، فکر بشری بطلان و ضلالتیه سوق ایتهدی . بر استاد ، بر اصول انخاذ و آندن چوراب سوکوکی کبی نتایج استدلال ، بونلر اوزرینه بتون بر بنای فلسفی ، علمی ، سیاسی ، اقتصادی و بدیی انشا ایدردی . هیاتده [بطلمیوس] ، مسائل شتاده [ارستتالیس] سیسته ملر قورشلر و آلردن صکره انسال و اتصار ، بو دستیره اسپر اولورق آنلرک خارجنه چیقهماملر ، بردائرة متادیه داخلنده قالمش و معالاسف بورق فکری بر چوق نتایج و خیمه به سببیت ویرمشدی .

قدیماً [ارسطالیس] مذهبی خارجنده دوشونمک بیله ،
 غرب دارالفنونلرنده کفر تلقی ایدیلیردی . کایسا ، اله چوار
 ظالمه یه رحمت اوقوته حق بر شدتله [بطلمیوس] سیسته منی
 قیلیجله مدافعه ایدیلوردی .

منطق ، کیف وهوسه ، ایجابات حربیه یه ، تأیلات سیاسییه یه
 مقتضیات مذهبییه بیه کوره تدوین ایدلشدی ، وقسطاس علوم ،
 محک فون . معیار عمل ، حاکم افکار عد ایدبان منطقک یا کلش ده
 اوله بیله چکی ظن اولونمیردی . حالبوکه دو قوتور [لوبون] کله
 بیوردینی اوزره منطق ده متعدددر : بیثولوثیق ، حسی ،
 فکری منطقلرده واردر .

کذلک « حقیقت » ده مستقر دکلدرد . بلکه ، بودقیقه نک حقیق
 کله چک دقیقه نککنه بکزه مز و ارماز . حقیقت بر طالعیه
 شبهدر . بو آنده کی شکلی ایله آدن صکره کی شکلی آیریدر .
 سینه ماطوغرافده بر طاقم حرکاته شاهد اولیوروز : زید
 قائمیدر ، قاعدمیدر ؟ اوت زیدک قیامی بر حقیقتدر ، لکن
 منحصرأ فلان دقیقه ایچون . خایر ، بر حقیقت دکلدرد ، فقط
 مستقلاً فلان دقیقه ایچون .

برسیسته مه صایلامق ، آنک حقیقتنه قناعت تامه ایله قانع
 اولمق - تعبیری لطفأ عفو بیوریکیز - محض حماقتدر . [ابن
 رشد] ، که [ارسطو] نک بودرجه لایخطیلکنه قانع ایدی
 و آنک سیسته می خارجنده علم و فن اولدیغنه ایمان ایدیوردی ،
 بر کره او یانسه ده مثلاً [قانت] ی اوقوسه . [بطلمیوس] ،
 بعث بعدالموت سرینه مظهریتله [نیوتن] ، [که پلر] ،
 [قوپه رنیقوس] و [لاپلاس] له کوروشسه . [اوقلیدیس] ،
 پرکاری آینه آلهرق فن حسابک بیله حقیقتندن شبهه یه دوشن
 [آتری بوانقاره] ایله بر مقدار مداوله افکار ایتسه .

فنون قطعیه و طبیعیه ده بوبله اولونجه ، یا عجباً ، حقوق
 کبی ، اجتماعیات کبی ، اقتصادیات کبی شعبات معرفتده حقیقتک
 صرتیه سی ندر ؟

[رهنه سانس] عهدندن بری فکر بشرک صفوقی یاواش
 یاواش زائل اولغه بوز طوتدی . جتسز ادعا قبول اولونماز
 اولدی . کشف ایدیلن اصول فنییه ، هر ساحه ده تطبیق اولونما
 باشلاندى . نقل ، سقوط ایتدی . (نیچون ؟) بر بیوک پایه
 قازاندى . ریاضی اصولار همان علم هیئته تطبیق ایدلدی . بالاخره
 فنون طبیعیه دن هیچ بری قالمدی که یکی طرز اشتغالاتی تلقی
 بانقبول ایتمش اولسون . بوندن بویله طرز شاعرانه سنده تاریخ
 بیله طات ویرمیور . علم روحه متداثر اسکیندن یازلمش بر
 رساله یی ، تجربه براوقوییکز . آندن صکره دماغک و جمله
 عصبیه نک تشریحی و فیزیولوژیسی اوزرینه مستند و افعال
 واشتغالات روحیه نک برر تحلیله کیریشور یکی بر کتابی
 مطالعه ایدیکز . بلکه بوایکنجیسی ده سزی تطمین ایتز .
 لکن سزله پیش عرفانکزه یکی بر طاقم آفاق آچار . سزی
 بلکه هدفنکزه ایصاله موفق اوله ماز . فقط شهرای کوسترر .
 حالبوکه بونلرک حضورنده رسائل قدیمه بر چوجق او یونجاغی
 مرتبه سنده قالیر .

بدیهیاته مستند اولان بوادعای قونترول ایتک ایسته یئرله
 مثلا هند مجله اتنده کی کتاب تکوین ایله یکی هیئت و داروینزمک
 مقایسه سنی تکلیف ایدرم .

* * *

رضا توفیق بکک سکز بوز کسور بیوک صحیفه دن مرکباً
 نشرینه موفق اولدقلری « قاموس فلسفه » نک برنجی جلدینک
 مطالعه سنی مسائل فکریه ایله مشغول اولان قارئلردن رجا
 ایدرم . فیلسوف ، اوزون سنه لرک تجربه سی نتیجه سنده حاصل
 ایتدیکی ممارسه ایله بتون معادلات فکریه یی ، الکغامض مسائل
 حکمییه یی ، الک معضل قضایای بدیهیه یی نقل ایدیور . اسکی
 ویکی فلسفه ، شرق و غرب حکمتی - عینی درجه ده - بو
 مجله ده برطوتمشدر . تحلیلی و تنقیدی اصول ، نقلی علومک
 مواجهه سنده جدیت و جیادتی کندیلکندن کوستر بیور .

بوقاموس عادتاً برآموزه در . بلاختیار انسانی مقایسه به سوق
 ودعوت ایدر . قاره نه قدر متمرد بر علوم سابقه پرستشکاری
 اولسه ، بوسک.ز یوز صحیفه نك عقیب ختمنده تصحیح زعم ایدر .
 هیچ اولازسه غیر تنقیدی ، غیر تحلیلی علوم وحکمیاته قارش
 اسکیدی کبی مطیع اولاز . ایشته بوتردد بیله مملکت مزده بر
 خطوه ترقی عد ایدله ایدر . « قاموس فلسفه » یی اوقویسکزه
 همده یاواش یاواش ، کونده اون صحیفه اوقویه رقی فرانسزلرک
 دیدیکی کبی deguster ایدیکزه . سوکنده - ای کنجیلر ! -
 محاکمه قابلیتکز تقویت بوله جق ، استعداد تنقیدی وتحلیلیکز
 آرته جقدر . هله تحصیل عالیلرینی کورمکده بولونان افندیلر
 بو کتاب مستطابی ، دائماً کندیلرینه مراجعت ایدیلر بر
 Livre de référence کبی ماصه لرینک اوستنده بولوندیر .
 مه ایدر لر .

رضا توفیق بکک بوقاموسی سوکنه قدر ایصاله موفق
 اوله لرینی خالصانه تمی ایله برابر کندیلرندن دیگر بر رجاده
 دها بولونه جغز : بزده بر - ولو مفصل اولسون - بر فلسفه
 تاریخی لازم . محب حکمت ما بجز Fouillée نکه اثری کبی ،
 لکن صنادید شرقک مسالک واصولاتیده حاکی ، تاریخ
 یازارلرسه هر حالده عرفان ملیزه بیوک بر خدمت ایتمش
 اولور لر . ترکلمکک تعالیه سنه ایشته بویله غیرت ایدیلر .

یکی کوی ۷ ایلول ۱۹۱۷

بروقیفهٔ لسانیه و برضطای فکری

Nation فرانسه - انکلیز - آلمان کله سی که « پرو و انسال » چه
 Matio, Naision ، آسیانیولجه Nacion ، ایطالیانجه Nazione ،
 کله سی لاینجه ده اولدینی کبی تولد = Naissance وطبیعت =
 Nature ماده لرندن مشتقد . مشهور [ایتره] به کوره
 (لغت) تمزینی : « عینی لطمهٔ اراضیده ساکن ، بر حکومته
 تابع و یا غیر تابع ، و آنلری عینی عرفدن طنز ایتدیره چک

صرتبه ده (همان) مشترك منافع اسكيدن برى مالك انسانلرك
مجموعى ... « جلد ۳ ، صحيفه ۶۹۱ ، بيوك [لاروس ۱ - جلد
۱۱ ، صحيفه ۸۵۴ - ده شويله ديور : « عينى قطعاً اراضيده
ساكن ، عينى عرقه مندوب ، ياخود اوزون زماندن برى عينى
منافع مالك ، عينى عرقه و طبايغه صاحب و على الاكثر عينى
لسانى «تكلم انسانلرك مجموعى ...» بوقوله كوره منشأده (ملت الله
تاريخى (عائله) نك تاريخيه برلشير : - Age patriarchal -
بو بالآخره قبيله Tribu ويا كروه Horde . انقلاب ابتدى .
بو حالندن ملت جالنه وقوعبولان انقلاب يك يواش اولدى .
ملت بر دوجيه مدنيت احراز ايتمش عيانت اطلاق اولتور .
ملت تاريخك هانكى دورنده باشلادى : بوجهت معلوميدر ؟
خاير الى آخره ...

ايمدى ، بو (ناسيون) كله سنك تركجه ده - ياخود السنه
اسلاميه ده مقابلى نه در ؟ ملتى ؟

« (الملة) ميمك كسربله دين و شريعت اطلاق اولتور .
املت الكتاب ماده سندن مأخوذدر . يقال مله ابراهيم خير الممل
اى شريعت ودينه اساسده زمخشري ديدى كه مله طربقى
مسلكه معناسنده در . دين و شريعت شاعراه مستقيم اولغله
آنكه تسميه اولندى . « قاموس فيروز آبادى جلد ۳ ،
صحيفه ۳۵۲ .

« ملت = دين ، شريعت (بزجه دين و ملت بر در)
بردينده بولونان جماعت ، كروه (ملت اسلاميه) بر مملكتنده
طوغان وياخود ساكن اولان و برحكومته تابع بولنان افرادك
هيئت مجموعه سى مقامنده و فرانسجه (Nation) « ناسيون »
كله سى مقابلنده (ملت) و (امت) كله لى قول لانتق طوغرى
ايله ماز . (قاموس عثمانى) نك ايكنجى جلد ينك اون سكرنجى
صحيفه سنده (امت) كله سى همچون مندرج تفصيلاته كوره
او موده يلكيز (قوم) لفظى قول لانتق و مثلاً عثمانيلير همچون
(قوم عثمانى) دينلملى در . اك صحيفى بودر . « صلاحى
جلده ۵ صحيفه ۴۰۶

عینی مؤلفه کوره (امت) جلد ۲ ، صحیفه ۱۸ : « جماعت ، قوم ، طائفه . اصطلاحات شرعیہ دن اولوب قبل الہیڈن کندیلرینه پیغمبر کوندریلن جماعت دیمکدر : (امت محمد) = اهل اسلام . »

بنه عینی مؤلفه کوره (قوم) جلد ۴ ، ۲۲۳ : « ناس ، جماعت ، امت : (قوم حبش ، قوم یهود) . . . »
 قاموس فیروزآبادی ، جلد ۳ ، صحیفه ۵۴۴ بر آرز دها مفقدر . لکن کله نك صفوت اصلیه سنی اوراده بوله بیلیرز : « (القوم) قافك فتیحی و واولك سکونیله اسم جمعدر . بالمعیه رجال و نسا جماعتنه اطلاق اولنور . علی قول رجال جماعتنه مخصوصدر . یاخود نسوان بالتبعیه داخل اولور و قوم لفظی مذکر و مؤنث اولور . جمعی اقوام و جمع الجمعی اقوام و اقام کلورکه و او یایه مبدلدر . شارح دیرکه قرم فی الاصل مصدردر . جماعته اطلاق مهماته قیاملری تصورینه مبنیدر و عندالبعض قائم لفظنك جمعدر زور و زائر و صوم و صائم کبی اکن مؤلفه کوره رهط و نفر کی اسم جمعدر مفردی رجل و امرأدر و تذکیر و تأنیثی جائزدر . زیرا واحد اولیان اسماء جموع انسان ایچون اولورسه تذکیر و تأنیثی جائزدر و مصغرنده هر حالده قوم دینور رهیط کبی و علامت تأنیثی همان فعلده الحاق اولنور و اسماء جموع انسانك غیری ایچون اولورسه مصغرنده هاء الحاق اولنور . مترجم دیرکه اشبو « کذبت قوم نوح المرسلین » آیت کریمه سنده صاحب کشف و قاضی القوم مؤنثه و تصغیرها قومه عبارتیه ثبت ایلرله ظاهراً جماعت معناسنی اعتبار ایلدیلر . »
 شمس الدین سامی بك ، قاموس ترکی صحیفه ۱۵۰۰ : « دین و ملت ایکیمی بردر . بر دین مذهبده بولنان جماعت : ملت اسلام ، ملل مختلفه رؤسası . [لسانعزده بولمت سهواً امت ، و امت لغتی ملت یرینه قولالنیلوب ، مثلاً « ملل اسلامیه » و « ترك ملتی » و بالعکس « امت اسلامیه » دینلر واردر .

یوکه طوغریسی « ملت اسلامیة » و « امم اسلامیة » و « ترک
دیگر » زیرا امت اسلامیة بر ، امم اسلامیة یعنی
ن اسلامه تابع اقوام ایسه چوقدر . تصحیحاً استعمالی
مدر .] «

ایضاً : صحیفه ۱۱۱۳ : « قوم = جماعت بشریه ، بینلرنده
سبت اولوب برهیت تشکیل ایدن انسانلر ، کوچک امت و یا
یولک امتک شعبه سی : کرد قومی ، چرکس قومی ، ترکان
ی : اقوام عرب ؛ قوم عاد ؛ قوم نود ؛ قوم و قبیله ،
ریقای جنوبی اقوام وحشیه سی . دیگر معنی : بر پیغمبرک
ن بیورلدینی جماعت : قوم نوح ، قوم لوط . »

ایضاً : صحیفه ۱۶۳ : « امت = بر لسانله متکلم انسانلرک
عی : امم قدیمه ، امم متأخره ؛ امم اسلامیة دیگر معنی :
پیغمبرک دین حقه دعوت ایتمک مأمور اولدینی جماعت .
بمعزده غلط فاحش اوله رق بو کلمه « ملت » معناسیله
« ملت » لغتی بونک برینه قوللانیلوب ، مثلاً : « امت
امیه » و « ملت عثمانیه » دنیلور ، حالبوکه عکسنه دنیلیمک
نما ایدر . بویله خطالرک لسان ادیبدن اولسون دور
تلمسی الزمدر . »

قاموس فیروز آبادیده ، جلد ۳ ، صحیفه ۳۹۴ : امت ایچون شویله
دنور : « (الامة) همزه نك ضمیله انواع خیری جامع اولان
به دنور . جماعت کثیره مقامنده در . قال الشارح وبه فسر
ه تعالی ، ان ابراهیم کان امه الآیة وهو الرجل الجامع الخیر
بام و مقتدابه دنور ، یقال هو امته ای امامهم و کندیلره
میر کوندریلن جماعته دنور . کرک ایمان ایلسونلرکه امت
بت اطلاق اولنور و کرک ایمان ایلسونلرکه امت دعوت
لق اولنور و هر قبیله دن بر طائفه و جماعته دنور و هر حیوان
سنه دنور الخ . »

کوردیلپورکه امت ، ملت ، قوم کله لرله « ناسیون » آره سنده
وارددر . شو مقایسه لی تدقیق لغوی بزه بو حقیقتی
سکار ایدر .

لکن، لسان جاریزده ، بواش یواش « ناسیون » ، « ملت »
کله سیله افاده اولونیور . کله لر زمان ایله ، شیوع واستعمال
ایله تبدیل معنی ومدلول ایدر لر . بنایاً علیه مرحوم صلاحی
و سامی بکلرک دیدیکنی قبول ایده مه بز . لسان چالقالانیور
و کلمات ، عامه نك اثر تلقیسی اولوق اوزره ، بر معناده پیدای
اختصاص ایدیور . « استحالہ » و « وجدان » کله لر ی
Conscience و Transition مقابلی اولدقلری حالده بز ؛
آنلری ، سلمه السلام بومقاملرده قوللانیورز .

لکن ، کلماتک معانی اصلیه لرینی اونوتهرق بونلردن یا کاش
نتایج عملیه و فعلیه ، خصوصیه باطل نتایج حکمییه و اجتماعیه
چبقارماق اقتضا ایدر . مثلاً دین ایله ملت اسلامده بردر
دیهرک ، بعضیلری ، شریعت احمدیه بی فکر ملیته مقایر عد
ایدیور لر . بوعصرده بتون ترقیات سایه ملیتده چیز آرای
حصول اولدیغنی ادعا ایله اسلامیت ایله ترقی بر برینی نقیض
مفهوملر عد ایتمکده در لر . بر جوق اوروپالی بوزعمه قایلیمشدر .
چالبوکه اولاً ، معنی ومدلول حاضر یله Nation ، قاموسدن
قتباس ایتدیگمز ققراندن آ کلاشلدیغنی اوزره ، مقدا مجهول
بدی . بومفهوم یکیدر . حتی ، حالا ، اوروپاده بیله کله مذکور
در لو در لو تعریف ایدلشدر . افرادی جامع ، اغیارینی مانع بر
مهریقه کوچ تصادف اولنور . Bonfils - حقوق نقطه نظرندن -
« ناسیون » ی شویله تعریف ایدیور که جای مؤاخذه در :
« هرق و منشأک عینیتی ، لسانک ، تهکلات بدنیه (فیزیک) نك
اشتراکی و اوزون مدتدن بری منافع و حسیاتک برلشمه می ،
عصرلردن بری تحصیل ایتمش بر تصالب موجودیتنک نتیجه سی
اوله رق اشخاصک تشکیل ایتدیکی هیئت ... »

اسلامیت ، بر اخوت بین المللدر (بوراده « ملل » ی
« ناسیون » مقابلی خرج ایدیورز .) معنای لاحق ایله اسلام
ملیتی نفی ایتمز . بوفکره مخالف هیچ بر لسه ، هیچ بر اشارته
صادف ایدله مشدر . « ناسیون » ، زاده طبیعتدر ، زاده

ناربخدر، زاده محیطدر، بونکه دیانتک مناسبتی یوقدر .
« ناسیونالیته » لسانه شیدیه برشیدرکه نظریه قوتی ایله قبول ویا
رد ونقی لغودر - یعنی برمه نایی مفید دکدر، اوله ماز . ملیت
بر بداهتدر، وسائط صنعیه، نظریات فکریه ایله احداث ویا
امحا ایدیله مناسلام، اوان استعلاسنده، ایران وترکه « ناسیونالیته »
لرینی مغایر دیانت کورمدی، بونلرکه دین ایله مغایرتی عقله کلدی .
جمله سی طبیعتیله ابقا ایدلدی .

یا لکز اسلامیت، « ناسیونالیته » فوقنده بر عنصر صلاح
ومسالت اولدیفندن اخوق مستلزمدر . بین الاسلام منازعاتی
مانعدره اسلامیتک بوماهیق ایسه نه قدر نزیه ونجیبدره اسلامیت،
اوروپانک بوسنه یه قدر حل ایده مدیکی مسئله صلح و مسالمتی،
ادامه ایده مدیکی بین البشر محافنت و اخوقی، اخوت اسلامیه تک
تقریری ایله حیز حصوله ایصال ایتشددره اسلامیت « ناسیونالیته »
لره دکل؛ یا لکز منازعاته مانعدر . ایدته اصل سر و کرامت
بوراده . بعض یرلرده اساسکیر اولان بر زعم فاسدی بیقیمق
ایچون شو مقاله لغویه تحریر قلنددی .

۳۰ تشرین اول ۱۹۱۷

ماضیدره نضر، استقبالدره تباعد

حال حاضرده . عالم افکار منزده، از جمله، ایکی - نمودج -
نظر دقتی جلب ایدیور: بونلردن بری ماضیدن مردم متفر،
دیگری استقبالدن محترز ومتباعددر .

برنجی، تقریباً شوبله دوشونبور: نفی و فضولی، باقی
وندیم، حق شیخ غالب و عزت منلا، و ملنک ارکانندن
صایله ماز . بونلر مقلد محجم، بناء علیه محمدر، ترکاک، کندیلرنده
اوپوشمشدر . اوزانمزده برزاده عرب وبالخاصه برزاده محمدر؛
بناء علیه ملی و محلی دکدر . او حالده عنعنه و تاریخ، ماضی

و باقی هیچ بر شیئی یوقدر . بو مفهوم لر بویله جه رد و نقی
 ایدلکدن صکره ایکی شی قالیر : آلتی بوز سنه دن مقدمکی بر
 ماضی ، بر ماضی پرشک ایله بی جمال و بی توان بر حال ، برده ،
 برظنون ، پرشکوک ، پرکان ، پراهوال بر استقبال ...
 اکر نفی و فضولی به ، باقی وبالخاصه ندیمه و بونلر کی دیگر
 صناید شعر و ادبه ، بتون منظوما تمزک میزان و قسطا بی اولان
 اوزان عروضه تابعیت عثمانیه بی چوق کورورسهک ، عجا ،
 صکره نه یمز قالیر ؟

هرلسانده قلاسیق آثار ادبیه واردر . فرانسیزجه مملکت مزده
 زبانزد اولدیغندن بولساندن اتحال احکام ایدرسهک قارئلر ص
 دها قولایلقله فکرمزی قبول ایدرلر . فرانسیزک عموم طبقات
 اجتماعیه سی ، یکیلر ، اسکیلر ، عنعنه پرستلر ، قید ملتدن
 آزاده اولانلر ، یا خود بوکا پابند بولونانلر ، جمله ، آثار
 اسلافه ره ایشکاردرلر . هرکس [رابله] و [مونه نی] ی
 متادیا اوقور ، هرکس [راسین] و [قورنه ی] ایله دائما
 افتخار ایدر . بالخاصه شوایکی استاذ شعر و ادب فرانسیزجه لرینه
 اوقدر لاتیئجه و یونانجه الفاظ و اشکال قاریشدیرمه لر و ترتیبات
 ادبیه لرینه اسرائیلیاتدن ، روما مانندن ، یونان اساطیرندن
 او صرتبه وقع لر و فکر لر آلمشردرکه ، نه فضولی و نفی ، نه ده
 ندیم و باقی غزل لرینه و قصیده لرینه عربک و ایرانک ادبیات
 و تاریخیاتندن بوقدر خاطر لر نقل ایتمه مشلدر . [قورنه ی]
 و [راسین] ، بونکله برابر ، اصلا اسرائیلی ، یونانی و رومالی
 دکلدر و بوشائبه آلتنده قلامشلدر .

ملیت عنعنه ادبیه نیک توالی و تمادیسيله پایدار اولور و تقویت
 بولور . فرانسیزک ادبیاتی ، ادبیات قدیمه سنی بر طرف ایدیکز .
 فرانسیزق ده قالماز . موجود و علی التقریب قرق میلیون فرده
 او زمان بر ملت بولق اقتضا ایدرکه او حالده میدانه بر
 [وولاپوق] دولتی کلیر .

بزم خصوصیاتمز آز دکلدر . بزه مونس بر ماضی بی

خاطر لتیر . بزى توليد ايدن او ماضيدير . بز او ماضى بز .
استقبالزده او ماضينك سر بعت بعد الموته مظهر اولش بروجه
تكاملى اوله جقدر . براعتبار ايله زمان مفهومی يوقدر : بز ،
اسكى بز . ماضى بز ، عروق متشكته نك ، امزجه مختلفه نك ،
طبایع متنوعه نك بر اشمه سندن متشكل بر شاه اثر تاريخيدر .
نقى و فضولى يى ، نديم و باقى ، خاقانى و يازيچى زاده يى انكار
ايتك نى مليتدن بشقه بر شى دكلدر و اوله ماز . اى ، فنا
او ماضى بز .

برده لسان ادبى آتمزى ، اوزان و اشكال نظمى سائر
مئلر آكنه بکزه تمهلى بز . السنه غريبه ده اماله ر و سجع لر ،
صنایع صوتيه و لفظيه پك او قدر اوله ماز . حالبوکه بونلر السنه
شرفيه نك خصوصياتندن ، کندیلر يى ارقا و احلا ايدن مؤثر ا-
دندر . افراطه کتور له مک شرط اکبريله . جناب و نظيف
دني ايلرى به کتيمه مک اوزره . صنایع نثريه و بدایع لغويه
سائزله ضرور ياتندندر .

* * *

فقط نیل زمان آقوب کیدیور : هیچ طور میور . بر آتش
ی . - هر اقلیت حکیمک دیدیکی کبی - عالمی ، هر دقیقه ، هر
ن تجدید و احیا ایدیور . مجرا بر در ، لکن جریان ایدن
قه در . نیل و فرات ، غلج و سند ، نهر ازرک و قونقو یوم
کوبندن بری آقوب کیدیور لر . عینی شکل و هیئت ، عینی
رف و صورت . لکن اطراف و جوار تبدل ایتش . صحاری
مواحل بشقه . [نایا غارا] شلاله ملوکانه سی قبل الکشف ده
غلیور و آقیور ، آغلیور و کندیشنه فکران اولانلره باقیوردی
ل . . [شاطوبریان] - آتالا - سنی او مست قلميله یازدینی
ت اورالری بر بیاباندى . او حوالیده سباعدن و قرمنی
کلی ابتدائی بنی نوعمزدن بشقه کیمسه طولاشمیوردی . شیمی
شهر ايله [قلیفتون] آره سته کوزل و چلیکدن بر کوپری

قورولش، جوارده ألتريق ما كنه لری قوۋ مياهي يی برسيله
صنعت آفرينه تحویل ایدیور .

ایشته ایکنجی بر انود جهزده هرصلسه بونی کوره میور .
ادیاتک یکیلکنی آ کلایه میور . تجدددن تلذذ ایده میور .
شعر ونترده منحصرأ ومستقلأ برلمبه الفاظ آریور . نکته
ونکته . نکته خارجنده عدم وار . ادبیات جاریه وحاضره .
هنرک ادبیات عمومیه ایله مناسبتی اولاملی . کوزل بر اثر ویا
اثرجه اندهار ایدیور ؛ فقط ، صد هزار تأسف ، اوکاربدیع
منجمد بر لاقیدی یه اوغریور . اوقوبه میور ، آ کلایه میور ،
کوره میور ، مقایسه ایده میورز . حسودز . غبطه ایله هیچ
آیش ویریشمز بوق . ادبیاتمز مشکوک و متردد ، ماتشت و محترز
بر وضعیتده قالیور . ادبیات عالم ایله ادبیات حاضره من آره سننده
صانکه برسد چین وار . ایشه بودیوار ایرکیچ بیقیلمالیدر .
افکارک ، همه حال ، شو الفاظ و قوالیه غلبه اتمی مقرردر .
بزه فکر لازم ، فکره بزم قلبم زده بشریتک قلب عمومی ایله هم
آهنک اوله رق نبضانه کللی . بزه بو اوکستراده بر رطوبته لی بزه .
هیچ بر رومان ، هیچ بر دیوان بزم روح محتجبه یی
کشف ایتمدی روحمز غنوده و عادتا اورتولی . اسکی بی
بکنمه یورز ، آتی بی استقبال ایتمیورز . کندمزی بکنمیورز .
آبا واجدادمزی ده ، معاصر وهمشوعلمزی ده تقلید ایتمیورز .
بو ، حقیقه برحالت فوضادر . غیای بی قیدی ایچنده قالمشز ،
لکن ، کرور و هزار ایله تأسف اولورکه بر غیای بی قیدینک
تام اعماقنده بولوندوغمزی بیلمیورز . کیممز غایه و مقصدی
صیغ ستاره سننده ، کوکلرده ، آلپلرده ، هیمالایا ذروه لرنده ،
کیممز دها کندیلرینک ده جهت و سستلرینی تعیین ایده مدکلری
نقطه لرده آریورز .

غیرت ، غیرت ، بر آز غیرت ، یا خود بر جوق غیرت که بو
غیادن ، بو فکر و روح بطاقلغندن قور توله لم ، نه ماضیدن تنفر
ایده لم ، نه ده استقبالدن احتراز و تبعاعد .

ادبیاتمزده ، ملتزم کبی زمانه اوبه لی و بونک بولنی کشف
ایته لیدر .

۲۵ کانون اول ۱۹۱۷

قطعه مز

ساعت کیجه یاریسنه یا قلاشیوردی . هواده بوزولدی .
واپورک بیوک سالونده قادین ، آرکاک رقص ایدیورلردی .
توتون ایچیلن اوفق سالونه کیردم : بولجیلر قومارک انکینلرنده .
کتبخانه یه طالدم : پک راحت بریر . ایکی دقیقه تنفس ایتمکدن
صکره ، بشون کون ، کوکرته ده بنی تعجیز ایدن خورقلاق
دیشلی ، سختیان دریلی ، قوجه قاری ناصردی ینه بنی
یا قالاماسونمی ؟ - دوقتور ا دیه بکا چاندی .

[استطراد : بو قادین ، هرابطه لی آداده دوقتور دیوردی .
لکن بو عنوان نافدرده اسراف ایدیلدیور : حقوق ، الیهات ،
طب ، علوم طبیعیه و ریاضیه ، ادبیات دوقتورلری آز کاپورمش
کبی باشمزه برده تجارت ، غزته جلیق ، خاخاملق دوقتورلنی
چیقدی . هر نره ده ایسه سپه کولاسیون ، شانناز ، عوامفریبلیک ،
قه مینیزم اطباسی ده حدوث ایده جک . طیب اولمایانک اسمنک
باشنه (دوقتور) عنوانی یاپیشدیرمه سی خیلی عادیلک دکلی ؟
انتهای استطراد]

— بن اقصای شرقه کیتدم . بن آفریقایه کیتدم . بن
باسیفیقه طولاشدم . . . کبی بر قنطار تفاخیر . دیرکن
[سان سالوادور] خرده بنی جمهوریتنک (شارژه دافهر) ی ده
کلوب بزه التحاق ایتدی . ها ، اسمنی اونوتدم : موسیواسماعیل .
باحنه قیزیشدی . ترک اولدیفمی سویلدم . قوجه قاری
بلازی : - ممکن دکل دیدی . - نصل ممکن دکل ، خالص ،
خلص ترکم . - سز عبده اصنامدن میسکرز؟ سر آسیا میسکرز؟

بچون یوزیکز سیاہ ، یاخود صاری دکل ، نہیہ بزم دیلزی
 تکلم ایدیورسکز ؟ نہدن سموکین کیپورسکز و کوزلک
 طاقیورسکز ؟ فسبحان الله ! کیم علیہمزه بو پروباغاندای ،
 بو ترسنه ره قلامی یامش !

مجوز نامزدی اقلقہ معجزانه سنده عناد ایدیوردی : سزده
 کچنلرده ره پوبلیق اعلان ایدلدی ، دکلی ؟ - بوق ، خام ،
 اوراسی ترکیه دکل ، چین ا۔۔ ها ، شیمدی آکلادم ، سز
 اول مملکتکده سسکز که اونک پای تخنی هم اوروپاده در ، هم
 آسیاده . - اوت ا - لطفاً بکا سویلمیسکز ؟ انسان برکونده
 اوروپادن آسیایه کیده بیلمی ؟ - های های ا - اوروپادنی
 آسیا کوریلورمی ؟ مثلاً آسیانک شکل مخصوصنی ، قیافتلرنی ،
 باغودالرنی ، باغوبالرنی سز مملکتکز اولان استانبولدن ،
 برسینه ماده کورور آبی مشاهده ایدیورمیسکز ؟ فضلا اوطوره
 مدم ؛ راحتسزلک بهانه سیله قاینه مه کیتدم . یاری ا علیهمزده
 نه غریب غریب فکرلر اشاعه ایدیلور بو فقره بی اونوتور
 کبی اولشدم . کچن کون الیه بلغار مطبوعاتی کچدی . اونلرده
 مان مان عینی فقراتی تکرار ایتیورلرمی ؟ بر مطالعه : ترکار
 آسیاشیدر . بناءً علیه اوروپایه ربط امل اتمه ملیدرلر . بونلر ،
 بالذات ، آسیائیک ادعا ایدیورلر . اوحالده انظاری غربدن شرقة
 تحویل اتمک اقتضا ایدر .

بیلسه کز شو ترس ملاحظه لر عزت نفسمی نه قدر رنجیده
 ایتدی ! اوکیجه اویقوم ده قاچشدی . هپ بو زمین اوزرنده
 طولاشدم . بز ، نه دن آسیائی اولم ؟ بیامبورم . شوراسنی
 توطئه مقامنده سویلش اولیم که آسیائی ، متردی مناسبه کلور .
 مفهوم حقیقی و جغرافی بر طرف . لکن ، مثلاً ، آمریکانک
 کو بکنده بر شخص کندیسنی اوروپا مدینتته متمثل عد ایدر .
 تورانی الاجداد بحار ، بونفار ، فین اوروپالینی مدعیدر ؟
 هله بحار ، تام بیک وبرقاچ سسته دن بری [ترانس لهیتا]
 چلکتنده استیطان ایتدیکنی دعوا ایدیور . مصطفی جلال الدین

پاشا زاده انور پاشا وساح رفعت بكارك صوك يازد قلمرى مقالات
وفقراتدن توضح ايدىور كه مونقول بشقه در ؛ ترك بشقه در .
مونقول اولسه اولسه بر ملزدر . تركيه ايسنه عرق ابيضك اك
مكامل نمونه لوندندر . مجار ، بيك سنه دن برى مجارستانده
قرار قيله يغنى سويليور . عثمانلى دولتى قوروله آلتىوز سنه يى
كچدى ساچوق دولتى ، اوندن اول ، عصر لرجه ملك رومده
حكمران اولدى . انور پاشانك وثائقه مستند ادعاسنه - كه بر
ادعاى علميدر - نغراً ترك قبائلى بوسفوره ، تراكيايه ،
ماكدوناييه يونانيلردن اول برلشمش لردى .

بوندن تقريباً ايكى سنه اول - اقدام - ايله منتشر امضالى بر
مقاله مده (كه بو ، بالاخره « ملك روم » نام كتابچه مه ذيل
ايدلمشدر) آناتوليتنك جغرافيا اعتباريله اوروپادن معدود
اولديغنى ايجه مقنع برهانلرله ايلرى به سورمشدم . بز بحر سقيده
خلقتدنر . ملت عثمانيه ، تصالبات متنوعه و متسلسله نتيجه سى
اوله رق بورالر خلقتنك اصطفاسندن حاصل اولمش برانموذج
كليتدر . بزم [مانچوريا] ، [مونغوليا] ، [تبت] ايله
هيچ بر صورتده مناسبتمن يوقدر . هدفز غربدر . عرفانمز ،
صاغلام اساسات اسلاميه ، عربيه ، فارسويه اوزرينه ، شو
صوك قرنلرده ، مالزده غريبه ايله اعمال ايدلمشدر . تاريخمز
اوروپا تاريخندن معدوددر . بر ترك [پكين] ده صودن
چيقمش بالغه دونه . لكن بر اوروپا مركززنده پك او قدر
يادير غاماز .

بر تركى ، بر فرانسوى ، بر يونانلى يى ، بر چينلى يى ، بر
قونقولى يى ، بر هندلى يى آنادن طوغمه صوبوب اك نااهل
انسانيات علماسنك نظرگاه تدقيقته عرض ايديكز ، هر حالده
شو ايلك اوچى آره سنده بارز فرقلم مصادف اولماز سكر .
تاريخم زده ، على الاكثر ، اوروپا ايله ، باقمانلرله ، تمسه
ايله ، ونديككه ، فرانسه ايله ، ايتاليان بنادرى ايله مناسباتده
بولتمش . ايران ايله اولان مناسبتملر من بر طرف ايديليرسه ،
بز ، آسيا اقوامى ايله پك او قدر سنلى ، بنلى اولماشز .

بزم انظار عرفانز اوروپا به ، غربه ، استانبولدن اوتسه
مطوفدره بزماضیدن زیاده استقباله یاقینز . هند او قیاناوسلر
زیاده آق دکز بزم حسیات شاعرانه منری اوقشار . دماغ
تحلیل ایده جک اولورسه ق بتون شرق قریب اقواء
خصائصنی - بر فحوای جدایت - هپ بولورز .

کوپر بلینک عنزم وشدنی ، صوقولینک تدبیری ، باربارو
دکز جیلکی ، منلاخسروک اخلاصی ، پارغلی ابراهیم پاش
مشواری ، اوره نوسلرک چامیلکی ، خبره چینک هنری ،
نیجه نیجه معروف ذواتک سجیه لری فطرتمزده مند مجدر .

عثمانیلر ، اعلائی لوی الامیت ایتدکاری وقت نه قدر اذ
ذکیه یی جامعه من آلتنه طوپلامشردی ا عاداتک بو قسم ا
بور ا عاداتک استطاله سندن ، نائل هدایت اولمش اشکال
عبارتدر . لسانز نه رنگین ونه آهنک قریندر .

برده بو سجایا ایله ، بو خصوصیتلر ایله [قوقونور]
اوتده کی قبائلک شیم و قیبه یی مقایسه ایدیکز ا یوق ، افند
او بشقه برشیدر . بیک سنه بو طوپر ا فده طوغوب اولما
عجبا ، بزه بو طوپر ا فده حیاته استحقاق بخش اولمازسه ،
بخش ایده جک نه در ؟ بز بو طوپر ا فدرده طوغدق . حق
وطنی ، ملی ، عرقی ، تاریخی ، سیاسی ، عسکری و عرفانی
آریه وطن ، اجداد منک نعلرندن سر کبدر . طاپوی آصه
هیچ بر ملتک کندن دها ضعیف دکدر . ایجابات سیاسی
املا ایتدیکی عهدات کلیر ، کچر ، ضرور زمانه اوغراق شای
اولیان حقوق باقی قالیر . نه کیم قوی الهکیمه و منیع الهیه و
چار لغنک پامال ایتدیکی حقوق ملیه ، بو کون خسوفدن تخ
ایدور . اجداد منک آچدینی ممالک بزمدر . بز اوروپالی
منشأ عرقیمز بزم اوروپالیلق صفت مزه خلل کتیر من ؛ نه
بو مصدریت مجاره ، بولغاره ، فینه اوروپالی لغنی غائب ایتدیرمه مش
شورایی ده جای قیددر که بو کون ممالک عثمانیه ده حکم ملتک
بر آدامک ، بر اقلیتک دکل . بوملت ایسه اوروپا ملت نندن

و كرى كيتك ايسه ميور : مشرقدن چيئدى ، مغربه متوجه اوليور .

٢٦ نيسان ١٩١٨

انحطاط اسلام ، به داء

مؤلف سر بلند ، (محمد) بوموضوعه دائر بر تجربه قلميه نشر بيورديلر . تأسف اولونوركه اوروپاليلر ، اوروپايي نقطه نظرندن مؤاخذات و محاكاتده بولونيورلر ، شرفايلر ايسه ، هنوز ، يكي اصوللارله تجهيز ايتديلر ، بناء عليه انحطاط اسلام مسئلهسى شيمدى به قدر طوغرى بر اصول ايله موضوع بحث تفيد اولهئدى . مؤلف ، اوتوز بر اوفق صحيفه ايجنده ، اكرتيا ، يالكز خواص ايجون آكلشيله بيلن برلسان ايله ، بر چرق حقائق درميان ايديور . قارشيمزده كندش ، بي حدود بر اوقيانوس وار . كيجه پك قراكلق . كوز كوزى كورميور . ايشته ، بو يلداده ، بوساله جاك ، مكرراً چاقان بر شمشك مثابه سنده در . بوسايه ده - لكن يالكز بر ثانيه ايجون - محيطى كوربيوروز . صكره ، محيط ، نظر كا همزدن ينه قاجيور . انحطاط اسلام مسئلهسى تاريخى برجديت ايله مطالعه ايديه بيلامك ايجون بو اثره اقتفا ايله بر قاج سنه چالشمق لازمدر .

مصنف حكيمك مطالعه لرى پك طوغريدر ، لكن ، وهله ابتداشيه ده ، قناعت عامه و جاريه به مخالف كورينور . چونكه اوروپايي نقطه نظرى ، اوروپا موداسى بزم كوزومضى بورومشدر . بر غربى ، نصرانيق نصل مطالعه ايدرسه اسلاميته ده او كوزله باقار . حالبوكه ايكي ديانت و ايكي تلقى آره سنده فرق ظاهر و بارزدر . بزده ايسه ، شو صوك زمانلرده ، حقيقتك منحصرأ اوروياده بولوندينى واوراده تطبيق اولونان اصوللارك جيد و سالم دساتير تشكيل ايتديكى مطالعه سى رواجده در .

آنك ایچون ارباب دانشدن بر قافله تصلف پروران یا کیلیورلر،
جامعه اسلامیتی آ کلابه میورلر، اسلامیت موضوع مقال اولدینی
وقت تعصبمزه حکم ایدیورلر .

ایشته بو بطلان و بو ضلالته قارشی کلک، مجاهده ایتک لازم .
شهرهء تکاملده موفق اوله میورزه . سه نده لیورزه . خط حرکتی،
پر و غرامز تقریر ایتور؛ افکار و اجتهاداتده تشدت وار . نه دنی؟
چونکه سراب آسا بر قطب ، أوروبا جاذبه سی بزی کنندی
طرفنه جکیورده آندن .

— احوالده اروپا عرفانی باطلدی ؟ — خایر ا او بشقه
شیمی ، بزم وضیمت اجتماعیه ضایسه بسبتون بشقه بر شیمی .

اسلامیت بر چوق مسائل اجتماعیه و اخلاقیه بی چوقدن حل
ایتمش ؛ بشقه و یکی بر وضیمت اجتماعیه وجوده کتیرمش .
بزی ایسه بونلری احوال ایده رک ، اونوته رق اجتماعاً ترفع و تعالی
ایچون أوروبا یه باقیورزه . حالبوکه غربک امراض اجتماعیه سی
بزده یوق . بزم دروننده بولوندیغمز جامعه اساساً بو درد لرک
تولد و تمخذه مانع اولدی .

— احوالده انحطاط اسلامک اسپانی ندر ؟ بونلر چوقدور .
نته کم مؤلف حکمت رفحان ماب اسباب در کورده دن بر خیلینسه
اشارت ایدیور . بونلردن بریده اسلامک ، اساساً بندن
اوز اقلاشمه سیدر . بوکا ، بز ، مؤلف حکیمده ساینده سنه
اغتراراً بر سبب تاریخیده علاوه ایده لم : اعداض نوتلی ایدی ،
بزی تشکیل ایشدی ده ، آنک ایچون مدنیت و علوم اسلامیه
طوردی .

شوراسنی تاریخاً اثباته حاضر مکه : بو مدنیت و بو علوم اهل
صلیب محارباتی ائناسنده طور مشدی ، آندن صکره عالم اسلامده
بر بیوک حکیم یتشه مدی . اسپانیاده ایسه ، نصاراً مدنیت
اسلامیه بی قلبله قلع ایتشلردی . اهل صلیب ، غربده (اوروپاده
اسپانیا شبه جزیره سننده) معناً ، ماده کارنده موفق بالشر
اولدی . شرقده ایسه ، اهل صلیب ، فی الواقع تدبیر ایدندی

ایسه ده ، بنیه اسلامیت ، بوندن طولانی اوقدر صارصله
حیات فکریه به آرتق مجال قلامشدی . جداول تقو
باقیکز : اوتاریخدن اعتباراً اعظم یتشمیور . بناء علیه انحر
اسبانندن بری ده خارجیدر ، بدارادنده اولیان بر مؤ
حیولت ایتمیدر .

بر مینای ظریف اینچنده کی باده ناب درحال و بر اوطورونه
ایچلمز . انسان آتی قطره قطره نوش ایتمیدر که لذتی آ کلاسو
فرنگجه بوکا - ده کوسسته - ایتک در لر . قارنلر سزندن
ایدرز : بورساله بی ده حضور فکر و اذعان ایله آغیر آ
وهر بر جمله سنده دوشونه دوشونه مطالعه ایتسونلر و صوکه
بردها اوقومه باشلا و نلر . چابوق اوقومق و چابوق آ کلام
اوقوماق و آ کلاماق دیمکدر .

نته کیم بورساله مفیده مؤلفنک بوندن اول یازدقنری رساله
بمضیلری لاقیدی ایله اوقومش لر و بناء علیه آ کلامامش لر دی
حالبوکه وارد اولان اعتراضاتک اجوبه مقننه سی ذاتاً بو کتابچه
مندرجدی . مؤلفنک لایحطیلمک ادعایی یوقدر . یالکز فکر
قرین محاضره اولسون ، اوزمان جید ایله مقشوش آ کلام
بوندن بر فائده فکریه و بر نتیجه عملیه استحصال ایدیلر .

اجتماعی ارطانه صرب

قناعت یکی دکلدز : بر جمعیت ، متحیزانسیز ادامه و آ
ایدیله من . خصوصیه ، کشفیات و ایجادات جدیده اوزری
حیات بر (چاراشیقلاق) احراز ایتدکن صکره ، قابل دکلر
باشسز بر هیئت حقیقی فعالیتده بولونه ماز . حیات عمومیه اوزو
بویلی اختصاصات استلزام ایدیور . ارباب اختصاص ایسه عوامد
دکلدز . مساعی فردینک تنظیمی ایچون قوماندان لازیدر
قوماندان ایسه - مستثنای یالکز روسیه ده کورولدی - افرادد

اوله ماز . زراعت ، تجارت ، صنایع دیورزه . لکن اسکی زمانلر
 کچمدی . ایشارلر بساطلندن چیقدی . برسیاست زراعیه و حتی
 بر فلسفه زراعیه وار . دنیانک پیاسه لرینی اینجه دن اینجه یه بیلمه لی .
 آرژانتینده کی بر انقلاب زراعی - اولوبورلو - ویا - طاطای - ده کی
 محمدجکک پلاننه تأثیر ایدیور . بلکه محمدجکک طرز زراعتی
 بتون بتون دکیشدیرملیدرکه جنوبی آمریکا محصولاتنه غلبه
 ایده بیلسون ؛ حیاتی قازانسون . حالبوکه او زواللی ، جنوبی
 آمریکانک ، آوسترالیانک ، او قریبانک نه دیمک اولدیغنی بیلمز .
 باغله (فیوقسه را) عارض اولور . اگر محمدجکک ویا مانول
 بیلمدیکی کبی حرکت ایدرسه ، معاذالله ، بتون حوالی معاشندن
 محروم قالیر . حالبوکه بومرضه علاج ایده بیلمک ایچون درین
 وقوف و تجربه ، اختصاص کرکدر .

زراعتده ارباب تجیزه احتیاج درکار و آشکار اولدیغنی کبی
 صنایع و حرفنده ، تجارتده ، اداره و سیاسیاتده ، معارفده
 عینیله اوله در . حیات نه قدر معضلیت کسب ایدرسه بو احتیاج
 اونسبتده آرتار . متجیزانه اک آز عرض افتقار ایدن هیئتله ،
 اک ابتدائی اولانلریدر .

اک مفراط ده موقراسی و اک قیزیل سوسیالیزمده . حتی
 ماقسمیالیزمده بیله متجیزانه احتیاج قطعیدر . فرانسه ده [ژورس] ،
 انکلتزده [کرمهاردی] ، آلمانیا ده [لیبنهخت] ، هله هله
 روسیه ده [له نین] و [طروچکی] متجیز دکلیدرلر ؟

شیمدی بزم - نه لیت - دیدیکمزه اسلاف اسلامیه من -
 ارباب حل و عقد - دیورلردی . بونلر اکیسلیرسه درحال -
 قحط رجال ! - دینه باغیر بیوردق .

کلهم آریستوقراسی مسئله معتنا بهاسته : زادکانلق ده تجیز
 دیمکدر ، اما ، تجیزک بر آرزو دای کچمش شکل ونوعیدر .
 بعض آریستوقراسیلر آجیقدر ، انکلتزده اولدیغنی کبی .
 بوکا هر زمان یکی عناسر کیره بیایر . قرال ، ارباب کمالی
 (تجیب) ایدر . اونک ایچوندرکه انکلتزده ده موقراسی -

آریستوقراسی غوغاسی مناسبتر بر شکل آلامشدر . فراسه ده
ایسه ایش برعکسدر ؛ و اونک ایچوندرکه بو مملکت مزمن
بجرائزه معروض قالمش واوراده سلطه نجبا ، سلطه مالیونه
دور تحت وتاج ایلمهدر .

[آریستوقراسی دونه سانس] عدم الاحداثدر . عالمک دور
نعله ده موقراسی به . حتی سوسیالیزمه طوغری کیتدیکی برهنکامده
زادکان صنفی احداث ایتمک ایچون برآدمده منطق یالکز شاشی دکل
آنادن طوغمه کور اولقی اقتضا ایدر . محالاته تثبث ، قهقری
بر خسرافی موجب اولور .

أوروباده ، بعض یرلرده ، زادکان طبقه سی انقراض
ایتمکده در ؛ بعض ممالکده ایسه غایت کوچملکه ، ده موقراسی به
متمادی صورتده مساعداتده بولونقله طوتونیور . مثلا
(اسفانیدیناویا) مملکتلرنده آریستوقراسی جایی بوتقمده در .

ممالک اسلامیده ایسه زادکاناق طبیعت اشیا ایله بر تناس
تشکیل ایدر . نه دیورم ؟ عائله اسملرینی اونوتان ، اہمال ایدن
جمعیت عثمانیہ ده (نوبلس دوسان) نصل قرارکیر اوله بیلیر ؟
اسکی برقاچ عائله صایه بیلیرز :

اورنوس زاده لر . میخال زاده لر ، قره عثمان اوغلاری
وسائرہ - بونلرک اعراب امتیازات ومعافیاتدن محلمری وارمی ؟
بر اورنوس زاده درایتلی وعفیف برذات ایسه اعتبارکوروور ،
دکاسه ، هیچ برصوتی حائر اولماز .

— حدیقه الوزرا — بی آچیکرز ، چندره لی قره خایل افندی
وکوپریلی محمد آغانک تأسیس ایتدکلری خاندانلر یک آز دوام
ایتدکدن صکره منطقی اولغه باشلامش ووکالت عظمایی احراز
ایدن بتون رجال طبقات خلقدن تشمشدر . کذلک دوحة المشایخ سی
مطالعه ایدیکز . پیری زاده کبی برایکی عائله دن برایکی بابا
واوغل مقام مشیختی احراز ایتلملر سده ایجه دقت ایدیلنجه
کوریبورکه بتون شیخ الاسلاملر مرزده طبقات مختلفه اجتماعیه ضرندن

بشمول در . - سفینه الرؤسا - یه تدقیق ایدیگز . عینی
نتیجه یه واره جق سگز .

دی بیلیرم که ترک کرده کی ده موقراتلق ، اقوام سائره
اسلامیه ده کی ده موقراتلقن ده ااسلیدر .

مدرس محترم و متبع کریم الشیم کولک آلپ بک افندی بی تأمین
بدرم : بزده آریستوقراسی تهلکه سی ، (دون کی قسوت) ک
یل دکرمی حضورنده توهم ایتدیکی تهلکه دن ایکی درجه
دها خفیدر .

براقلم بر طرفه شو فرضیه لری . بزده لازم اولان نوبله س
دکل ، متحیزاندر . . . بزده دردمز متحیزانک نقصاننددر .
بزده ارباب کمال ، ارباب اختصاص ، ارباب فکرت و ارباب
اجراآت لازم . قحط رجاله عاجلاً چاره ساز اولالی بز .
موجوددن دها زیاده - ممکنسه اعظمی استفاده اقلی بز .
کوشه بوجافده ارباب افتد اردن کیمسه قالمایدر .

حیات عثمانیه تک وسعت پیدا ایتدیکی بوعهدده هر قابلیتدن
استفاده ایدله ایدر . فدا ایدمک بر ضروشمن ، هدر ایدمک
بر فردمن اولدینی کبی چارچور اوله جق بر قطره ذکا ، برجه
عقل ، بر ذره عرفانز یوقدر .

متجانس و متناسد اوله لم . افکار عثمانیه بر آهنگ و اطراده
داخل اولمایدر . قیمتدار ذکالری کوسدیرمه ملی ، اویوشدیر
ساملی ، پوسکورتمه ملیدر . رجال سالفه دن بر قاچی آدم
بشدیرمه مکله اتهام اولتیورلر . اوت ا قوجه رشید پاشا
زمانندن بزیه بزده بر انسان فدائنه وجوده کتیر لسه ایدی ،
بوکون ، هر شعبه فعالیت و معرفتمزده ، سایه لرنده سایبان
اوله جمنز صنایید بولونوردی .

موجود ارباب تمیز و تمیزانک بوکون ملک و ملت ایدمک لری
ک بیولک خدمت ، اولامتت ذکالری تنسیق اتمک ، سوکره ،
مکنسه بزده ذکا و قابلیت یتشدیرمک ایچون بر ویاردن زیاده
فابریقه وجوده کتیرمکدر .

تکرار ایدیم : انکلیز آریستوکراسیسی و جمعیتی انحصارده
 التقات ایتدی ؛ قیوسی آچیق بولوندیردی بو جمعیت قرالیجه
 [الیزابت] ک عهدندن بری دوام ایدیور : صدماته قارشی
 کلیور . و بلکه دنیانک انک رصانتلی جمعیتدیز .
 فراندز جمعیتی ایسه رهروسمت احتکار اولدی . امورملیه یی
 عائله مصالحندن عد ایتدی . ۸۹ ره وولوسیونی بو جمعیتی
 ییقدی . [ناپوله تون] آنک اوزرینه نوی دیکدی .
 [رهستوراسیون] نقش برریک قیلندن ایدی . تابع
 ایدن جمهوریتلر ایسه اقتدار و ضربتلرنی بو حربه کوستریورلر .
 بزم کبی ده موقراسییدن بئسقه بر حالت اجتماعیه بیلمه یین
 هیئتلر آنجق متجیزاننک کثرتیه ، نوعیتی ایله تعالی ایده بیلیر .
 بونک ایچون ده حسن ظن کر کدر . بوشه راهه طوغری کیدلمه سی
 ملک و ملتی احیا ایده جکدر . حکومته و اتحاد ترقی جمعیتنه
 بو موفقیتی تمنی ایدرم .

مرافعهٔ رجال و حمایتِ خواص

— ینه جلال (پارادوکس) لرینه ، قناعت ، عامه یه مخالف
 عندیاتنک تشهیرینه باشلادی . رجال مدافعه ، خواص حمایه ایدلمز ،
 اونلر او تکیلرنی مدافعه و حمایه ایدر .
 شو سرنامه یی کورنلر ، درحال ، اکر بنم خویشام دکلمه ،
~~بو طالعده بولونه حقلدر اکن نیر انتم ، حق و حقیقت~~
 بومرکزده دکلمر . صبر ایدیکزده سوبیهیم : سوسیالیزم ،
 ایثنی چیغرنندن چیقاردی . هله ماغسبالیزم بونک اوستنه نوی
 بیله دیکدی . بونلر ، عوامک ، خلقک حقوقنی وقایه ایدلم
 دیرکن خواصک وجودنی ، مابه التمازینی ، مدخر خزااش ثروت
 و معرفتی هبا ایدیورلر . روسیه یی بر آرز بیلیر و حتی سه وهرم .
 اوراده علما واردری [اینته له کهنچیا] دنیان برصنّف منوران

واردی ، تک بولك ارباب ثروت واردی . و - انكار ايتيم لم ،
 بولمئده چلبی آداملر ، كبار آداملر ، روحاً آریسوقرات ارکان
 جوقدی . بر سیاه بولوط ، بر قیزیل تهاکک ، قره چتهلر بولرک
 وزرینه هجوم ایتدی : نه عالم قالدی . نه ده علم . نه کتاب
 قالدی ، نه ده مکتب . متحیزلر صیجان دایکنه قاچدی . ثروتلر
 یقما ایدلدی . خلقی قوبورمک ، سوسکونلری باشی بوش براقق
 عصرلردن بری تقرر ایدن مدنیتک انهدامی دیمکدر . بو کون
 موسوقف دیارنده . والهی طوغری سوبیلورم ، رجال مدافعه به ،
 خواصده حمایه به اتمکدن زیاده محتاجدرلر .

دوشونکیز : بر محرر ، بر حکیم ، عمرینی بر مسئلهک حلتنه وقف
 بیلور . درلو درلو محرومیتلره گرفتار اولیور . بورجه کیریور .
 اوچلکله یاشیور . بر بالعیویق کلهرک اویچاره نك اوینه آتیش
 اریور ، بوکشمکش آره سننده نوطلری ده یانیور . کندی سبیریایه
 ورولورویا محبسنه کوتورولورکن دها بشقه برداره کوچیور .
 یلیرمیسکیز بشریت بوندن نه بیوک ضرر ایتدی ؟

کنداک ، مساوات ، خلقچیلیق کبی بعض خام نظر بهلر آرقه سننده
 ایدن آداملر متراکم بیوک ثروتلری یاقیورلر ، ییقپورلر ، صکره ،
 یاقانلر و ییقانلر ، او ثروتک تهیه ایده بیله چکی ، عوامه تأهین
 دیککی انعامدن محروم قالیورلر . ایش بویله کیدرسه موسقوه
 پترسبورغ کبی مدنیت مقررلری قیرغیز دیارینک بوز قیرلرینه
 « جک . . . »

روس انقلابی عالم ایچون بر درس عبرت وانتباهدر . عوام
 ایت ووصایتدن قورتولور ، بوش قالیرسه دوشونمز ، هیچ
 شی یایماز ، لکن هر شیمی ییقار . هر شدم [لوبون]
 اریور : « متحیزان یایار ، اعادی ییقار . . . »

خواصه آجیورم . خواصی حمایه ایتک لازم . روسیه ده
 ایلانی کبی بتون اجتماعی رشتهلر قویار ویا قیریلیرسه فساد
 خلق ایدر . فقط له الحمد ، اون اوچ عصرلق بر تربیه دینییه ،

آلتی عسقلق بر تربیة مدنیة اقالیم شرقیة بی بوکی دواهییدن
مصون بولوندیبریور .

ارباب حل وعقدہ ، حکومتہ حرمت و رعایت ، اعظمہ
حرمت ، تقزز ایتمش اساسات وافکارہ مطاوعت برملت ایچون
الزم ، ضروری ورهاکار اکانیدرہ . بعض اسکی شیلر واردرکہ
پایة قدسیقی حائزدر . آنلرک محافظہ سی لازمدر . چونکہ ،
هنوز ، عوام نارشیددر . قالابیلن اسکینک ، اکثریا ، بر
ضریقی واردرکہ قالمشدر . یکینک ایسه تجربہ سی ، اکثریا
ایدلمشدر .

شوروس انقلابی نه ای اولدی ! بوندن بزایکی استفادہ
بولوندیق : اولاً ، حدودلر مضدہ ، قرہ دکزده موجودیتزی
تهدید ایدن وموجودیتنی انهدام واعدامزده آرایان بر هیئت
قویہ زائل اولدی . صوکرہ ، بتون دنیا ایله برابر بزہ بردرس
انتباه ویردی : ای ، فنا ، برحکومت موازنه عالمک نکهبانی ،
حامیسیدر . اس حکومتی تقویہ ایتملی ، ضعفه اوغراتمه مالی .
(آنارشسی) ، ممکن ومتصور بلالرک اک بیوکیدر . خلق ،
چوجقدر ، ولایت ایستہرہ برمملکتہ خواص وارکان لازمدر ؛
چونکہ بولرک وجود و حضوری رحمة لخللاشدر . خلقی
سه ورسه ک خواصی قورویلم وقولایه لم .

آرای عامہ

مسلك صاحبی بررفیتمز - افکار عمومیہ - مسئلہ سنی اورنہ بہ
قویور .

نوطتہ مقامندہ دیلم کہ - افکار عمومیہ - ترکیبی (اوپینیون
پوبلیق) مقابلی دکلدر . بواولسه اولسه (پانسہ ژہ نہرال) ک
برترجمہ سیدر . مصرآ ادعا ایدرز ، برنجی مفهوم آنجق
- آرای عامہ - ترکیبی ایله قابل افادہ در .

آرای عامه واری ، یوقی ؟ منی جواب ، هیچ برنقطه
نظردن طوغری اولماز . متوقف و وحشی [هوتاتو] لردن
طرتیکزده معکامل و مدنی انکلیزره وارنجهیه قدر هر ملت
و معسرده آرزوق عامه نك بررایی وار . اصل مسئله بورایی
بتجانسی ، دکلئ ، مهمی ، اهمیتسزی ، بونك درجه سی
نادر ؟ ایسته ماه بوشکده عرض و اجمال اولونمه لیدر .
جنتمکان عبدالحمید خانك اوان سلطنتنده ، مطلقیت اداره
افکار و افئده فی اخناق ایتدیکی وقت بیله آرای عامه موجوددی ؛
بونك اك بارز و متبارز مثالی محترم اتحاد و ترقی جمعیتك تشکلی
و موفقیتیدر . اوت ا دیلارك کوشه کنیدیکی ، فکرلرک حجر
بیدلیدیکی ، مطبوعاتك آنجق تولولره خطاب ایتدیکی او عهد
ظلمانیده بیله ، یالکز سیقاره و قهوه اچیلین قلم او طه لرنده ،
جورنال ترتیب ایدیلن محافل اعالیده ، اك قرا کاق یرلرده
بینه افکار او یانقیدی ؛ آرای عامه واردی ؛ و هرکس .
- اونوتیمه لم - کردش و روشدن متنفردی . آرای عامه بومرکزده
اولسه ایدی حریت دهها کچ ، دهها کوچ فتح ایدیلهدی .
بوشکامده آرای عامه یوق دکلدی ، واردی ؛ لکن مطلقیتك
آلنده برسلاح مادی و جسمانی بولونیوردی . فکر ، قوته ،
ابتدا قارشی کلامه مکده ایدی . قوتك و ساطی ده آزدکلدی .
نهرسی بولدی ، و ، بردولت و حکومتی تمثیل ایتدیکندن
دها قولایقله کامنه مظهر اولیوردی . لکن ، انجام کار ،
- ره ووال - ملاقاتی احراز ملتی بحق غلیانه کتیردی ، قوه
تدبیه آرتدی : طاق و ایوان استبداد چوکدی .

بزده بوکسك دیدیکمز طبقه برشیلر دوشونیور . بو آرای
عامه نك یالکز بروجهیدر . طبقات خلق ده دوشونیموردکل ،
اونلرک مطالعاتی ده آرای عامه نك دیگر بر جبهه سی ارانه
ایدر . اون سنه دن بری آرای عامه یی پك یاقیندن تعقیب
ایدیورز . بزده کی خلق هیچده بشقه یرلرده کی عوام کی
صافدرون دکلدر .

بر برده - عوامفربلك - سوزنی کورورسه ، در آن ،
اونك تعلق ايتديكى ، محكوم ايتديكى مسئله نك عوامفربانه
دكل ، اصل او تعرضك بوعلتله معتل اولديغنى آكايور .

خلقمز - آشاغى طبقه لرك امى اولسندن صرفنظر - مجربدر ،
ليكن نازك و اوصالودر ، اويصالدر . کوچ حدته كلير .
صوكره قادينلرك ده آراى عامه سى وار . بوده مختلف صفحه لردن
كچيور . دها صوكره اسكيلر قارشيمزه چقييور . بونلرده
واقعا ، بوكونلرده توان و تاب بر آزاكسيك . ليكن ، بتون
بتون توكنمشى ، يوقسه كنديلرنده بعض مجال خزينه لرى
حالا موجودى ؟ والله اعلم بالصواب . يكي يتشمه لرك ده افكار
و آراى عامه سى وار . اعتراف ايتلى بركه كتلات ملت ايچنده
اك كوكمز وقرارسز اولانلرى بونلردر . اسكى ، اسكى بى
بيلير ؟ يكي ايسه چوق مرشده ، چوق مودايه ، چوق جريانه
تابع اولدى ؛ بوضله سنى مع الاسف شاشيردى . معلومات
و مكاتباقى ده آزدر .

ملتزم ، ظن اولنديغندن فضله تجربه و عمارسه كورمشدر . هله
شو صوك قرن و بطن نذر كوردى ، كچيردى ، نه عقبه لردن
كچدى ! فكرك ، حسك ، ذوقك هر درلوسنى طاندى . بو قرن
و بطن ، كنديسنجه خصوصى بر منطق ايدندى . خلقمز طبيعتيله
فلسفه فوآند (پراغماتيزم) ه سالك و تابعدر . نه [بهرغسون] ه
ملتقتدر ، نه [سوه نسر] ه ، نه ده مرحوم موسيو [دور-
قهاثم] ه . نظريه نك درجه سنى ، نظريه جيلرك نصل البسه
دكيشديرر كى فكر اسكيتديكى كوربيور .

البسه كى مى ديورز؟ توبه . استغفرالله ! حرب طولايديسيه
چوقلرى درت ، بش سنه دن برى يكي قوستوم يوزى كور-
مكلكلرى حالده ، ماشاءالله ، يوم جديد . نظريه و مطالعه
كوربيور و ايشيدييورز . ذكا ، بريل دكرمنى كى جهات سته يه
دونيور . هر روز كاره متوجه اوليور . هشته ، آراى عثمانيه يى ،
بوقرارسزلى شاشيردى .

آرای عامه من رنکار رنکدر . بونک ایچنده مسلمان ، ترك ،
 اسكي ، يكي ، ملايى ، دينسز ، خارج عن المركز ، مفرط ،
 طكار كې رنكاره صيقلق تصادف ايديليز . في الواقع ،
 زده آز جوق بويله ايسه ده ، بشقه حواليده افكار متوسطه
 حالده براكثریت تشكيل ايذر . بزده ايسه بوافكار متوسطه
 ز يكي پيداي قوام ووصات ايديور . ذاتي تفحصمه كوره
 ي عموميه نك بوقسمي ، ابتدا ، صافدر و نلقدن بك اوزاقدرد .
 ونا كه ظهور سائق بوقسمه او ك آياق اوله ماز . ثانياً ،
 بر منطلق ايله ، خلق ، (من جرب المجرّب حلت به الندامه)
 ب عربى مثلى ايجه آكلامشدر . ثالثاً ، خلق شهردن
 شعور ايستيور . رابعاً حقيقتك ، معضل اولدينه دكل ،
 طنه ايمانكاردر . خامساً ، (شايان حيرت ، عبرت و تقدیر
 طه !) آرای عامه بزده تربيه يي ، اطاعتی ، انقيادي ، ادبي
 به شمار اتخاذ ايدمشدر . بوده بر علامت مدنيتدر .

بشته پيش تدقيقمه بر قوجاق پسيقولوژی مسائلي ا اكثریتله
 كې كتابده يری بوقدر . مسائل روحيه من ؛ جيوه كې ،
 دن قاچيور . صوكره . . . دكيشيورده ا هله حرب جهان ،
 عامه يكي بر قابليت تحول و تبدلده و بردی . كور پيورزكه
 بو خلق پسيقولوژی هيجده بنمسه ميور . اونكه
 اشميورلر . بر آز اوزولوب تعميقانده بولونميورلر . اعتراف
 كه پسيقولوژی متخصصلر من آراسنده بونكه يورولان
 بوق .

شوكا اطمئنان حاصل اولسون كه بر مكتب عرفان ، حالت
 به نك تحلیلي و مقتضاسنجه حرکت ايدله يي كې تفحصات
 يی بر طرف ايدرسه ، اوحالت ، عالم ارواحده بر تشوشي ،
 بوضاي موجب اولور .

اصل وظيفه علما ، اصل وظيفه روحشناسان ، طبق ، كيميا
 يق متخصصلر ينك اصوللری موجبنجه بوقوتلری ، خصوصي
 ز اتوارلرده تحليل و تعمیق ايتدكدن صكره ، اونلری [پيل]

لرک ، [دینامو] لرک ایچنه قوبیق ، صرقق و جواهر متفرقه دن
خوارق معظمه استحصال ایتکدر .
علمائزه بوموقیق تمی ، ومشله یی اورته یه قویان رفیقمه
تشکر ایدرم .

بر انموذج

مطبوعاتده تحف تحف مباحث چیقیور . روشن ضمیر بر محرر
مملکتمزده - اسمی بیلمدیکی حالد - ملامیاکی آریوب بولیور؟
حتی ، بونی بزم هیئت تحریریه صالونلرمزده بیله کشف ایتک
موقیقته نائل اولیور .

برده « یان کلدیزم » جمله کریمه و متعنه سی احداث
ایدلدی . متناظر کله صراقلیرینه مزده ا لکن ، اعتراف ایدم ،
ارباب تحریر صرا علی العجله یازلمش بر غزته مقاله سی قادر وسنده
بوکی بیوک و چاپراشیق مسئله لری حل ایتک ایسته دیکه
حقیقتدن بر قاج میل اوز افلاشه جقلردر . همده بوقیلدن
مسائل بر ایکی قلم ضربه سیله توضیح ایدله صر . بساطته پک
اوقدر اعتبار ایتیهلم .

باقیکز بز ، اوته کینک بریکینک کشف ایتک ایستدیکی
انموذجی نصل کوریورز . بو طور فاندده انموذج هم نادان
ونوبران ، همده واهیلکندن صرف نظر کندی بکنمشدر .
عجبا بو انموذج نصل توره دی ؟ مساعده ایدیکز ، افندم ، ده
بونی سزه آ کلاتیم . دور سابقک صوکلرینه طوغری معارف
عمومیه پک زیاده تضییق ایدلشدی . استبدادک منهدم اولسی
اوزرینه مملکت مزده کچیجی بر بحران باشلادی . هر شو قاریشدی .
عرفانه ، برین بوکوک بر طرفده قالدی . معارفه باقه حتی وقت
بوقدی . مطلقیت اداره نک صوکلر کنلرنده تضییق ، اوندن
صوکره لاقیدی ، ایسته بر ایکی عامل کنجلاکه پک فنا تاثیر
ایندی ؟ بیوک فناقی ایتدی .

کنجلك ديورز . لکن رجا ایدرم بوکله بی اطلاق اوزره
تلقی اتمه ییکیز . خایر ! ذکامی قوتلی ، تربیه سی متین ، فطرت
وجبلتی سالم بر چوقی ارباب شباب او هنکامه ده بیله قابلیت لرنی
تمیه ایده جک چاره لری بولدیلر . کنه یلرنی تحسین ایدرز .
تنور و تعالی استدیله .

لکن ذکاجه دوشسکون ، تربیه جه نامفطور ، فطرت
وجبلتجه غیر بختیار دیگر قسم ایسه تنوره پک احتیاج کورمه دی .
ایشی ده ا قولای تلی ایندی . یوروله دن ، اوزوله دن حیاته ده
موفق اوله جغنی صاندی . اسکی او نوتدی

بو انموذج سعی و عمرک لذتی طامادی . اوروپانک اصول
فعالیتی کورمندی ، آکلایه مدی : مرشددن محروم قالدی .
بو انموذج چاشماز ، چالشمقدن صقیلیر ، اوصانیر و کندیسینی
بونلردن وارسته بیلیر . طماتلی طماتلی اویقو نخبه غایاتیدر .
خیالاً سویسنی بوکسک کوردیکندن مشاغل عادیه هیج
تزل اتمز . بیلمز که مراحل بریزر قطع ایدیلیر .

بونلری عالم ادبیاته ده یاقیندن پک کوزل کورسوروز . حمله
مطالعاتی برایکی [ده قادان] شاعر دن ، برقاچ [پورنو غرافیق]
روماندن عبارت اولان انموذج هر کندیسینی بیوک برناثر مشهور
برشاعر عد ایدر . اسکیلره التفات اتمز ، چونکه عربجه
و فارسیدن آلمس ترکیه کله لر بو پک اوقدر عالمی دکلدیر .
آهنکدن آکلماز ، وزن بنانه راغبدر . چونکه عروضی
بیلمز . [قوزمو پولیتیزم] ، حسنی دکل . جهانی اوقشار ،
چونکه ماضی ملتی هر نصلسه ظافلدیر . عنعنیه آنجق علم
و وقوف ایله ربط مجهود ایدیلیر ؛ حالبوکه انموذجک بویله بر
علم و وقوفی اولمادیغندن هر درلو جاذبه دن محرومدر .

ادبیات و تحریرات ساحه لرنده بویله فقط ، مع التأسف ،
فعالیت بشریه نیک سائر شعبه لرنده ده بویله در . بو « تیپ » قولای
پورولیور . آزاچق یورویش یا پنجه دیزلری کسلیور . مکتب
کورمه دن معلم ، اوزون سنه لر چالشمه دن میلیونره ، ممارسه
پیدا اتمه دن مجرب بر آدام اولق ایستیور . مؤاخذه و تنقید
یکانه مدار لقلقیاتیدر . صوکره بوکا غبطه دکل ، برده طبیعتیه

حسدحسی انضمام ایدیور. موفقیت کوزینه دیکن کبی باطیور.
بو، فکر عالنده بوزوق، مفشوش، قالب برسوسایلزمدر، بو
طونیلاطولرله اباطیل، شبهه، نامردجک عدم موفقیتی
موجب اولیور.

کنجلمک موقع و وضعیتنی دها زیاده بیلمه لیدر. نه پک
معاوضه اولملی، نده او قدر بالا پرواز. شونک بر ایکیسی
اورته سی یوقی؟ ایشته بزه الزم اولان اودر.

بیلمیر: شوه طالعائم اوزرینه حدته کلهجک رطاقم کنجلمر،
یا بکا کفر ایده جکار، یا خود بر آرز دها اعتدالپرور ایسه لر،
کندیلمیرنی. مدافعه - نه باشلايه جقلردر. لکن مدافعه قولایدیر.
دیلمک گیمکی یوقدر. اگر اولیله اولسه ایدی دعوی و کاتی
پک کوچ بر صنعت اولوردی. بزده اعتراف ایدلم که کنجلمک
کندی لهنده بر قوجاق اسباب مخففه بوله بیلمیر، لکن بزم
وصیتمز: بونلر کندیلمیرنی مدافعه با تمکله وقتلمیرنی هدر اتمه شونلر.
مدافعه، بر حق ایسه ده هر حقک استعمالی لازم کلز. اوکا
خرج و صرف ایدیلمجک وقتنده شباب تور ایده بیلمیر.

کنجلمک تکلیفمز: نسل آفر - اون سنه سوکره اونوز،
اونوز بش یا سنه کله جکار - کندیلمیرنی بشقه ملترک انسال
متماثله سیله مقایسه ایتمونلر: اونلره یا قلاش شونلر، او آینه ده
کالارینی و نقصانلرینی کوره بیلمیرلر.

مجره، اسعاددن مستفید و مستفیض اولق. کورکو، بونلر
پک او قدر قوف مفهوملر دکلدیر. بونلر استحقار ایدیلمجه،
آنجق بیوک بر قابلیت. بردهاء لازمدرکه انسان معرکه حیاتده
موفق اولسون. ایتمه، قابلیت ودهاسی اولیان کندیسنده
فضولاً بونلری کوربیور، و ایلمری به آتیلیور. بیلمسه کز
انسانک - اولمه بجه - کندیسنه فضله قابلیت و صریت عطف
ایتمه سی سچیه یی نه قدر بوزار! یازیق که بوچوروک عقیده بر
چوق کنجلمی تباه ایتمدر. حالبوکه او اصحاب شباب تواضعی
کندیلمیرنه شعار ایدنسه لر، البته، ملت برخیلی سرمایه کاله
نائل اولور. لکن خود پسندلاک، نوبرانق کندیلمیرنی راحت
براقیور. بو کیدیش هر فارغیه کندیسنی شاهین ظن
ایتدیر مکده در.

کنجملکمز بر آژ تبدیل هوايه ، ألقتریق تداویسنه ، خلق
وضاح ساناتورومنه ، روحاً فضله تغدییه محتاجدر . بو قدر
آژ ودها کاله کله مش خام معلومات ، بو قدر صدون سمی
و فعالیت کافی کلز . سوکره مسابقه امتحانلرینک باشلانغچنده
یاری یولده قالیرز .

شمالزده ، جنوبزده ، غربمزده کی افوام حدلرخنی بیله رک
نوفیر مسیاعی ایدنجیه ، بز ، اسکی طاس اسکی حمام یرمزده
صاعمش اولورز .

« مفکوره » مقننه رضا نوفیور بکه

عزیزم ، شو « مفکوره » کله مصنوعه سمی هیچده بکننه میورم ،
بو ، سووزم اوکا ، - ایده آل - مقابلی می ؟ ایده آل ،
هم اسم ، هم صفت ، معنایده بر آژ قیریق ، لکن شیوع
واستعمال ایله تفرقاتمش ، لسانمزده حرفی حرفنه (غایه تصور)
مقابلی برکله در . ایده آل اول شیدرکه هیچ بروقت آله کمز .
کچینه ایده آلکنندن چیقار . چیقنجه دها ایلرله کیتمه لی .
ایده آل (محض) در . ها و عتقا ایله بر قرابتی حائزدر .
« مفکوره » کله می ایسه هیچ بو معنالی افاده اتمز .
ان شاءه مودایی کچدکدن سوکره اونوتیلور ، اونوتولنجده
راحت ایدرز .

عزیزم ، رضا نوفیق بک مفکوره می ، [زمان] الله
منتشر تراشیده بر مقاله کزده مؤاخذه ایدورسکر . بر خوردار
اولیکز . بر همت و ملتک تمایلات عمومیه می تحلیل ویا کشف
ایدیله رک اونک - ایده آل - می بودر ، دیمک بلکه بر درجه
قدر معقول بر حرکت اولور . مثلا انکلیرلرک ایده آلی تحکمدر .
خی امرئیلک کی ایسه تنقعدر . لکن ، بر ذاتک طوروب
طور دینی برده ، بعض عنندی وقسمی تدقیقات اوزربنه علی الا کثر
برده تاریخی بهانه بوله رق ملت ایچون - بر فرده السه دیکه
کبی - ایده آل تهیه ایسمی ، بیلم اما ، یک طوغری برشی
اولسه کر کدر .

ابتدا تمایلات موجودیه موافق بر ایده آل یا اولور .

یا اولماز . بو ، موافقه بیوک پروپاگاندا لره (چندان) احتیاج
یوقدر . موافق دکلمه ، طاش چاتلاسه دیکیش طوتدیره ماز .
روز کار آسهر ، مفکوره بی ساوورور .

صوکره سی وار . . . بر حکیم ، یا خود بر تمایل عرقی و ملی ،
عجبا ، ایجابات زمانه عصر لک جریانه قارش کله بیلیری ؟ .
بو ، دائما اولماز . مفکوره نك او بدور لدینی زمانکی وضعیت
مدنیه و علمییه ، حالت اقتصادی و صناعیه ، ایجابات سیاسییه
و عسکریه الی نهایت دوام ایتمز . مفکوره یه تام او بدینمه زمانده
بر ایجاد ، بر انقلاب فکری ، بر محاربه ، بر محاربه عمومییه ،
بر تحول اقتصادی ، دنیانک بشقه بر طرفنده کی بر حادشه ، حتی
حادثات جویه و طبیعییه ، شرائط حیاتییه بی آلت اوست ایدر .
کلیاً دیکشدر بر . اولک ایچون ای حکم و شاعر محم رضا فقی
بک افندی ، بن اده آلیستلری بر آرز (میوب) کوریبورم .
اگر طبابتده کی اختصاصک ز امراض عیونه بصروف اولسه
ایدی ، سزدن مختصر و مفید برره چته ایسته یه جکدم .

برده ، عزیزم ، بفضیلری ، قیاسات ، منطقیه ده خطه
ایدیورلر . ظن ایدیورلر که بر زمانده ، بر محیطده حاصل
اولان باشقه بر زمانده ، دیگر بر محیطده ده حصول بولور ،
بعض (ازمنه تاریخیه) واردر . او زمانلرده اولان سائروقتلرده
اولماز . مثلا اسانلرک تشکل ابتدییکی عصرلر واردی . اولدن
صوکره اسانلر طور دی ، سریع تحولاته آرتق امکان قالدی .
بطی تحولات باشلادی . طبق انسانک نشو و نما سی کی بی آدم
طوغدقدن صوکره سرعته بیور . صراحت . آرتق او قدر
بیومه یه نامزد دکلدنر . کورپه لکده انسان بر خوی اکتساب
ایده بیلیر . لکن صوکره (خوی اکتساب) ی ممکن اولماز .
هرشی قازانیلیر ، لکن صحیه اکتساب ایدلز .

دین ده اوله دکلمی ؟ خام الانیا افندمن حضرتلر نك بعث
سنیه لرندن صوکره دین کله بی .

بر زمانده تشکل ایدن ملیت ، اسان ، دولت ، عادت ،
عرف ، خلق ، هر زمان تشکل ایتمز . مانی اولچوسی الله
استقبال توزن ایدله من . بر زمانده اوله بیلن دیکرنده ممکن
الحدوث دکلدنر .

همه اسکی زمانلرده اولان شیلر ، یکیلرده اوله ماز .
اسکی دورلرده حاصل اولان نتایج منحصر آیده آل سایه بنده
استحصالی ایدله مشدی . بیک بر عنصر استلاف و اتفاق ایتمش ،
اشرف ساعت کلمش ، مظفریت آله ایدله مشدی . عجباً هر
ایده آیدتک آله بو بیک بر عنصر اصل کچر ؟

هله خلق طبقه لینه بهض فکر لرلک تلقینی ایله ایش کورمک اک
نامناسب بر بولدر . ماده اوله بونک عکسی تلقیناته ، انتظار ایدله سیلبر .
ماده ثانیه تلقینات ، دائماً ، صنای اوله جفندن و خصوصیه عصر مزده
صناعی شیلر پایدار اوله بیه جفندن موقیت قطعی دکلدنر . ماده ثالثه
خلقه تلقینات وقوع بوله جفته ، تحیزاتی بر هدغه توجیه ایتمک ده
خیر لیدر . چونکه مفکوره ی ده اولسه ، خلق ، یته ،
باشبوغلره تابعدر . ماده رابعه - قباط اسلاق بر فکری ،
بر مفکوره (؟) ی هایدی هضم ایتمیه چالیشلم . لکن
بر آرز ایجه بر مفکوره (؟) عجباً ، بتون جموله عرفانی
طوبی طوبی ۳۶۵ کله اولان خلقک دماغنه اصل برلشدنر بله .
سیلبر ؟ بیلیزمیسکیز که بالفجیلر ، قایقجیلر ، حمالر ، مناولر ،
اوشاقلر ، قالد بر جیلر ، زارزوا و انجیلر ، کویلیر ، چفته جیلر ،
کبجیلر ، دینلجیلر ، و تجیلر ، آراه جیلر ، موزعلر ، قالد بر جیلر ،
چوبانلر - که موجودک یوزده ۹۵ ی تشکیل ایدر - بر جو جفندن
یک فضله بر فکره صاحب دکلدنر .

برده بونلر ای ، حقیقی فکر لر دن زیاده فنا ، کوتو ، یا کاش
مطالعانه ، عوام قریبانه فکر لر ده متایلدرلر . منفعت آتیه
و حالیه ی ، منفعت شخصیه ی ، دائماً ، منفعت آتیه و اجتماعیه
ترجیح ایدرلر . لایینه بر آغاج کچر سه اونی در حال کسوب
نقده تحویل ایدرلر . اونی کندی خاله لرینه نقل ایله هر سنه
میوه سنی آتی ده قابل دکلدنر . فرانسه اره و ولوسینون ی ،
شیمدیکی روس اختلالی بو حقیقتک عدم الرد مثال لیدر . دو قنور
(کوستا و لوبون) برادر کز بو حقائق - انقلاب روحیاتی بنده
نه کوزل محاکمه ایدیور ا

خلقه مفکوره برینه بیه جک و ایجه جک ، بر آرز نور ، انتظام ،
آزاجق حضور . . . ایشته بونلر لازم . بوبله مفکوره جیلک
ایده جک مزه خلقک علی العاده سوبه سنی ترفیعه باقسیق . طنز

ایدم اما رضا بك افندی . دها ای برایش کورمش اولورز .
خقدن هر فرد مفکوره اوغورنده فدای نفس ایده جک
قابلیتمده دکادر . هله بیدیکشدن (بر آز) فضله سنه مالک
اولان ، اوننده (بر آز) چوغنی مفکوره به فدا ایدر . خلقک
بو مسیقولوزیسنی ایجه بیلمه لی وبلله ملی .

[بیولوژی] ده حیات ماده ، حیات فکریه و حسیه به
مقدمدر . [بیولوژیک] منطلق ، فکری وحسی منطقدن اول
کلیر بزم هنوز [بیولوژیک] احیاجامز وار ، کتلات خلق .
اول باول ، حیات ماده لرینک سیغورطه ایده لرینه منظر درلر .
بوندن اول حوائج حسیه به . ایده آله اهمیت ویرمک ، بر آز
شاشی کورمکدر .

ذات سنیه کزه و بکا دیه جکاکر که بعض ملتله ایده آل سانه سنده
بعث بعدالموته مظهر اولشلر . عجبا بوبله می ؟ روسیه حکومتی
فرصت سیاسیه دن استفاده ایلر بزی آزدیکی وقت بالقانلرده کی
شوبلر بیلیریدیکر که اودوندن فرقه سزدی . بعض ایجابات
سیاسیه نه ایده آل بر افیر ، نه ده خلق نه قدر فاضل ، نه قدر
متکامل ملتلی ، ایده آل لرندن صرفنظر ، ایجابات سیاسیه
وعسکریه ، خصمک کثرتی ، قوتی ، تباه ایشدر . اسپانیا
خرسقیانلری ، غرب اهل صلیبی اورانک مترقی و حقیقه مدنیته
ایده آلیسقی مسلمانلری یوق ایتدیلر . اگر ، شرق قریبده بر
اسپانیول سیاستی تعقیب ایدلسه ایدی ، اورته ده اقوام تابعه
قاللاردی که اولرک ایده آلی ، کونک برنده بعث بعدالموته بر
وسیلله استحضار اینسون .

بوبله می ، عزیزم ، رضا توفیق بك افندی ؟

اویانمزك صالحی

[آله کساندر دوما] . زماننده شایع اولدینی اوزره ،
(عناصر کائناتدن بری) ایش . [آمیل زولا] ، عصرینک
ده موقرایی تاریخی - او تاریخچه کجه سن تاریخی - مرتب بر
پلان تخفنده یازمش . ابتداسقندن انتهایسنه قدر حیاتی بواشیه
خرج و صرف ایش . کچن کون تولن [ژورژ اونه] ده

زمانك بورژوازی سنی ابدی صحیفه لره نقل ایتش. بر [ره نان]،
منسوب بولوندینی جمعیتك عقیده اصلیه سنی، یدی بیوک جلدده،
ذهنیت عصریه و کندی تمایلات روحیه و عندیات ظریفه سنه
توفیقاً اجماله موفق اولش .

یکیلردن (ثونهاس) فنك ، علمك ماوراسنه کچیور ،
قوای معلومه طبعیه دن باشقه قوای طبعیه ی سه زیور ، بزی
زمین ایله ، زمان ایله علاقه دار اولیان اقلیم لره قدر کو توریور . . .
. . . دها ، بویه ، ادبیات جیده ممثلرندن بحث ایدیم ی؟
بوکا حاجت کورهم .

فقط بزده ، مملکت مزده بو استاد انموذجرینی آرایه لم؟ زمان
شدتله جریان ایدیور . نهرک سیرنده تصادف ایدیلن بر
طالغه نك تکرار او شکلده ، او هیئتده برده ها عینی نقطه دن
کچمه سی مستحیلدر . بونک کبی ، و افرادک حیاتی کبی ، ملت لک
حیاتی ده سرور ایدیور . وزان اولویور .

بونلرک قید وثبتی ، بونلرک تصویری ، « تجسید » ی لازم .
لازم که ابتدا مصدر و منشأ ضری تشخیص ایدلم ، بیللم و بزدن
صوکره کله جکار نره دن انشعاب ایتدکلرینی بیلسونلر . بوندن
بشقه بز کند ضری بیللمه لی بزکه مملکت مزده ؛ اصطلافا حاصل
اولسون . اک قوتلی آت تکامل ادبیاتدر .

مادام که تکاملاتک باشنده متحیزان بولونیور و مادام که اونلره
حلول و نفوذ آنجق ادبیات واسطه سیله اولور . او حالده ،
ادبیات (لکن بوندن مقصدی آ کلار سکز) مملکت مزده پک
اوقدر بونی بوکوک . جیلیز ، فقیرالدم ، غدا سز ، البسه سز ،
ضرورتلر ایچنده قالمیلدر .

بزم هیئت اجتماعیه من نهدر ؛ نه یاپیور ؛ تمایلات نهدر ؛
بر قسم خلق . دیگر قسم خلقی بیلوری ؛ ماضی ایله نه علاقه من
قالدی ؛ اک محرم کر شه لرده نه دوشونیلوری ؛ وضعیت روحیه من
نهدر ، قیرلر و قادیتلر نه دوشونیلورلر و نه دوشونمک ایتدیورلرده
بوکا موفق اوله میورلر ؛ کنج کلک وضعیت اجتماعیه و روحیه سی
نهدر ؛ اختیار ، حال حاضر ی اصل تلقی ایتکده ؛ طبقات
اجتماعیه نك رأیلرنده کی فرق نهدن عبارتدر ؛ صفو نکلک ، جمال نکلک

ويا عرفانمزلک مرتبه سی؛ بشقه هیأت اجتماعیه ایله بزم کیلرک
آره سنده کی فرق؟

ایشته . قولایقله تطویلی ممکن اولان یرقاج سؤال نمونه سی .
اورو پایه بو قدر سیاحتلر اولیورده زائر لر رضی انبره سیونیست
طرزنده ولو بر ایکی قلم ضربه سیله اولسون ، ایکی جمعیت آره سنده کی
مقایسه نقطه لرخی بوله میور لر . پایلان . مع التأسف ، هپ کله
اویونجاقلری .

صفحات حیامتدن بری قاپانیور . در حال اوتنه کی آچیلور .
لکن قاپانان ابدیاً سدود قالیور . بر آرز فوطوغرافجیلعه اوزندن
یوق . صوکره ماضی سزاکه اوغرایه جغز و ، استقباله بزه تعلق
ایدن مسائلی حل ایده مه یه جگن .

عبدالحمید ثانی دورخی بیله شیمدین اونوتیوروز . ظاهری
وسیاسی تاریخ بزه اصلاً کفایت اتمز . بوتون عنعنات ماضیه
وحالیه بی ، جمعیتمزلک ، روحمزلک درین وقراکاق نقطه لرخی ،
مملکتیمزلک ، اک مجرا گوشه لرخی ، عربه ایله کیرکن باقمندن
استکراه ابتد بکمز قویتو بر لرخی . محمل برکوزله طبق بر حکم .
بر حاکم کبی کورملی برکه مملکتیمزلک بیانجیسی ، اجنبیسی قالمه لم .
ایشته بن بوکا ادبیات دیرم و بوکا ساعی اولان بر ایکی استاده مک
حضور اجتهادنده سرفرو ایدرم .

تاریخ ، تاریخ ، تاریخ . . . امان بو شعبه معرفت نه قدر
مقدوردر . (آنکیزیسیون) زمانندن مدور معهود بر آنده نس
واردی . کلیما . کندیسنجه مضر کوردیکی محررانی بورایه قید
ایدر . ویش اوللری جلاد اوللری ، مراسم مخصوصه ایله قاردی .
شو ماضیدن تیکسینه لم . نه طرز قدیمنده تاریخ . بو کون محیطمزده
بر رغبتنه مظهر در نه ده طرز نویننده کی ا صوکره کونلرک اک
بیوک شهکارلری ترکیه دن ترکیه ایملش احمد رفیق بک محبمک
بعض ترجمه لریدر . مقصدم تعریض دکلدر : بو مونوغرافیلری
تقدیر ایدرم . کچنلرده کافتلرله نشر ایملش بر قوجامان جلد ،
اوزون بر حیات تبعک ، اوزون تجربه و مناسبلرک محصولی بر
قاج مقاله بر صباح بنی موقت بر مائمه کرفنار ایتدی . . .
بیلانچومزی یا مقی ایچون حساباتمزی قطع ایده جک اولور سه ق :

ایواه که بو بازیچه ده بزلرینه یاندق

مصرع معروفی بر کره دهها تکرار ایتک مجبوریتی حاصل اولور .
ادبیاتک فعدانی بزم باصره منزی باصلیور ، سامعه منزه یوصون
طلوتدیریور ، قوه ارادیه منزی او یوشدیریور ، محاکمه منزی
فدعه او غراتیور . . ملته بر آزاله فتریق قوتی افاضه ایده بیلمک
ایچون آزیجق ادبیات لازم ، کوز منک کوردیکشدن بر آزاله
فضله منی کورملی تر . برده بیلمش اولیکز که هر کوز کور من
بعض کوز لر رهبره محتاجدر لر . ایسته ادبیات بوره بر در .

کچن کیجه بزم گویده ، بر ذات عالینک رفاقتنده ایتم . بر
ادبیز هیئت اجتماعیه منک بر جهتی ، دقیق و اعتنا کار فیرجه سیله
و موفقیتله ترسم و تصویر ایتش . واقعا ، بو ، بیلدیکمز بر مالک
نقل و حکایه سفدن بشقه بر شی دکلدی . لکن مخاطم دیدی که :

— ذاتاً اصل کرامت و مهارت ، اولانی ، بیلینی ، حقیقی
اولدینی کی ، فضله من ، اکیسکیز تصویرده در و انسان بوندن
ذوقیاب اولور . یوقسه منک تصویر ی بکانه ؟ موجودی
بیلمه لی ، کورمه لی ، آکلامه لی بزکه بوندن بر فائده حاصل اولسون .
کور بیورسکیز که بو مقاله می آفاتیات قادر و سنک خارجه
چیقارمه دم . بالانترام هیچ بر اسم ذکر ایتبورم . مقصدم
انفسی دکادر .

بو مسئله لر ی قاریشدیرمقدن ، قور جالامقدن صائین قور قه به لم .
بر چوق نقصانمز آره سنده ادبیات حقیقیه و جیده مزده نقصاندر .
مؤاخذلر من - ادیب و محرر کسوه سنه بورونه رک - نقصانلر منزی
تعداد ایدور لر . بک اعلا روحی و معنوی ، خلق ، مادی .
اقتصادی ، جسمانی ، صحنی بر چوق اکیسکلر منله برابر ادبی
نواقص منزی ده تعداد ایده جک اولور سق حقیق سناسلق ایتش اولور زه .
ادبیات حیاتمک هر صفحه و هر ساحه منی تصویر ایتدیکی کی
برده قلمور ، بر توصیف و تعریف ایتسه فنا اولماز صانیم .
بتون هیئت اجتماعیه منک دردی ایله ، ادبیات ده ، معتلدر . ادبیات
بو جمله دن خارج دکادر . هم مقدار نا کافی ، همده نوعیتده
قصور وار .

ادبیات مزده شوبله یارم ، یا خود بر دوزینه شهسوار ایست
بورم که زه آن زمانده منی بیلدیم

خصوصیاتمزی ، تصویر لرلبه ، اطر لرلبه ، تقدیر لرلی ایله وقایه
ایتدیرسون رده لایق اولان خصوصیاتمزی ده ، کذلک
تصویر لرلبه ، تقدیر لرلبه ، مؤاخذه لرلبه بزدن اوز افلاشدیرسون ،
آردمزده نه علل خلقیه ، نه امراض اجتماعیه ، نه اسقام روحیه ،
نه آلام فطریه وارکه ، بونلر برشاهداریه مظهر اولق ایچون
ادبیات ادبیات ادبیات ادیه استعانه ایدیورلر .

برآز حیات ، برآز بیولوژی حوایجی ، برآز ادبیات ا
ایشته کتلات خلق شو اوج مطلبدن ایکینسی علی و ظاهری .
اوتکنی ده قلبی برلسانله ایستور .

« یکی حیات »

— تنقید —

دارالفنون معلملرندن پک محترم ضیا کونک آلپ بک ، وقتیه
اوتده بریده نشر ایتدیکاری منظومه لرلی « یکی حیات » عنوانیه
بر رساله یه درج ایتدیلر . بونک برنسخه یی معزز رفیقمز - یکی
جموعه - مدیری طرفندن بزه اهدا ایلدی ؛ سرابا وکمال لذتله
اوقودیممز بوجمله اشعاری تنقید ایتدی کندمزه بروظیفه بیلیرمز .
اوت ، بروظیفه بیلیرمز ، چونکه بو شعرلرک ناظم موقری عالم
فکر یانمزده مستثنای بر موقع طوتدیفندن ، اونک تولید ایتدیکی
جریانلری قارئلر مئه بیلدیرمک عادتاً ، برغزته چی بورجیدر .
ضیا کونک آلپ بک محکمتمزی اویاندیرمق ، منته ایتک کبی
بر امل پرورده الکنده در ، انمالاعمال بالنیات ، بیورلمش ،
بناء علیه - قزیل الما - و - یکی حیات - مؤلفنک اجتهاداتمه
حرمت ، ذاته رعایت ایدرز . دآب ودینه بونی اقتضا ایدر .

ضیا بک دیورکه : « شعور دورنده شعر صوصار ، شعر
دورنده شعور سیرجی قایلر ، ایچنیده بولندیممز زمان . غالباً ،
برجی دوریه عانددر : شاعرلر موزلرندن اوزاق دوشمش ،
وزنله قافیه شعورلو متشاعرلر انه کچمش . . . » عجباً ، بوقاعده ،
اطلاق اوزره جاری میدر ؟ اسکی یونانستانده عقلای سببعده دن
برطاقی تفکر ، برطاقی ده شاعر ایدی . شعرله شعور نودن
امتزاج ایتمه سون ؟ بونلر کچه ایله کوندوز مفهوملری میدرکه

برينك حلولی اوتكینك زوانته منوط اولسون؟ فرانسهده ،
(پاستور) ، (رنهان) ، (فوستهل) ، (تهن) ايله برلكده
(ههره دیا) ، (روستان) ، (فرانس) ، (ریشپهن) هپ
برلكده چالیشمشلردی . بونلر متشاعر دکلدردی . شعرك
شعورسزی طائمه زاولور . شعر بر آهنگ دركه ، اونی نه دغدغه
صدايع ، نه ده غلغله ماديات احما ایده من . بالهكس بونلر شعر
و آهنگه يکی يکی افقار آچارلر . (کیلین) پری الهامی کیندوب
تا - آنيه ریا لیزم - پولتیقه سننده بولمشدی . مادام که علمده حسن
واردر و مادام که آهنگ هم بر حقیقت ، هم ده برا حیا جدر . بك
مکرم ضیا بلك تدوین ایتدکلری قاعده نك هر حالده شواذی ده
آریجه بر قاعده تشکیل ایدر .

ناظم کزیده قلم : « بوحالی چوجقلرك حیاتنده ده کوروروز :
درس ساعتلری آره سننده اویون فاصله لری وار . . عینی زمانده ،
چوجوق تربیه سننده بر طاقم درسلر اویون طرزنده ویریلیر .
بونك کبی ، خلق تربیه سننده بعض فکر لرك وزن کسوه سننده
عرض ایدله سی ، فنا می اولور ؟ . . دیور . خایر ، فنا اولماز ،
لکن شعر بوندن عبارت دکلدر . بویله تلقی ایدرسهك بروظیفه
فکریه واجتماعیه بی لایق اولدینی پاییه چیقارماش اولوروز .

هر حالده (تعلیمی = دیداقتیق) شعر لرده لازم دروضیا کورک
آلپ بك بو وادینك افتتاحنه سبب اولدینی ایچون شایان تقدیردر .
فقط بو مجموعه ده کی شعر زمینلری ، بر آرز ، ساثر شعر زمینلری نه
بکزه میور . عادتا بر غزته سربندی ، بر تفرقه زمینی ، بر مناقشه
ادبیه و عیاسیه تبدیل جامه ایتمش ده بر منظومه اولمش .

بوندن بر قایچ سنه اول موسیقی معلمی کاظم بك ده بو طرزده
بر انقلابه توسل ایتمش و (اقدام) صاحبی جودت بلك بر مکته و بی
بسته له مشدی .

رساله ده مندرج (دین) ، (دینه علم) ، (وطن) ، (ملت) ،
(اخلاق) ، (وظیفه) ، (وفا) ، (کوی) ، (لسان) ، (قادین) ،
(شه قادینی) ، (سجهیه) ، (مدنیت) ، (دهه) ، (قوم) ،
(صنعت) ، (اسلام اتحادی) . . . بونلر کوزل وسیله تغزل
اوله بیلیر . لکن : (خلیفه و مفق) . (بودجه برلکی) ، (وقف) ،
(دارالفنون) ، (کلیه) . . . بونلر بنان و یا عروض طرز لردن

برنده یازمش بر شعر دن زیاده (طنین) ك بر باش مقاله سی
اولایه لایقدر .

• بوشمرلرده بر آز مباحثه و مناشیه فوقوسی وار . اکر قاره
منظومه نك نه وقت یازلدیفنی و اوزمانکی مباحثی بیلمسه اثنای
مطالعه ده ایباتك معناسنی آ کلامقده کوجلك چکر . مثال :
- لسان - منظومه نفیسه سنده کی شهیت :

(غ) لی سوزلر اتمیز ،

چوجق دكل ، تمیز .

تکرار ایدلم : مناقشاتك ، تورکچیلک . تنظیماتجیلیق ،
عصریلشمک کپی بعض مفهوملرک شمرده کی موقعلری غریب
کورینیور . برچوق مثال آره سنندن بر ایکی دانه :

بر دولتك اولماز ایکی خزنه سی ، [*]

بری اوقاف ، اوت کیمی بیت المال ...

مجلسدن هر مشروطیت سنه سی ،

ایکی بودجه ایدیله من اسحصال ...

.....

هم وقفك یوق ولایت عامه سی

اوقاف آرتق بر نظارت قالماز ! ...

.....

صانمایکز : خلیفه بر (حکمدار - پاپا) در ؛

نده پاپا کسوه سی کینمش بر حکمدار .

بیلکیزکه : بو سردار نه بر (دالای لاما) در ؛

نه چار کپی (سن - سینود) اوزرنده بر جبار ؟

اگر مفصد بوفکرلرک خلیفه هضم ایتدیرلمه سی ایسه ، لسان
شمر ، بالعکس ، ترسنه برایش کورمش اولور . اوقویان ،
بونلرک غرابتی مواجه سننده قالیر ، الدن غایه قاچار . ارتجالاً

[*] بومصراعلری اوقودیفمز زمان مقید ورنکین بر قافیه نك
اضاعه ایدلدیکنه قناعت حاصل ایدیوروز . کاشکه (خزنه) سی ایله
(وزنه) سی تقیه بیورلش اولسه ایدی ! هم مصراعات نظیر صنعتی
غائب ایدلر . همده اشعار وقفیه وادیسنده کوزل بر « اغنات »
قافیه مقیده « صنعتی کوسترلش اولوردی .

تثقید باشلار - منظوم بر حکمت و کیمیا یازیله بیه جنی کبی . شعر
 طرزنده پواتیقه رساله سی تنظیم ایتمک ده . ظن ایدرم . طوغری
 اوله ماز . لکن بن حریت کامله طرفداری م . آرزو ایدن یازسون
 بلکه جلاد تلی بر قلم . آرای عامه و تمایلات عمومی به تحکمه یکی
 بر وادینک انکشافنه مقتدر اوله بیلیر . لایحطی دکلز . سنبلزاده
 مرحوم ، (تحفه و هبی) عنوانیله منظوم - لکن وزن عروض
 اوزره - بر لغت رساله سی یازمش و پو اثر جک حال همین نیم غلط
 آثار صرسته کیرمشد . بومیانده (شاهدی) بی و سائر بی ده
 ذکر ایده بیلیرز .

یا لکن ضیا بکدن بشقه بر شی رجا ایدرز : مادام که تیناً
 بو چیغری آچدیلمر خلقک آکلامه سی ایچون هیچ اولماز سه
 بعض مفهومی ، حتی بر طاقم کله لری شرح ایستونلر . مثلاً
 دکه قایه :

هر وقت بر خدا شاهی حکومت ،
 وار قانونی ، مأمور لری ، بودجه سی

یبتنده کی (خدا شاهی) نک - ته او فراسی - اولدیغی آکلاماز .
 بوکا مبنیدر که رجا ضیا بر نده اولدیغنه قانر .
 معنایه شونی ده اونو تهمیم که (ژانر) یکیدر . هر یکی بر
 آرز غریب کلیر ؛ چونکه ناماً نوسدر . هر حاله ، ضیا کوک
 آپ بک . خلقی بو کسلمش تلقی ایدور . اگر بو مطالعه ده
 اولسه ایدی :

بو تون قنبلر « لایپسیچ » لک « موند » ی
 کبی - شخصی بر تول ایله اورتولو -

دینزلردی .

بو طرز شعر ترقی ایده جگمی : یوسفه توفه ، یا خود اندر اسه
 محکوم اوله جقمی ؟ هایدی بو خصوصده کند منزه که انته مساع
 ویرمه یلم . کیم بیلیر ؟ بر قافله تلائم بو وادیده غراسرائق
 ایسرلر و آرهن بر آزده زمان کچرسه . بلکه . بو کون عجیب
 کوردیکمز بو طرز انشاد یارین خارقه لر ایجاد ایدر .
 هر حاله ، ایوم ، آهنگ اعتباریله پارمق وزنی دوشو کدر .
 تکامل ایتمش عروض ایله مقایسه به قابلیتکار دکدر . بو شعر لری
 کمال آهنگ و حلاوتله اوقویه میورز . حرکات شدیدله ایله حرکات

خفیفه متوازیاً کتیمیور . یوقاریده کی مصراع هب اماله لی هجاردن
صراکب ، آشاغی کی ایسه اوله دکل . بوردوشو کلک قولله قسیونی
تشکیل ایدر . آهنگی بوزار . موسیقی فی خیر یالار . ایشته بونک
ایچوندر که بوقییلدن اشعار نفیسه از برله نه میور . قولای او قونه میور
و بر طرفه براقیلور .

ضیا بک ، آهنگ خصوصنده . - قیزیل الما - ده ده از یاده
موفق اولمشدی . یوشمراهک یکانه شهسواری فیلسوف دوستم
رضا توفیق بکدر .

برده اکثر قطعه لر کلیشی کوزل یازلمش . توفیق بکرت
صراحم کی تورپوچیلک ، تراشیده کاراق ایله مش . فی الواقع
بوشعر لر خلق کتله لرینه خطاب ایدیور سه ده بعض نواقص کوزه
چوق چارپیور . از جمله : طلعت پاشا قصیده سنک صولک قطعه سی
معنا اعتباریله نه قدر زنگین ایسه کله نقطه نظرندن او قدر
دوشو کدر . قافیله اولمامشدر . اگر بوکی نقاط و خصوصاته
بر آز فضله اهمیت و برلسه ایدی ، هر حالده ، بوادی تجربه ده
بر خطوه ده آتیلمش اوله جقدی . فقط اونو نه یه لم که هنوز
تجربه نك دوره ابتدایه سنده بولونیورز . یازیچی زاده صراحمک
« محمدیه » سی ایله توفیق بکرت مغفورک « رباب شکسته » سی
مقایسه ایدیکنز . ابتدایه کدن کاله طوغری نصل کیدله یکی
کوریلور . فقط برسؤال ، بوراده ، وارد خاطر اولور : -
عجبا هر چیغیر پایدار اولور می؟ بوکا جواب ویرمک معاصر لک
حقوق و حدودی داخلنده دکادر .

هر حالده « یکی حیات » ک انتشارندن طولانی شاعرینی تبریک
ایدرز : بو اسلوب ، بو طرز دیکر لرینه صراج ایسه پایدار
اولور ، برقرار اولور ، دکله ، زوالیله دیکر اسلوب ، دیکر
طرز تقویت بولور . علی کلی التقدیرین کارده یز .

مفکوره لر مملکتنده

اعترافات ایله سوزمه باشلایم : — اوکلندن صوکره
ایدی ، [کیه و] ک موقت استاسیونندن لو قس قطارینه بیدم .
دودوک چالیدی . های وهو آره سنده ترهن قالدی . شیمدیکی

اوقراينانك مقرى، اوكنيش، پارسواري بولوارلى، پارتلى،
يالدزلى قبهلى، باجالرى، دارالصناعهلى، قوبو قرمى دار
الفنون سرايى ايله كوزمك اوكندن سوزوليوردى ... يەك
واغونىدە ارباب دانىشدىن يولجىلر مكممل و مصور موسقوفچە
غزىتەلىرى، مجموعەلىرى، كىتابلىرى اوقوبورلر . سولۇ، كىبار
قادىنلر . كمال شطارتلە مباحثە ابدىبورلردى . تسىيىمى آغىر آغىر
چكەرلە، بىندە، بو جماعت اغيار آرەسىندە، شوبلەجە،
خطادىن خطايە دوچار اوليور ودوشونيوردم :

— بو مملكت ا كىنە بوينە ايلربلىش . شىمدى يە قدر
كوردكلم بر مدنيت عاليه دلالت ايدر . بوملت أوروبا عرفاتى .
أوروبا مدنيتى مص و هضم ايتىش . بر كره قولپنى بولدقدىن
صوكره، آرقى، ملت، شەراە تىكاملە ايلربلر ...

بوسريع مطالعه و محاكەمى تأييد ايدمك بعض اسباب دە
واردى . بر قاچ كون اول، شيشلىدە، قوناقلرنىدە، برذاتە دە
ملاق اولشدم . مشاراليه روسيەدن دونيوردى . ادای
نازكانە سيالە، اوزات عالی :

— روسيەنى كوردم . بز بورادىن بو مملكتنى خيلى كرى
صانيورذق . مكر يك مترقى ايتىش . كورمەدن مطالعه بيان
ايتلىرى ياكاشدر ...

خطابى ايله مشرف اولديم ذات فخرمە، بىندە مع التأسف
يالكرظواهرى كورمەمىز . ذاقا واغون پجرەسىندن ويا ترامواى
پىكەسىندن، واپور قامارەسىندن دها فضلهسى كوريلە بيليرمى ؟
كچن كون أليمه، بر قاچ آى اول فرانسە دە باصلمش
روسىيە يە متدائر بر كىتاب كچدى . اتقادىن، اوزون سەنەلر
مناسبت وحق تماشدىن صرفنظر فرانسىلرك روسلرى هيچ دە
آ كلامدقلىرى و بوندن طولايى بو بازىچە دە فنا حالە ياندقلىرى
مندرجدى . رسمى زيارتلر، ضيافتلر، رە قلاملر، اوستە لقلر
فرانسىلرك الله متفكر واك دانشمندانى بيله آلداتمشدى .

ديه بيليرم كه [تالستوى]، [توركەنى شو]، [دوستو يەوسكى]،

[غوركى] بيله آلداتمشلردى ...

خلقى بيلين، اعاضمى بيليميور . عملەنى تدقيق ايدن كلىدى

اونوتیور . پترسبورغك قیشاق براینده رقص ایدرکن باشی
 دوش ، سیریا جودیا لرینی عقانه کتیرمیور .
 عوام طاقه لریك مدار قوام وانتظامی اولوق اوزره روس
 ایلنده ، یالدیزی ، کوزل سسلی ، دوز کونلی ، آلالقی ، سوزمه لی ،
 قوقولی ، ظریف نواله تلی بر مذهب واردی . فکر لر اویشیق
 او بومقدن خوشلانیوردی . ظواهر (م. زیق) لره کافی ایدی .
 اویقو ، آویانقلمه صرحجدی . سر خوشلق آییققدن یکدی .
 فقط او قومغه باشلایانلر بو حاتی نفسلرینه بیدیرمه مورلردی .
 ما یوس . روحاً (هیچرور = نی هی لیست) روس کنجی
 مادی . ومعنوی هر نوع ایچکیله باش ووردی . سیریا منفار
 لرنده ، پارسده ، جنوردهده ، آوستریاده بر آتی میخانه لرنده
 ایلاف دماغیه توتسوله تمه به باشلاخجه مفکورده لر باش کوستردی .
 سانسور و پولیس بر طرفدن روسیه نی تضییق ایده طورسون ،
 (غالیچیا) طریقیله ، بومملکته طونیلانولره مفکوره ادبیاتی
 کبریوردی . طراوولک سسی اوزاقدن خوش کایریش .
 کایسانک تنظیم ایتدیکی حیات ، اوقور بازار طبقانده ، نا کافی
 کلدی . بنیه یی تقویه ایچون پک جزر . مقدارده قولایلان
 (سترقتین) - ایله فودوز کویکاری تاف ایدرلر - ایشته ،
 بونلر . انساج ملته (سترقتین) زرق ایتدیلر . لکن نه مقدارده ؟
 مقداری صورمه یك روس روحنه بر (سترقتین) موصلنی آچیلدی .
 چاریزم بوکا قارشى آنجق شدمله کلینه بیلیر ظن ایتدی . اگر ،
 بونک - بریتانیانک ، اومعراج تاریخ ملیسنده بایندی کی ،
 روسیه ده اطراح وتدریج دستورلرینه رعایتله رسمی استحقاله لره
 امکانخش اولسه ایدی . بو کون بو مملکتک هر گوشه سنه ،
 بویله قونداق قونمش اولمازدی .

بر انسان . بر . بش . اون قدح راقی ایچوبیلیر . لکن
 برلیترا (عرق) ی دموررسه نه اولور بیلیرمیسکیز ؟ اگر
 بنیه سی متحمل دکاسه یوارلانیر . وجودنده بر مقدار قوت
 وارسه معده وامعا تا آغزه قدر کایر . . . ایشته ، روحلرده ،
 طبقی . بونک کبیر . روسیه کندیسنه زرق ایدیلن فکرلری
 هضم ایدمدی ، غشیان ایتدی . مزاج بوزولدی روح .

مفکوره لر تولدی . او اسکی آتش زبانه لر : - وای مفکوره بومی ایتمش ! - دبه ماضیه امنت خوان اولیور لر . روسیه نك معبودلری وفات ایتدی . چاریزم رذیل اولدی . (بالشویویق) لر چار اوله مدیلر . بحالت ، اعصابی بوزدی . روسیه قودوردی . بچن ایتدی . اوکنه کافی ، هنوز منطقی تشکیلی ایتمش بر چوقق کئی ، قهریب دوکیور . چوقق ظلم کورمش ، حیاستنه پك زیاده مصیبتنه اوغرا تلیش بر (له نین) ، مفکوره قوتیله ، تاریخک مک معظم تخریبکاری اولدی . اکر چاریزم (له نین) ک اعصابی اخلال ایده جک درجه ده اوکا ظلم ایتمسه ایدی ، ایوم ، بوم نظره جنکیز پسندانیه شاهد اولماز دق .

روسیه ده ، هر نه شکده اولورسه اولسون (امید) ذیلین معبود اورته دن قالدی .

خداک التجا کاهی ، پناهی قالدی . قره کوز پرده سی ی تیلدی : آرفه سنده نه لر اولدیغنی اومطمن و معتقد خلق بر بر کوردی . روس . برافندی دن کچدی ، لیکن دیکرینی بوله مادی . مذهب ، آز چوقق ، روسک وجداننده بر موازنت حاصل ایدیوردی . لیکن حکومت مذهبک تکاملنه مانع اولدی . بونک ایچوندرکه ، قولای دلیک طبقه لر ، مذهبه خصومت ایتدیلر . لیکن سوسیالیزم ، اینک تأمین ایتدیکی حضوری بخش ایده جک کبی بر نظریه دکلدی . سوسیالیزم ، آخرتیز بر مذهبدر ، آخرتیز مذهب ایسه قوم اوزرینه قورولش سرایه بکزر .

بو آتارشی نه یه منتهی اوله جق ؟ چار خورتلا به جمعی ؟ ممکن ! ایکی روسیه بر لاشه بیلمیری ؟ ممکن بر صاحب ظهور ، بر صاحب خروج ، اسمی (ویج) ویا (اوف) له نهایت بولور بر [ناپولهئون] انقلابک سوکونده ، فرانس اخلتلا نك ختامنده اولدیغنی کبی ، روسیه لر یه ده بایراغی آلتنده طوبولایه بیلمیری ؟ ممکن ! یوقسه ، بتون روسیه لر سابق لهستان جمهوریت ملوکانه . سنک اوغزاد یغنه گرفتار اوله بیلمیری ؟ ممکن ! خسوف و اسوفک حسابی قدر قولای اولمایان استقبالک کشف و تخمین بزرک بد اقتدار منده دکادر . لیکن ، شو (ممکن !) سلسله سنه برده

دوقنور (کوستا و لوبون) لک بر و جیره سنی ضم و علاوه
ایدهلم : « ملنتر ، معبود لرینک و فانتدن سوکره نادراً یا شارلره

خلقه طوغرو ...

بر مطالعه . بر مواصل نمونه سی

خلقه طوغرو ، خلقه طوغرو ... دیورز ؛ بر جریان
اویاندیرمق ایستورز . حتی بر آره اقی ، ظن ایدرم ، بو اسمله
برده مجموعه احداث ایدلش ایدی . لیکن . بو مجموعه ده ،
سافلری و خلقلری کبی ، شهاب آسا ، بر کورندی ، سوکره
سوندی .

صودارم : خلق ایچون نه یاپیلدی ؟ بوحرکتک ، بو جریانک
بیلاجوسنی بر کورم . بو قدر زماندر خلق کله سنی آغز منده
طولاشدیر بیورز . خلق فکر منجه ، ایکی درلو یوکسه لیر اول
بول : معارف ابتدائیه نیک انتشاری ایله . اکر بزده معارف
اولیه بر آرزدها منتشر اولسه ایدی بتون ترک قارلرینک عددی
قرق بیک کبی ضعیف بریکون ارئه ایتمزدی . بو خصوصده
اک بیوک خدمت و کلفت معارف نظارتنه ترتب ایدیور . ارباب
قلم نه یاپسه کار ایتمز .

خلق ، او قومه نیک ، یازمه نیک ، صایمانک ، کورمه نیک ،
آ کلامه نیک باشلانغیجی . اولیانی بیامه لی که محرر لریک یازدقلری
او قوبه بیلسین ایسته دیکی قدر آچیق ، ساده ، عامیانه ، ترکیب سز
عباره لرله یازلش اولسون . بر انسان آلمانجه و یا فرانسزجه
بیلمه زسه ، فصل ، بولسانلرده محرر خلق ادیبانی آ کلار ؟
کویلیده ، خلق ده ، او کجه دن آلفبه سنی او کجه لی ، خشونت
ابتدائیه سنی صیرتدن آمله که محرر بک افتدینسک مطالعات
صائبه سنی بجه له یه بیلسون . او قومه نیک تعمیرندن اول خلق ادیبانی
اعمالنه چالیشیر سه ق آرابی او کوزلرک او کنه قومش اولورزه
خایر ! اول معارف ابتدائیه ، سوکره ، یا خود اونکله همان
برانکده خلق ادیبانی !

فقط بو خلق ادیبانر - ادیبان جاریه منزه ، عصر لردن بری
اعمالیچون فعالیت ملیه منزی صرف ایتدی کمز کوزل . آهنگدار

لسانغزه خلل كتيرمه سمون . نركسى اسلوبنك ده بر خصوصيتى ،
كنديسنه كوره بر فضيائى ، فياض بر كرامتى وار . هانكى
فرانس - بوسوئه - يى تهزيل ايدر ؟

برطاقمرك تحصيلي يوقه ومعلوماتي پوف بوركى كبي . كله لرى
اولسون بيلمپورز . اونك ايجوندر كه بزم او كزه بر آز مصنع
وتراشیده ، آهنگ شرقه موافق بريازى قوتجه نركسى ، ويسى ،
شفيق كله لرى تكرار ايديلپور .

به افندى اسن خسه يى ، سيري ، شفيقنامه يى او قوسه ك
آكلارميسك ؟ طيب ادبيائى دوكتور اوليان آكلابه ميه جنى
كبي ، بو ظريف و لطيف ادبيائى ده ظرافت و لطافتى نقصان
اولاندر ديك ايدمه ضررله ايدمه مدكارندن در كه او كاخصرت باغلارله
انسان بيلمديكنك دشمنى ايمش ديه بر عرب كلام كيارى وار .
خلق ادبيانندن دمكار اولانرباغه لم آشاغى به نقل ايتديكمز
كوزل ماصال كبي بر نمونه وجوده كتيرديلر يى ؟ بو حكايه نك اسمى :

فئالى نره ده كليور ؟

در . محروم ده صحوم (تاستوى) ك تا كنديسيدر .
« بر وارمش ، بر بوقش ، بر درویش ، اول زمانده ، بياني
حيوانلردن قورقه دن ، اورمانده باشارمش . درویش ايله
بياني حيوانلر بر بر ليله قونوشورلر و آكلاشيرلر مش .
كونك برنده ، درویش ، بر آخاچك آلتنه اوزاشمى .
اوراده ، كيجه يى كچيرمك ايجون . بر قارغه ، بر كوكرجين ،
بر كه بيك ، برده سيلان طولانغشلردى . بو حيوانلر دنيا ده
فئالغ نره دن كلديكنى آكلامق ايجون محبت ايدپورلردى .
قارغه دندى : - فئالق آچلقدن كليور . آچيقديغك وقت
كوزلجه ييه جككي بيرسه ك بردالك اوستنه قونارسك : اوغمه يه
باشلارسك . اوزمان هرشى سنك يوزيگه كوله ر . هرشى ابي ،
شن كورينور . لکن مايدى باقلم ايكي كون اوروچ طوت .
اووت دنيا يه باقى ييله ايسته ميه جكسك خويسه لاشاچسك .
بر برده طوره ييه جقسك . هيچ بر دقيقه راحت ايدمه يه جك .
سك . هاله او آره لى برلقمه ات كورورسه ك ... ده اتر
اولور . همان ، دوشونمده دن ، اونك اوستنه آتيلپرسك

سکا صویا ایلجه مجوم ایتسه لر ، اوزریکه طاش یاغدیرسه لر ،
کوپکلر ، قوردلر سکا صالدیرسه ، سن آشی برامازسک .
هر فنالق آجلقدن کلیر .

کوکرچین دیدی : - بکا کلنجه : فنالق آجلقدن کلیرور .
بتون فنالق عشقندن کلیر . اگر بز آیری آیری یاشاسه بدق !
در من بو قدر چق اولاردی . یاخود - بشقه درلو سویلیم -
صیقینی بی یالکز کند من چکه جکدک . حابوکه ، شیمدی ،
چفت چفت یاشوروز ، سن ، آشی کی ده سه وه رسک ، دکلی ؟
سنک راحتک قاقار . هپ اونی دوشونورسک . عجبا ، او ،
بیک پیدیمی ؟ ایجه ایصندی می ؟ او سندن آزیجق اوزاقلاشنجه ،
کندیکی غائب اولدک صانیرسک . ظن ادرسک که سنک آشی کی
قایدیلر . یاخود که انسانلر اونی اولادیلر . کیدوب اونی آزارسک .
اذیته اوغرارسک . یولده کتیرکن یا بری سنی آولار ، یاخود
قاپانه طوتولورسک . اگر آشی ک غائب اولمشه ، آرتق بیک
بیزسک ، صوایچمزسک . هپ اونی آزار ، آغلار طورورسک .
بزم آره مزده برچوغی محبت یوزندن ثویور . بتون فنالق ،
آجلقدن دکل ، سودادن کلیرور .

بیلان دیدی : - یوق ! فنالق نه آجلقدن کلیرور ، نه ده
سودادن . او ، فنا یورکلیدکن کلیرور . اگر بز راحتجه
یاشاسه بدق کورولتوی آرامسه بدق هرشی یولنده کیده جکدی .
فقط برایش سنک ایسته دیکک کبی کورولمه نجه سن کوپورور
یورسک . هرشی سکا طوقونور . برینک اوستنه آیلوب
سدتکی یه نك ایسته رسک ، او زمان چیلدیررسک : خویش
لاشیرسک ، وراست کله فی صوقق ایسترسک . او زمان کیمسه یه
مرحت اتمزسک . ایلکه کچسه بابا کی ده ، آنا کی ده صوققارسک .
قابل اولسه کندیکده پورسک . سنک حدنک سنی ثولدورور .
هر فنالق ، فنا یورکلیدکن کلیرور .

که بیک دیدی : - خایرا نه فنا یورکلیدکن ، نه سودادن ،
نه آجلقدن کلیرور ، اصل قورقودن کلیرور . اگر قورقو اولسه
ایدی هرشی یرنده اوله جقدی . قوشیده بزم باجانلر ضحیفدر .
ایسته اونک ایچوندرکه چویکز ، آوچولک بر حیوانه قارش
کند منی قولایجه مدافعه ایدرز . قارشیمزه بر بیوکی چیقارسه

قاچارز . لکن قورقه ا دیرسهك بو اولاز . اوزمانده بر آفاج
قویسه ، بری اراق قیپردانسه ، همان قورقار ، اورکر ، تیترسك .
قلبك وورمه باشلار . صانیرسك که بوره كك کوکیسکدن
چیقه حق ، فیلابه جی . ایشته اوزمان یابندن چیقمش بر اوق
کبی اوچارسك . زمان اولور ، بر طاوشان کچر ، بر قوش
قانادلری طویناتیر . تپه دن برئی دوشهر . صانیرسك که وحشی
حیوانلر سنی قوغالیور . تهلهکه سنی بکلیور ، بعضاً بر کوپکدن
قورقولهیم دیرکن قارشیکه بر آویجی چیقار . کاه ، قورقودن
قاچارسك ، قاچارسك ، لکن نره به کیده جککی بیلمزسك .
بر طاقلاق آتارسك ؛ تولورسك . بر کوزله او یورسك .
صانیرسك که تهلهکه هر وقت حاضر در . راحت یوق ، صامح
وقی . هر فالق قورقودن کلیر .

بونک اوزرینه درویش دیدی : — بزم فلاکتلر من نه
آچقندن ، نه سودادن ، نه فنا یورکلیکدن کلیور : بزم
طبعتمزدن کلیور ؛ آچلنی ده ، سودانی ده ، فنا بوره کی ده ،
قورقوی ده طوغوران هپ اودره .

« طولهرانسی »

بورکجه نك تمامیتی طرفدارلری سرلوحه مه هجوم ایتمه سوانلره
کله نك مقابل ترکیبنی بوله مدم . ش . ساهی بك مرحوه
(مساعده ، مسامحه ، تجویز ، تحمل) ، و - طولهرانس
ره ایثریوز - دهه (سریبتی " مذهب و آیین قاعده سی) دیورسه ده
بو قدر صودن بر ترجمه نه سزی تطمین ایده بیلیر ، نه ده بی .
[ایتره] به کوزه - طولهرانس - : « منی قابل اولمایان
ویا خود منی آرزوایدله نيك خاطره رعایه خوش کوروله سی ؛
دین و مذهب خصوصنده ، اساس عقیده به تعلق اولمایان خصوصانده
مجتهدلرک یکدیگرینک فکرلرنی خوش کورمه لری ؛ فلسفه ده ،
خصوصات مذهبه ده بزم کبی دوشونعه یئرلرک دوچار ظلم
اولاملری اساسنک قبولی ؛ کندی فکرلرینه مغایر افکاره صبر
ایله تحمل ایدنلرک حالی . »

بزا اساساً ده موقراسیدن بقیقه برحالت اجتماعیه بیلمدیکر دن

كرك تركجه مزده ، كرك عربجه مزده و سائر مسلمان اسانلرنده
دهموقراسی مقابلی اولدینی کبی ، شریعت احمدیه (لا اکره
فی الدین) دستورینی تدوین ایتکله - طولهرانس - دن بشقه
بر حالت فکریه طانیامش در : بناء علیه معکوسه متصور
اولدیفتدن کلانکده مقابلی یوقدر .

او ماهیلر که دریا انجره در دریای بینرلر

ظن ایدریم که بالفکرك دیننده صوبک مقابلی یوقدر .
اسکی دورلده ، جمعیت اسلامیه صفوت اصلیه سنی محافظه
ایدرکن ، فکر سر بستدی . بغداد و قرطبه ، شام و کوفه
محاسن عرفاننده هرأی در میان ایدله بیلیردی . بونلری منع
ایتک ، بشقه درلو دوشونلری ، بشقه اجتهادده اولانلری
تفنیع ایتک ، اولنرك حریت کلاننه مانع اولوق عقله کلزدی .
عجمه مرحوم سری پاشانک (زاملل) آدی بر کقاچه سی
وار . اوراده صراحت کوریلور : اهل اسلام هر درلو فکری
تجربه ایتش . اک غریب ؛ حتی اک صاچه فکرلر در میان
ایدلشده کیمسه بونرك سرد ایدلسنه مانع اولماش .

حیدری زاده ابراهیم افندی ده فرق مختلفه اسلامیه عاقد
بر اثر تدوین ایتک اوزره در .

فقط جمعیت اسلامیه صفوت اصلیه سنی غائب ایدوب ارباب
مطلقیت اقوامی بیلدکاری کبی سوء اداره به باشلانجه ،
- طولهرانس - ده یاواش یاواش مندرس اولمشدر .

صوبک عباسیلر ، ملوک طائفانلری زمانی ایله ، برده ،
[المأمون] ک عهد خلافتی مقایسه ایدیکر : زمان ایلریش ،
فکر کر بله مش . اوت ، ترقیات دائما ایلرنده دکل ، بمضاده
کریده در . بعض خصوصاتده یکر منجی عصر ، اون بشنجی
عصر دن دهآشاغی بر مرتبه ده در . صرهمی کلنجه بوجهی
تفصیل ایده بیلیرز .

آره دن عصرلر ، بطنار کچمش . مطلقیت خویله انتقال
ایتش . کندی فکر ضدن . اجتهاد ضدن بشقه سی بزه فنا
کله به باشلامشدر . بزم فکر صری محبوس ایدن ، ده ای ملومرك
عدم انکشافده . بب اولان ایشته بودر . بز - فکر ، بزم

فکر مندر ! - دیور واصرار ایدیورز . نفس الامرده فکر ، منحصرأ بزم فکرمز دکلدز . بشقه سنک فکری ده اوله بیلیر . موسیو (وولتور) حقلی ، بتونی دنیا حقسن ایمنش . سوکره . . . بدکله بزم) فکرمز (بزه) مضر . دیکر بر فکر (بزه) فائده لیدر . هر فکرک مقابلی ، ضدی ، نقیضی ، معکوسی ، متوازیسی ، اشی وار . هر مسلك تجربه ایدلشدز . کمرک خصوصاتده حمایه مسلكنک یانی باشده سربستی اصولی کوریورز . بونلردن نه بری حرف اقام رد ایدیله بیلیر ، نه ده اونه کی . هر علمده ، هر شعبه معرفتده بویله در .

ایشته بزم بواقصمزدن بری ده کندی فکرمزه اولانجه کرامتی عطف ایدوب بشقه فکرلره التفاتکار ، حتی مسامحه کار اولماقلمزدز . بزم رأی و مطالعه مزه مغایر بر فکر قارشیدنده بولونورسه ق ایله یابدیقمز شی اونی محو ایتمه ساهی اولقدز . فکر خصوصتده حول دکاز . فقط ، کندی کند مزه صور . میورز : - عجبا رأی خودمز طوغریمیدر و بیچون طوغریمیدر؟ بشقه سنک فکری بیچون ونه دن طوغری دکلدز؟ ارت وجدانیت بزى بو محاکمه دن منع ایدیور . ایشته [ژون ترک] مسلك تریبه سی بویازلرک اورته دن قالمه سی غایب سنی استهداف ایتمیدر که مملکت حریت فکریه نك لدتی طاتسون .

مستملکاتده حریت فکریه نك خیلی معارضی اولان انکلتزه ، مملکتی داخنده ، عنعنه قدیمه موجبجه ، - طولهران - دره [هابدیارق] ده ، طاوانسز و دیوارسز قونفهرانس صالونلرنده ، هرکس دیلدیکی وعظی ایدر . کیسه طوقونماز .

بونک تجربه سی اسکیز زمانده ده ، یکی دورلرده ده ایدلش ، فکرلری حبس ایمنه دن ایسه اطلاق ایلمکده دها بیوک کارواره برده - بته تجربه ایله ثابتدر - فکر حبس ایدله یه کله میور . طاشیور . فکر ایله بخار مترادف مفهوم لردر . برانیت موصافی لازمدر .

أصل حکمت و مصلحت فکرلری اداره ایتمک ، اولره تدریجی برامکان انکشاف تأمین ایلمکدر .

البته فکرک طاشیفین و جوشقون بر صورتده افاده سی ده مضردر . آبورچوبور فکرلر ، افراطکارانه مطالعه لر ، علی العجاء

رأیبر. پارلاق، لکن ضلالتکار اجتہاد لر، یا خود لغرض در میان
ایدلس نقطه نظر لر اولور که بونلردن کار دکل، بیوک ضرر
کلیر. ۸۹ فرانسه سنده ویکی روسیه ده متفسخ فکر لرک تعمندن
نه کی ضرر لر تحدت ایتدیکنی کوردلک. اورالر کیمپورز، نه
بهمیتہ منجر اوله جق حریت، زده انسانہ انسانغی اونوتدیره جق
اعتساف. تدریج وایکیسی اورتہ سی. شو دقیقه بی آکلای نر
وذہنیت عامہ من مدنی و مترق مملکتلر ذہنیتندن آشاغی وارندن
باشقہ درلو اولماملیدر. یکر منجی عصرده اسکی واتیقان بیلہ تبدیل
مشوار ایتشدر. « لا اکراه فی الدین »، بزم دستور من ایدی
واولہ لیدر.

